

באר מים, עין חי

תיעוד מקדים

תאריך הגשה: פברואר 2016

שנת בנייה: 1912
אדריכל / מתכנן: לא ידוע
סוג תיעוד: מקדים

1.	נתונים כלליים	עמ' 3
1.1.	כללי	עמ' 4
1.2.	מפה טופוגרפית	עמ' 5
2.	נתונים סטטוטוריים	עמ' 6
2.2.	תכנית בתוקף	עמ' 7
2.3.	תכנית בהכנה	עמ' 10
3.	רקע היסטורי ותרבותי	עמ' 12
3.1.	תולדות עין חי (כפר מל"ל)	עמ' 13
3.2.	תולדות באר המים	עמ' 25
3.3.	שימור בעין חי	עמ' 29
3.4.	מפות ותצ"אות	עמ' 32
4.	מצב קיים	עמ' 44
4.1.	מפה טופוגרפית	עמ' 45
4.2.	תצ"א	עמ' 46
4.3.	צילומים	עמ' 47
4.4.	שרטוטים סכמתיים	עמ' 53
5.	הערכת אתר	עמ' 56
6.	עורך תיק התיעוד	עמ' 58
7.	מקורות וביבליוגרפיה	עמ' 59
8.	נספחים	עמ' 60

פרק 1
נתונים כלליים

נתונים כלליים

גוש: 6447
חלקה: 6
נ.צ: 190100/675400

רחוב: עין חי / הצנחנים
שכונה: דרום-מערב כפר סבא
שטח החלקה: כ- 861 מ"ר
שטח המבנה: כ- 9.5 מ"ר

גבולות המתחם:
מצפון – רחוב הטייסים
ממזרח – רחוב עין חי
מדרום וממערב – המשך היישוב עין חי

סוג הבעלות: מדינה
תב"ע בתוקף: כס/1/1

תיאור האתר באופן תמציתי:

באר שנחפרה בשנת 1912 לעומק של כ-60 מטרים, ומעליה במבנה בצורת גליל בן קומה אחת. בפנים המבנה ומחוצה לו מוצגים חלקי מנוע ישנים המייצגים את המנוע ששימש להפעלת הבאר החל משנת 1914.

הסיבה לעריכת תיק התיעוד: הכנת תכנית מתאר חדשה (כס/10/21/ד/1)
יום הפרויקט: עיריית כפר סבא
אדריכל הפרויקט:

מקרא:

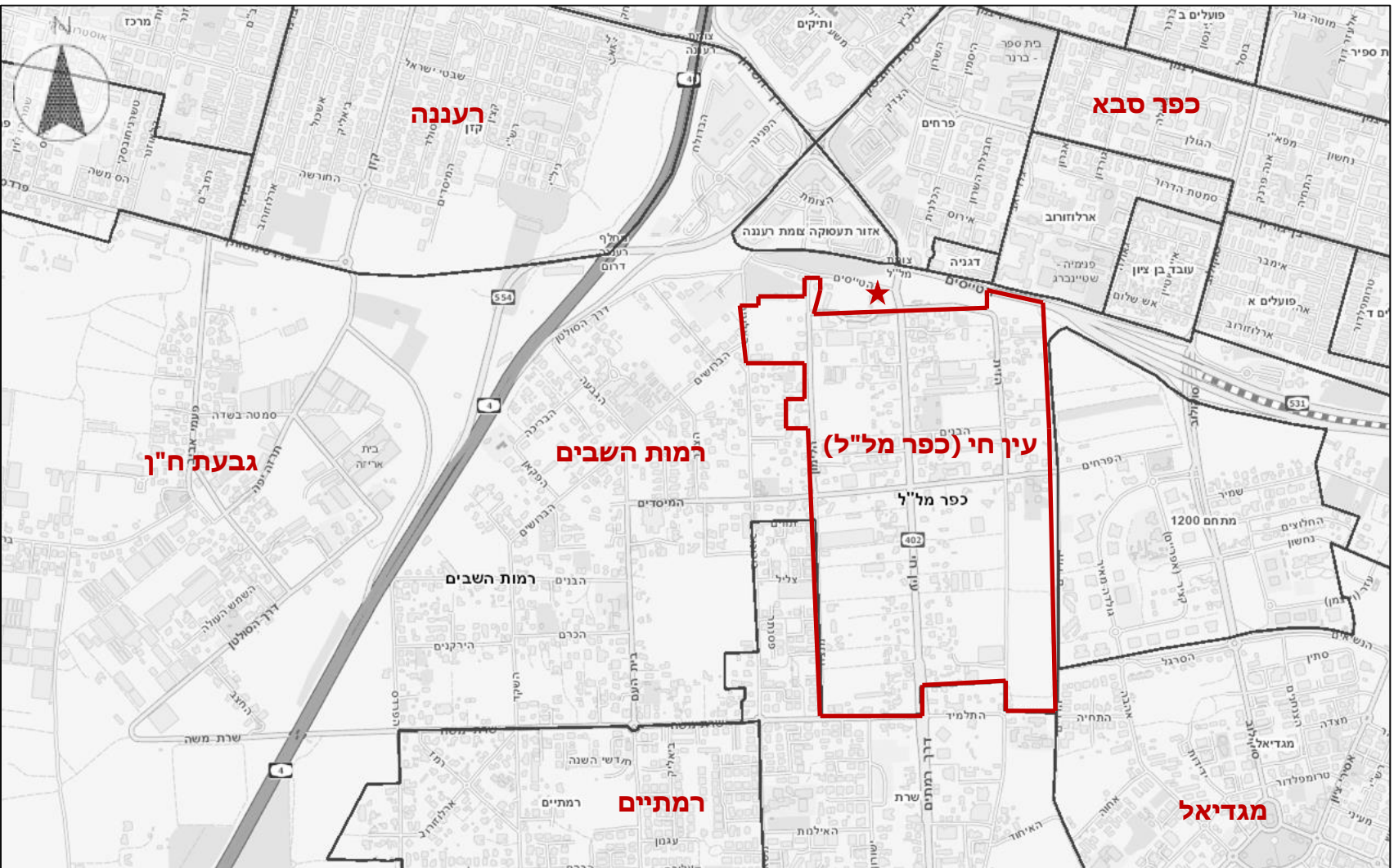
שם היישוב

שם השכונה

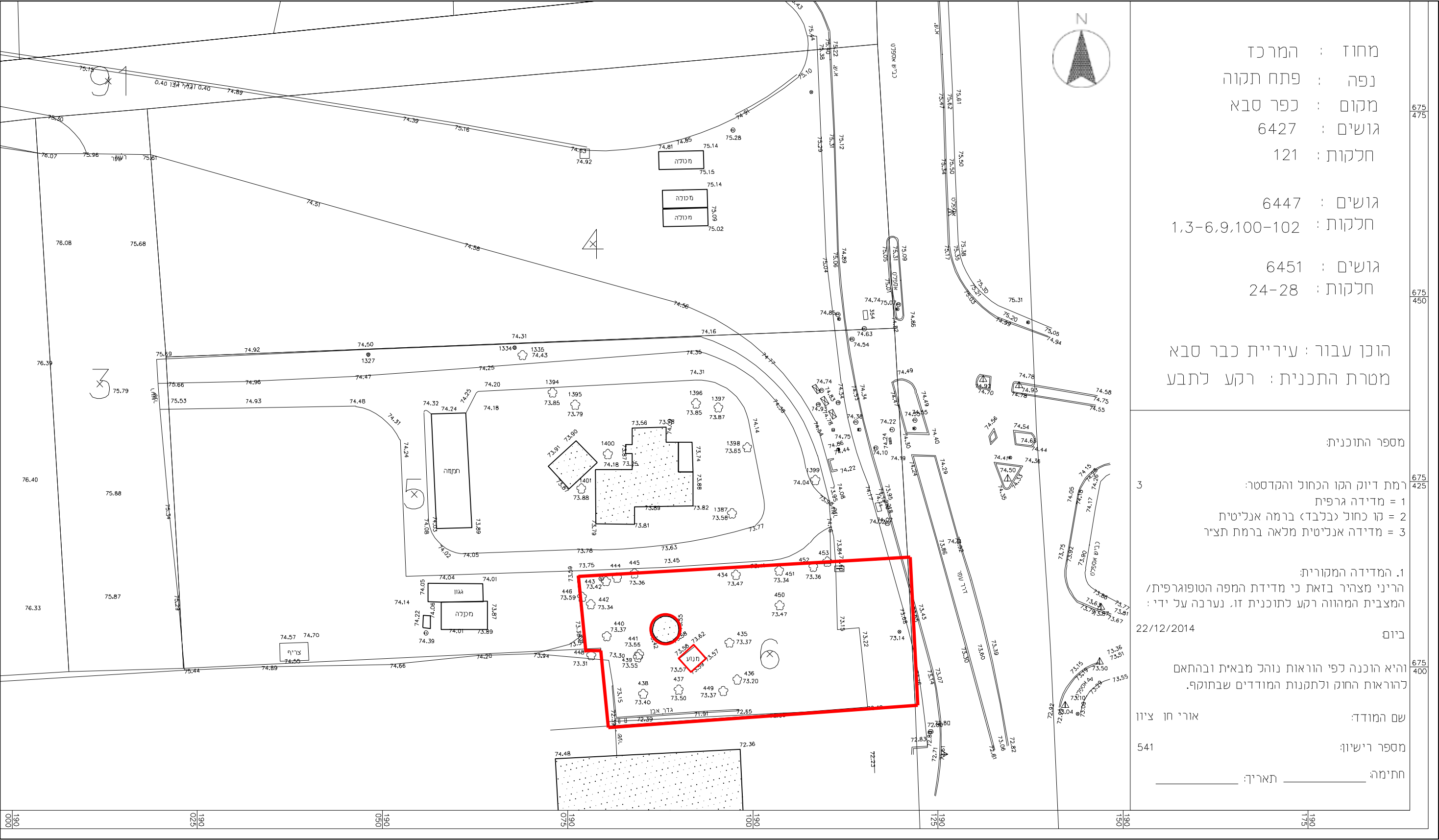
גבול יישוב / שכונה

סכמת גבולות עין חי (כפר מל"ל), 2016

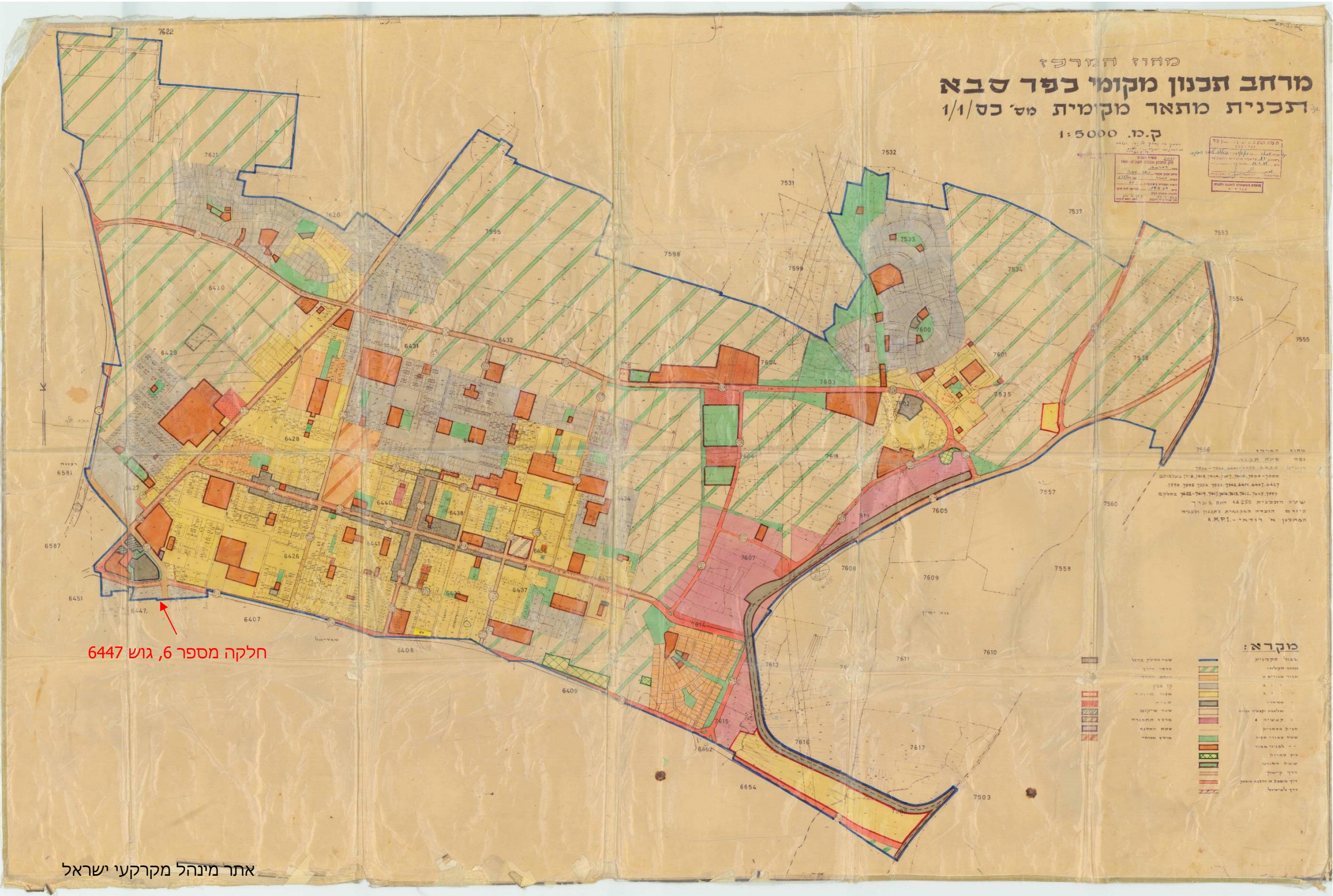
★ מיקום חלקה 6 בגוש 6447

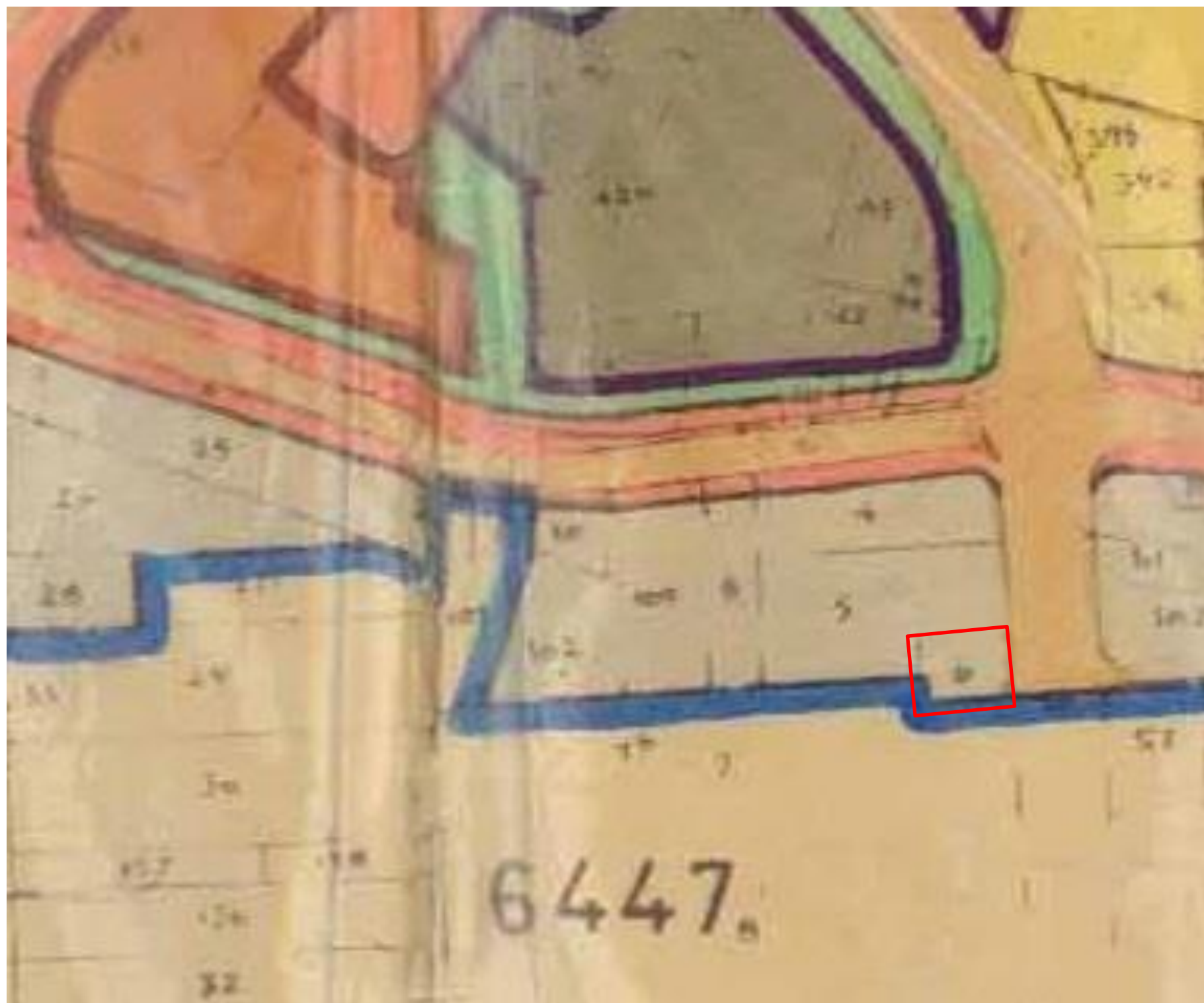
מפת רחובות ומבנים
אתר Govmap

מס' תב"ע מאושרת:
תכנית כס/1/1
שטח התכנית:
כ-0.861 דונם
תאריך מתן תוקף:
18/6/1970

ייעוד חלקה מספר 6, גוש 6447: מגורים ב'

אתר מינהל מקרקעי ישראל

חלקה מספר 6, גוש 6447

הוראות תכנית כס/1/1, פרק ד' – רשימת השימושים באזור:

הוראות התכנית מגדירות את ייעוד חלקה 6 כמגורים ב'

2. אזור מגורים. מגורים, מוסדות לצרכי חנוך, בריאות, צבוא, דת, מסחר פרט לשוקים, מדרדים, בתי מלון, בתי קפה ומסעדות, בתי מרחץ ובתי רחיצה צבוריים, מוסכים פרטיים, מלאכה זעירה ושימושים אחרים עפ"י תכנית מפרטת מאושרת.

הוראות תכנית כס/1/1/ד, בתוקף מיום 8.6.79

(שינוי לתכנית כס/1/1 בעניין הוראות בניה בייעוד מגורים ב', ללא שינוי תשריט וייעודי קרקע)

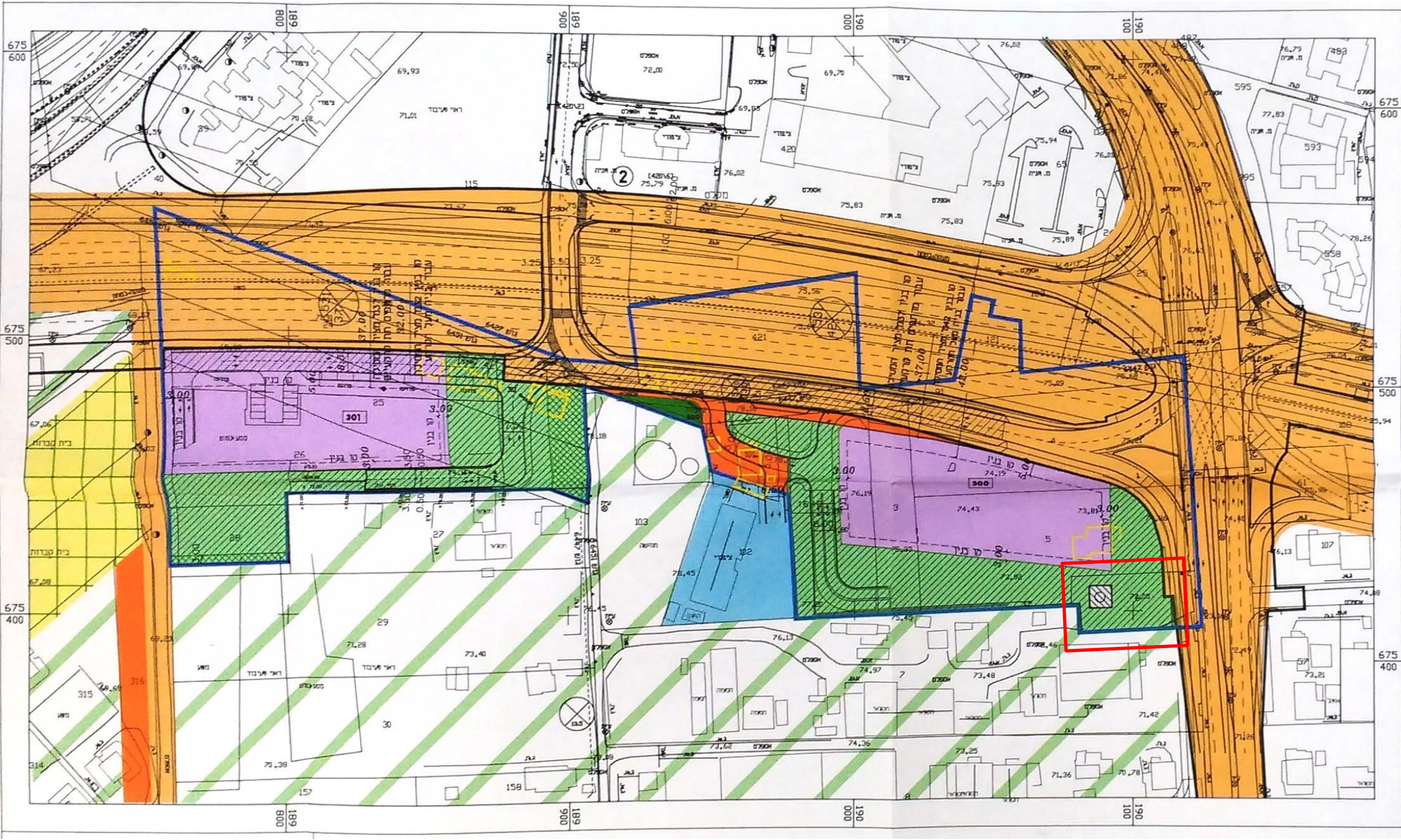
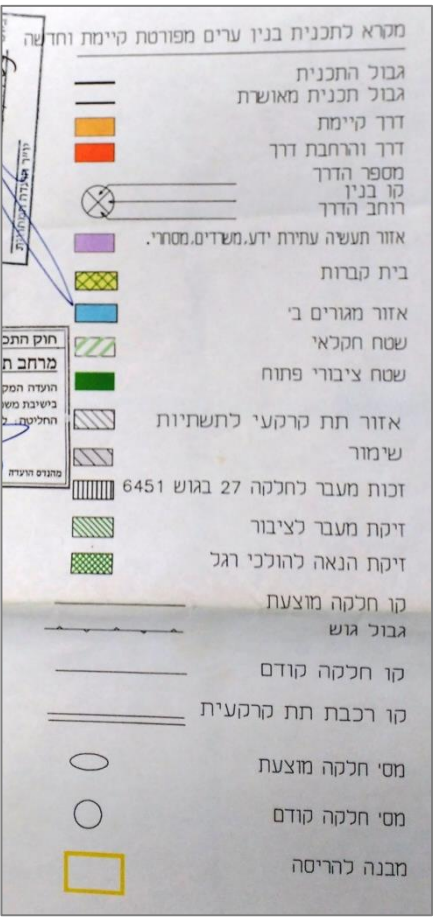
3. יחס לתוראות התכנית כס/1/1 לרבות השנויים כס/1/1/א, כס/1/1/ב, כס/1/1/ג, יש לחן חקף מלא בשטח התכנית חזו. קימת סחירה ביניהן, תחיינה הוראות תכנית זו מועדפות.

4. אחוזי בניה באזור מגורים ב'. א, אחוזי תכנית יהיו מחושבים באחוזים למאה משטח המגרש נטו ולפחות מ-60% מן השטח הרשום וצמקום שהיחה קימת חפקת קודמת לפחות 60% מן השטח הרשום לפני חפקת הראשונה.

- ב. אחוזי תכנית תכלליים יהיו מחושבים לפי שטח בניה ברוטו - מדרגות, גזוזטראות ומרפסות ננספות בכלל זה - ויהיו 70% כס"ח לכל הקומות. בקומת הקרקע יהיה מותר לכל חיוחה 40%. 55% כן מותר תניה מקורה בשעור של 15מ"ר לכל חיוחה לדירה.

התכניות אינן מגדירות את המבנה כמבנה לשימור

תשריט תכנית כס/10/21/ד/1 (דרום כביש 531) - התכנית הופקדה לפרסום ב-2009 אבל לא קיבלה תוקף. מבנה הבאר מופיע כיחידה מבודדת בתוך ייעוד שצ"פ. המבנה עצמו מיועד ל"אזור תעשייה עתירת ידע, משרדים, מסחרי", ומסומן לשימור יחד עם השצ"פ המקיף אותו.

חלקה מספר 6, גוש 6447

הוראות תכנית כס/10/21/ד/1 (דרום כביש 531) - התכנית הופקדה לפרסום ב-2009 אבל לא קיבלה תוקף.

9. מטרות התכנית

- (1) לייעד שטח לדרך מס' 531 ולמסילת ברזל.
- (2) שינוי יעוד מאזור מגורים ב' לתעשייה עתירת ידע, מסחר בקומות הקרקע, משרדים, שפ"פ, דרכים, שצ"פ, שטח לשימור.
- (3) הקלה מתמ"א 3- פירוט בסעיף 10 ובכלל זה התחברות לדרך השירות בתחום מגרש 300.

(2) מצב מוצע

גוש	מס' מגרש	שטח מגרש, כולל שפ"פ (מגרש נטו)	מספר קומות	תכנית	יעוד	שטח עיקרי במ"ר		שטח שירות במ"ר			
						על קרקעי	סה"כ במ"ר	% משטח המגרש	תת קרקעי כ-	על קרקעי	סה"כ
6447	300	8,278 (3910)	ק+14	51%	מסחר	1000	14,432	174.3	16,650	4,330	21,330
					תעשייה עתירת ידע משרדים	13,432					
					שימור	כקיים			0	0	0
6451	301	8,360 (4366)	ק+14	46%	מסחר	1000	14,798	177.0	13,600	4,439	20,439
					תעשייה עתירת ידע משרדים	13,798					
					סה"כ	2000			30,250	8,769	41,769

הוראות התכנית משנות את ייעוד הקרקע של מבנה באר המים מ"מגורים ב'" ל "לאזור תעשייה עתירת ידע, משרדים, מסחרי", ומגדירה אותו לשימור. טבלת זכויות הבנייה אינה מאפשרת שינוי מהמצב הקיים. יחד עם זאת אין הוראות מפורטות נוספות לעניין השימור של המבנה, ושל שטחים נוספים המיועדים לשימור בגבולות התכנית.

עין חי (כפר מל"ל)

בשנת 1909 הוצעו למכירה 4,400 דונם של אדמות ביר עבס, כפר ערבי בשרון שגבל בדרומה של כפר סבא. האדמות היו בבעלות השיח' אבו קישק, ראש השבט הבדואי ערב-אל-אבו קישק, שבבעלותו היו עוד כמה עשרות אלפי דונם באזור. מאחר והקרקעות היו חוליות והתאימו רק לנטיעה ולא לזריעה, מחירן היה נמוך. ברכישה גילו עניין האגודה להתיישבות "תקוות ישראל" מרומניה, אשר ביקשה לנטוע במקום מטעי שקדים וזיתים, הוועד האודסאי, אשר רצה להקים על האדמות מושבת פועלים, איכרי פתח תקווה, אשר חיפשו קרקע זולה בסמוך למושבה להרחבת רכושם החקלאי, וחברת "הכשרת היישוב" בשיתוף עם חברת "גאולה", אשר רצו לייצר רצף התיישבותי בין פתח-תקווה לכפר סבא, על הכביש מיפו לטול כרם ושכם.

בסופו של דבר הצליחה רק חברת "גאולה" לממש את הרכישה ובינואר 1912 נחתם חוזה בין החברה לבני אבו קישק עבור 4,375 דונם במחיר של 21 פרנק לדונם. את הרכישה עשתה החברה מתוך ידיעה כי לאדמות אלו ביקוש רב ובכוונה למכור אותן במהירות למתעניינים האחרים. בפברואר 1912 כבר נמסרו הקושאנים (תעודות הבעלות על הקרקע) על שמם של מנשה מאירוב ויהודה גרובסקי.

חודש לאחר הקניה העמידה החברה 4,207 דונם למכירה במחיר של 31 פרנק לדונם. המחיר נקבע לפי שני שיקולים: האחד, ההוצאות המשפטיות שהיו צפויות בשל ערעור של בעל האדמות מדרום לביר-עדס בעניין הגבולות והבעלויות, והשני, שיתוף הפעולה בין חברת "גאולה" לחברת "הכשרת היישוב" שנהגה לקבוע את גובה הרווח שלה במכירות בהתבסס על שווי האדמות בשוק ערב הרכישה. הגורמים המזמינים היו אגודת "תקוות ישראל" – 1,050 דונם, הוועד האודסאי – 450 דונם, ובני פתח תקווה – 2,700 דונם. את 168 הדונם שנשאר בבעלותה התכוונה למכור ברווח גדול במועד מאוחר יותר.

יחידת נרדובסקי ומנשה מאירוביץ
הראשון כיסוי וחשני בראשון לביון

229 י 230
ספר 1330 קנין חני 1327
" עין חי" (ביר עדס)
4078
ארבעת אלפים שבעים ושמונה
ז ס ו

יחברת להכשרת היישוב, חברת "גאולה" כיסוי,
חברה להכשרת היישוב וחברת "גאולה"

ראשון ואחר עשר לאוגוסט 1913
יחידת נרדובסקי ומנשה מאירוביץ
החברה להכשרת היישוב וחברת "גאולה"

ספר ש כ ג ו כ י ק
החברות הנשל
חברה להכשרת היישוב וחברת "גאולה"

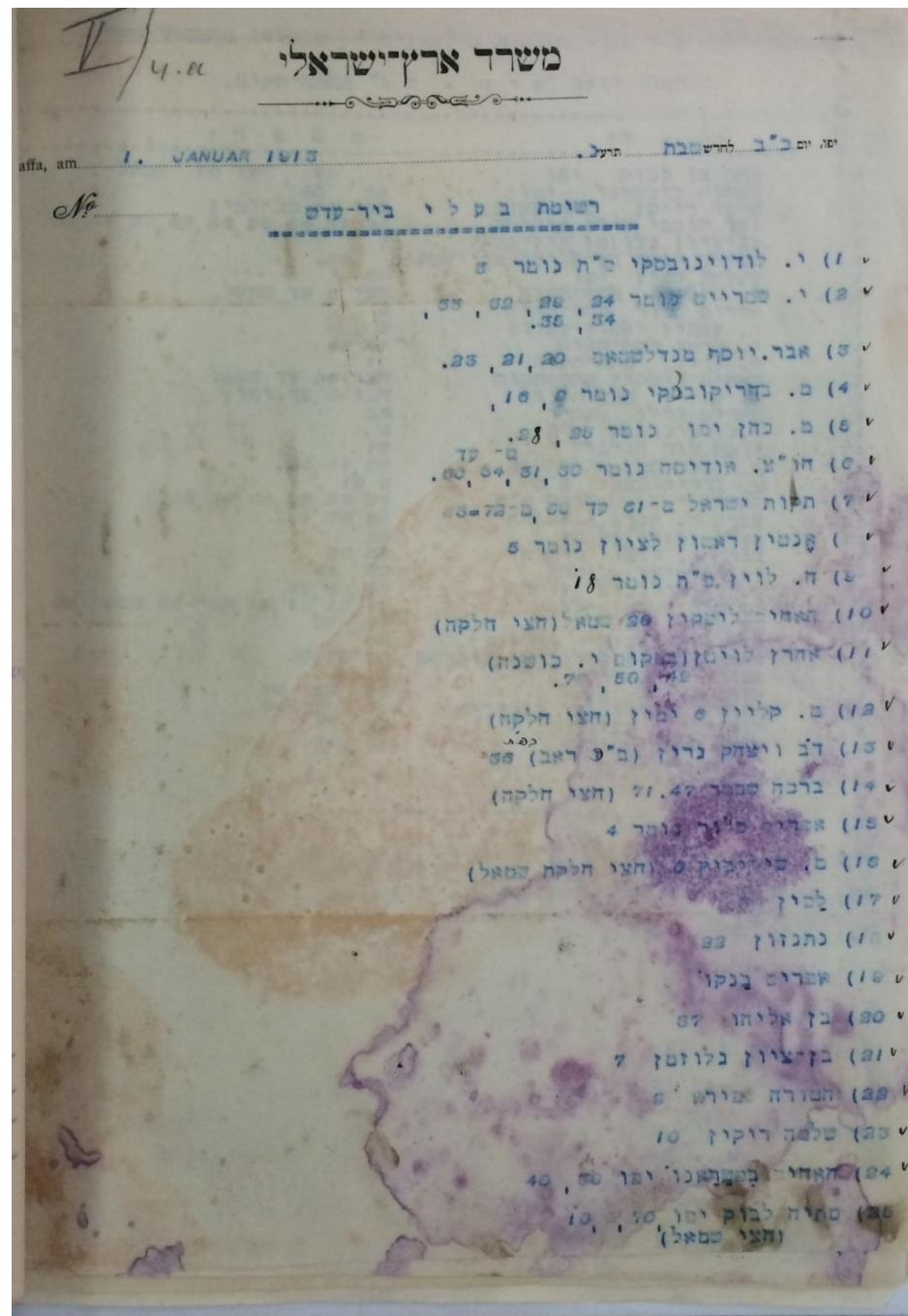
43,88	02	ארבעים ושלוש דונמים	88/100
43,88	76	ארבעים ושלוש "	88/100
43,88	81	ארבעים ושלוש דונמים	88/100
12,--		שנים עשר "	
150,00		סך וחסמים דונם	30/100
150,00		סך חכרם	Parcage

זי סכום תרע"ד (1.7.1914)

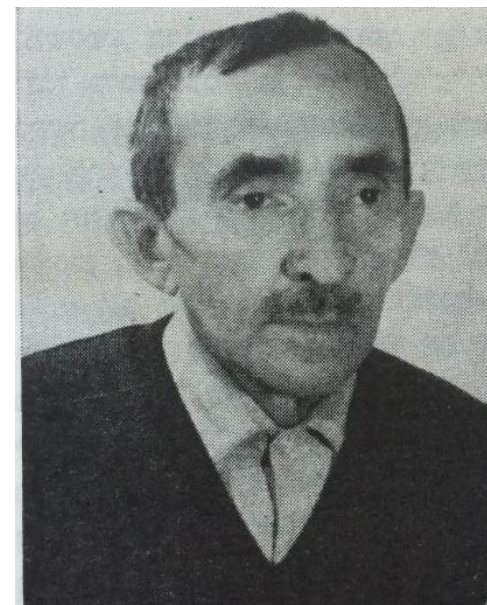
אחד הקושאנים של רכישת אדמות עין חי, 1913.
(על מרבית הקושאנים תיקון בכתב יד משנת 1913 לשנת 1912).
אוספי הארכיון הציוני המרכזי.

עין חי (כפר מל"ל)

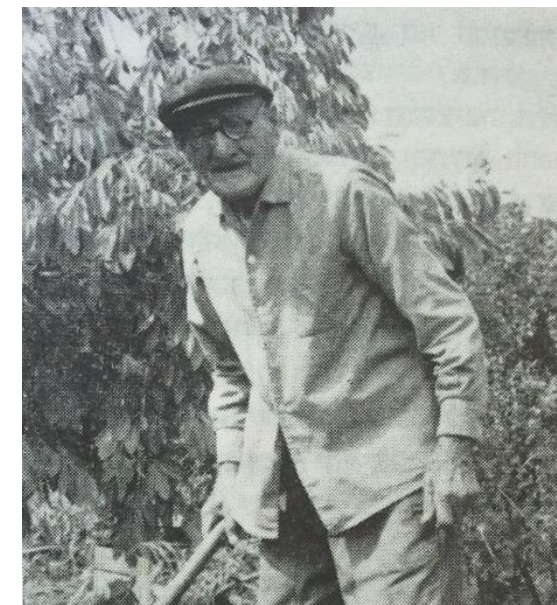
חודש לאחר הקניה העמידה החברה 4,207 דונם למכירה במחיר של 31 פרנק לדונם. המחיר נקבע לפי שני שיקולים: האחד, ההוצאות המשפטיות שהיו צפויות בשל ערעור של בעל האדמות מדרום לביר-עדס בעניין הגבולות והבעלויות, והשני, שיתוף הפעולה בין חברת "גאולה" לחברת "הכשרת היישוב" שנהגה לקבוע את גובה הרווח שלה במכירות בהתבסס על שווי האדמות בשוק ערב הרכישה. הגורמים המזמינים היו אגודת "תקוות ישראל" – 1,050 דונם, הוועד האודסאי – 450 דונם, ובני פתח תקווה – 2,700 דונם. את 168 הדונם שנשארו בבעלותה התכוונה למכור ברווח גדול במועד מאוחר יותר.

רשימת בעלויות עין חי, 1.1.1913.
אוספי הארכיון הציוני המרכזי.

אברהם-דוד לבקוביץ' (לביא),
ממתיישבי עין חי משנת 1913 ועד מותו.
הספר כפר מל"ל.

אברהם-בריש וולמן (יצהר), ממתיישבי עין חי משנת 1913 ועד מותו,
צילום בצעירותו ובשנתו האחרונה. הספר כפר מל"ל.

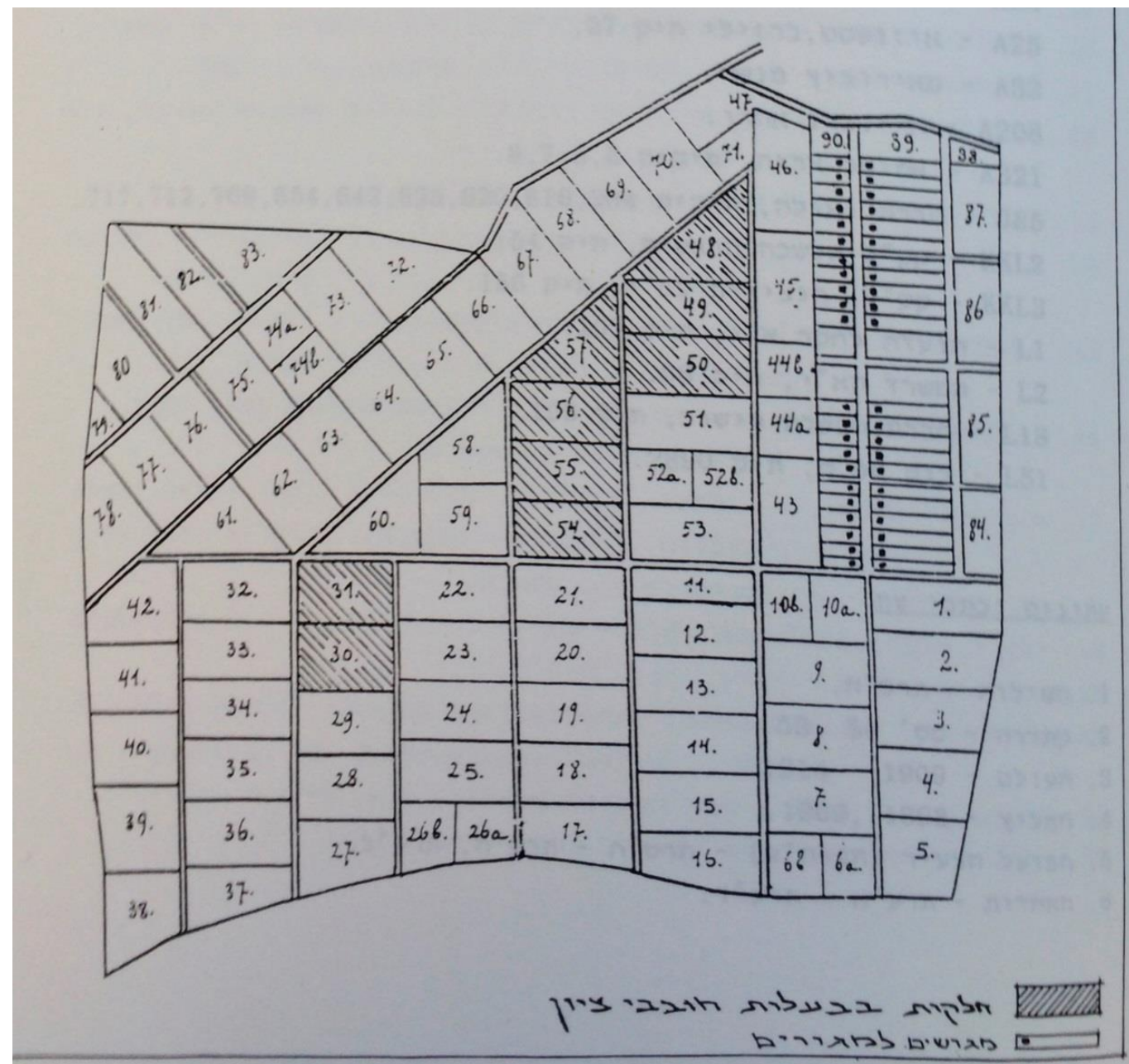
עין חי (כפר מל"ל)

עם השלמת הרכישה החליטו חברת "גאולה" יחד עם חברת "הכשרת היישוב" לבצע במשותף תכנון של מושבה בשטח האדמות שנקנו ושל פעולות פיתוח שיאפשרו את הקמתה. זו הייתה הפעם היחידה בה חברת "גאולה" עסקה בפעילות התיישבותית נוספת על קניה ומכירה.

את תכנית המושבה עיבדו האגרונום כהן, המודד סלור, והמהנדס שכנוביץ. השטח חולק לחלקות בנות 50 דונם הכוללות מגרש למגורים בן 4 דונם, מגרש לעיבוד חקלאי בן 44 דונם ו-2 דונם המיועדים לדרכים. מגרשי המגורים רוכזו בשטח הצפון מזרחי וחלקו על ידי שני רחובות ראשיים ההולכים מצפון לדרום ושלושה רחובות ממזרח למערב. המגרשים היו במידות 36 מטרים בחזית שלאורך הרחוב ו-100 מטרים בניצב לו. התכנית קבעה ששטח הבית לא יפחת מ-5x5 מ' וקו הבניין יהיה בנסיגה של 10 מ' מחזית המגרש. חלק מהמגרשים יועדו למבני ציבור כמו בית כנסת, בית ספר ובאר מים. מידות המגרשים המיועדים לעיבוד חקלאי היו 110x300 מ' וביניהם דרכי גישה.

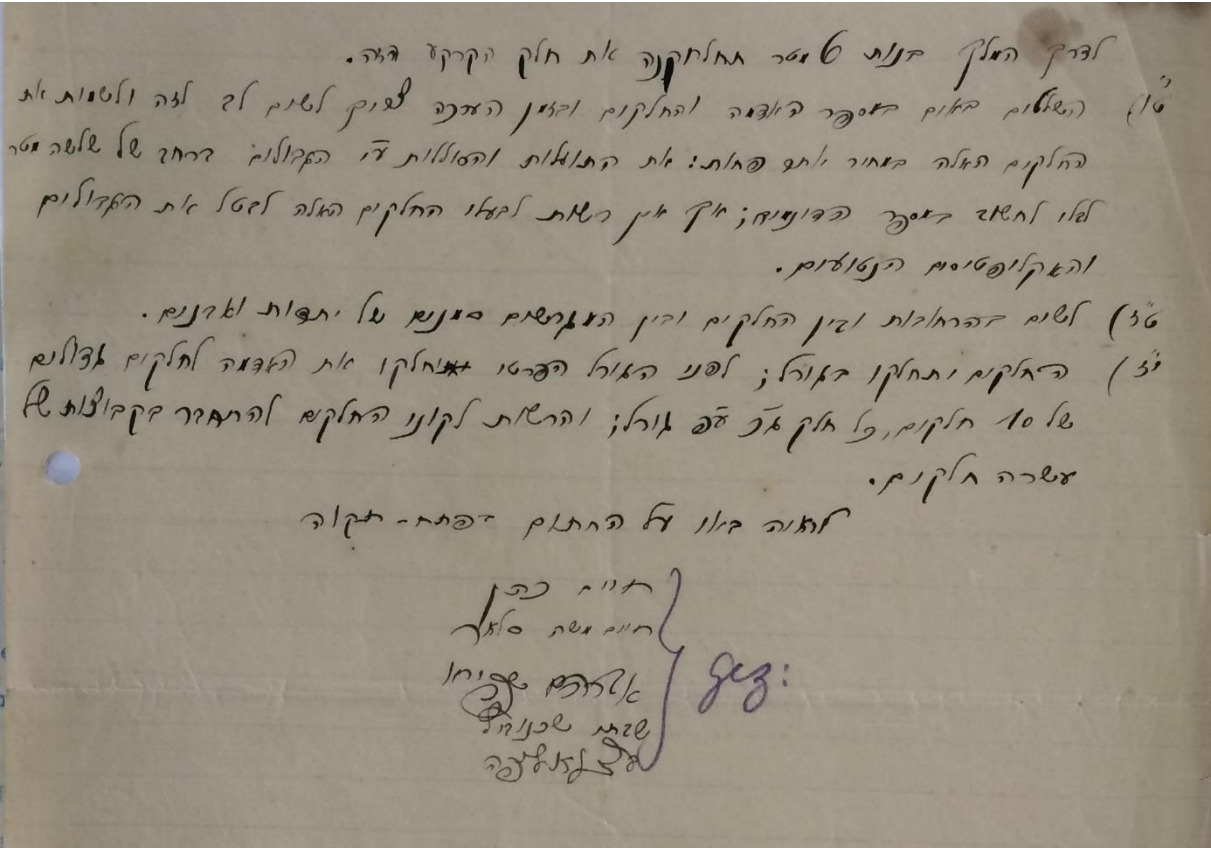
בקיץ 1912 נערכה בין הקונים הגרלה על החלקות החקלאיות. במגרשי המגורים לא נערכה הגרלה אלא שניתנה זכות בחירה לכל המקדים בבניה ואלו יקבלו את המגרשים הטובים, במטרה לזרז את הקמת המושבה. באסיפה כללית של בעלי הקרקעות, באוקטובר 1912, הוחלט על הקמת ועד לניהול העניינים המשותפים למתיישבים כולם על אף שאלו נחלקו לקבוצות שונות. באותה אסיפה נבחר ועד זמני שהיה מורכב משלושה חברים: שטריט, קבשנה וקויפמן, ועליהם הוטל לחבר תקנות למושבה (נספח 1).

באסיפה כללית בתאריך 12.1.1913 הוקראו התקנות המוצעות והגיעו להסכמה לגביהן, תוך הדגשה על כך שהעבודה תהיה עבודה עברית. כמו כן הוחלט כי חברי הוועד הקבוע יהיו: שטריט, קבשנה וראב מפתח תקווה, ושני נציגים שייבחרו מטעם המשרד הארצישראלי. חברי הוועד הקבוע נתבקשו למצוא למושבה שם שהיה עתיק ובעל קשר למקום (נספח 2). מאוחר יותר נבחר השם עין חי, על שם כפר ערבי קדום "אל-חייא" ("הנחש"), שהריסותיו נמצאו בשטח האדמות של המושבה.

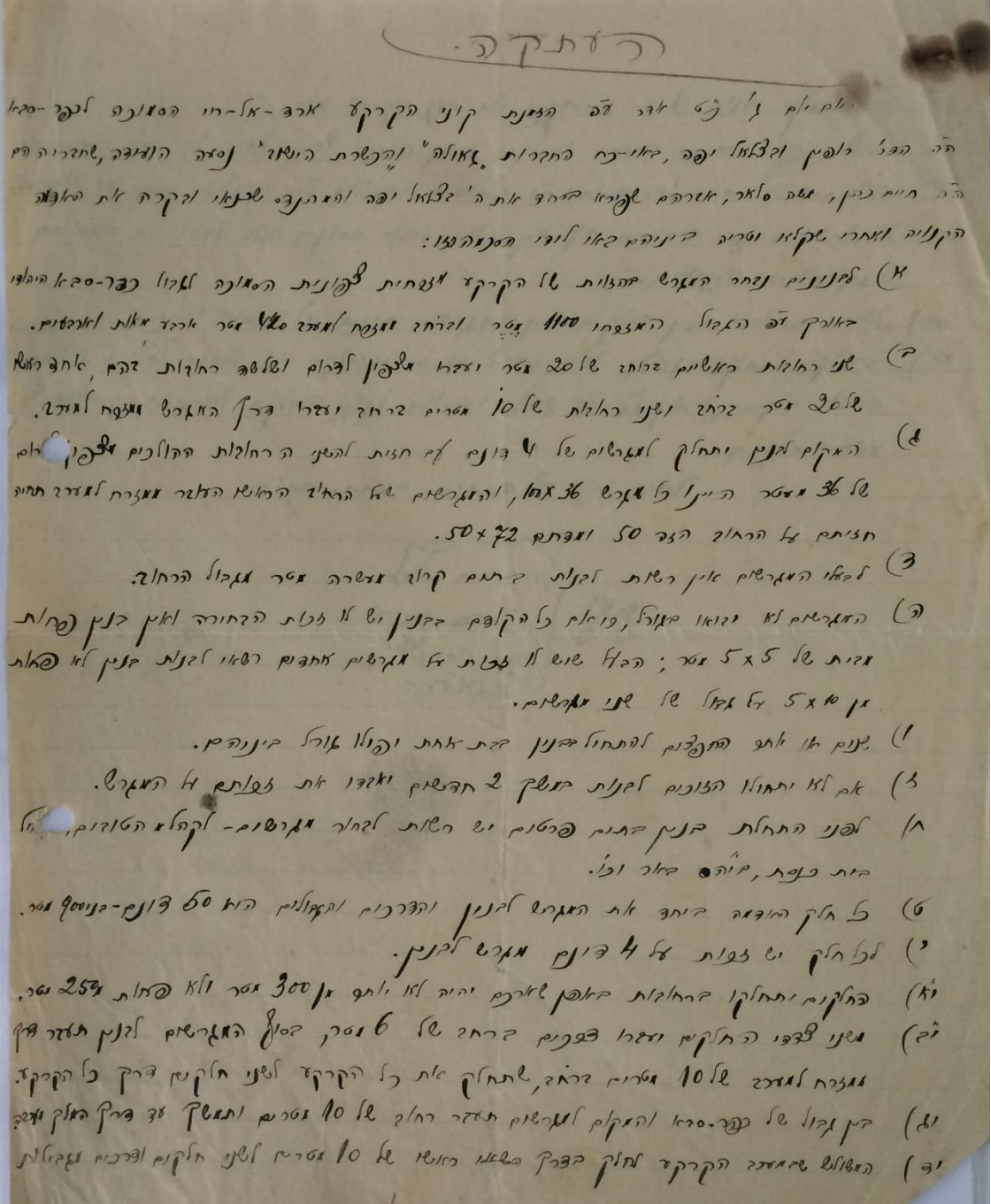

תכנית המושבה, ארד אל חי, קנ"מ 1:16,000.
ארכיון קק"ל.

עין חי (כפר מל"ל)

עקרונות תכנון המושבה ארד אל חי (עין חי), 18.3.1912. על המסמך חתומים: חיים כהן, חיים משה סלור, אברהם שפירא, שבתאי שכנוביץ' ובצלאל יפה. אוספי הארכיון הציוני המרכזי.

עין חי (כפר מל"ל)

על אף שלמרבית בעלי הקרקעות הפרטיים לא הייתה כוונה להתיישב במושבה טרם התבססותה, לוועד האודסאי הייתה תכנית להעלות פועלים לקרקע שבבעלותם כבר בשלבים הראשונים. בתחילה רצה הוועד להעלות למושבה תשע משפחות פועלים, לפי מספר החלקות שהיו בבעלותו. אולם לאחר שהעביר הוועד את התכנית לוועד פועלי יהודה כדי שיארגן את הקבוצה, חזר וועד הפועלים עם ההמלצה לחלק את הקרקע ל-18 משפחות מכיוון שעיבוד חלקה בת 50 דונם אינה מתאימה לבעלי אמצעים מצומצמים, כמו גם מחיר הקרקע ותנאי התשלום. הוועד האודסאי קיבל את המלצות וועד הפועלים, תכנית החלוקה למגרשים הותאמה למספר משפחות גדול יותר, ו-10 משפחות פועלים אשכנזיות ו-8 תימניות נבחרו ליישב את הקרקע. את ההתיישבות התנה הוועד בכך שעלייתם תהיה מיידית ושבחלקות המיושבות תהיה רק עבודה עברית. בנוסף דאג הוועד להקצות אשראי לפועלים לבניית הבתים.

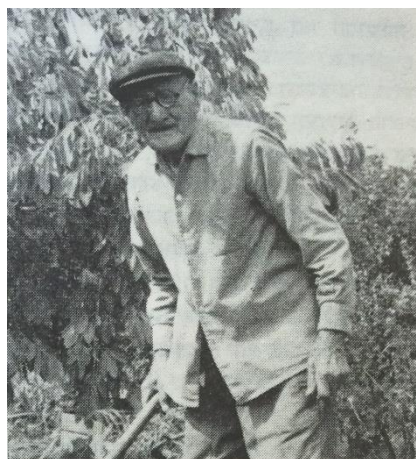
ב-1912 החלו בעבודות התשתית ליישוב. בניית באר המים והבית הסמוך לה נמסרה לאפרים גלעד (גילר) שהתחייב לסיים תוך מספר חודשים, וכמו כן הוחלט על סלילת כביש גישה. חפירת הבאר התארכה משום שהמים נמצאו בעומק רב מהצפוי ובשל מחלוקות כספיות בקשר לתשלום עבור העבודות. סלילת הכביש נדחתה אף היא בשל ההכרח לרכוש שטח קרקע נוסף מאבו-קישק.

מכיוון שאדמות עין חי נקנו בתחילת 1912 ולא עובדו משך כמעט שנתיים היה חשש למחלול והיה צורך לזרז את יישובן גם אם עבודות הפיתוח לא הושלמו. הוחלט באסיפה הכללית ב-7.9.1913 שכל בעל אדמה ששטחה 50 דונם חייב לעבד לפחות 25% ממנה ולא תוחכר האדמה ובעליה יחויב בסכום של 50 פרנק בשנה שלאחר מכן. כמו כן, עלתה קבוצת הפועלים של הוועד האודסאי לקרקע בשלהי שנת 1913, והחלה בעבודת הכשרת השטח כחברה קבלנית. הפועלים התיישבו בבית הבאר שהוגדל, צריף עם גג פח בלי דלת או חלון. עם בוא החורף, כשגשמים חדרו למבנה, הקימו הפועלים צריף עץ חדש על יסודות בלוקים ובו שני חדרים ומטבח.

קבוצה הפועלים החכירה שטח של כ-500 דונם לפלחה וכך הגיעה לעיבוד של כרבע משטח הנחלה. 70 דונם ניטעו בעצי שקדים ואקליפטוס ושטחים נחרשו בחריש עמוק. באותה תקופה התרכזו בעין חי שלושה סוגי פועלים: חברי המושבה, פועלים שעבדו יחד עם חברי המושב בעבודות קבלניות ופועלים שכירים שעבדו בשביל בני פתח תקווה בעבור תמורה יומית. את המים הביאו בעגלות מכפר סבא או מהירקון.

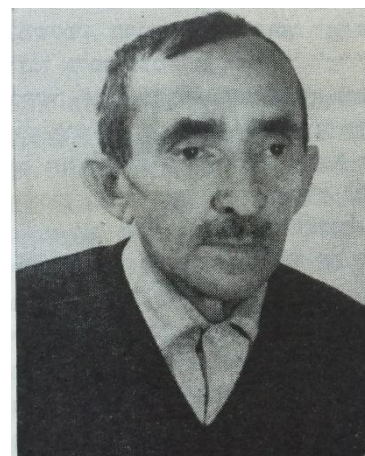
דרך עפר בין פתח תקווה לכפר-סבא (הספר כפר מל"ל)

אברהם-בריש וולמן (יצהר), ממתיישי עין חי משנת 1913 ועד מותו, צילום בצעירותו ובשנתו האחרונה. (הספר כפר מל"ל)

ינאי גורשקביץ, הילד הראשון שנולד בעין חי, עם אמו דבורה ז"ל וכלבו, על רקע הלול המשפחתי, 1927. (מוזיאון כפר מל"ל)

אברהם-דוד לבקוביץ' (לביא), ממתיישי עין חי משנת 1913 ועד מותו. (הספר כפר מל"ל)

עין חי (כפר מל"ל)

בשנת 1919, לאחר שהסתיימה המלחמה, חזרו לכפר מל"ל שנים עשר מחברי מושבה והשתכנו באוהלים בסמוך לבאר. באותה שנה נוספו ל-176 דונם מטע השקדים עוד 106 דונם מטע אקליפטוס. בקיץ 1920 הושלמו בנייתם של צריפים לאורוות, למטבח ולמגורים זמניים, החלו בבניית שלושת הבתים הראשונים מאבן כורכר וניטעו עצי אקליפטוס. חברי המושבה עבדו כקבוצה עם קופה משותפת. יומיים לאחר פרוץ מאורעות תרפ"א ביפו (1 במאי 1921) הגיע מכתב מאברהם שפירא, ראש השומרים בישוב היהודי בארץ ישראל, ובו דרישה לפנות את כפר מל"ל בעקבות איומים מצד הערבים להתנפל על המקום. באסיפה שכונסה החליטו חברי המושבה לעבור לפתח תקווה ומשם הם צפו על ההרס של המושבה.

בחורף 1921 התיישבו החברים בכפר סבא באוהלים על ידי הבאר, ומדי יום הלכו לכפר מל"ל לעבוד בשיקום המושבה. ב-1922 עלו לקרקע כ-28 משפחות מבני העלייה השנייה. באותם שנים אף החלה חברת הכשרת היישוב לדרוש פירעון חוב בעבור הקרקעות, החזקתן והחזקת המטע, מהשותפים השונים בקרקעות כפר מל"ל. לאלה אשר עיכבו את פירעון החוב, הציעה חברת הכשרת היישוב לקבל לידיה בחזרה את הקרקע תמורת החוב ולמכרה לאחרים. הצעה זו נבעה מן הביקוש הרב לקרקעות האזור בתקופה זו. ואכן כבר בשנה זו החל בקרקעות כפר מל"ל תהליך של חילופי בעלים, ולתהליך זה הייתה שותפה הקק"ל, שעד שנת 1926 רכשה כ-3 דונם מאדמות כפר מל"ל.

בשל החילופים וריבוי הבעלים הוצעו על ידי המוסדות תכניות התיישבות רבות למושבה, החל מהתיישבות זעירה של 10-4 דונם ליחידת משק ועד התיישבות רחבה של 70 דונם ופלחה, אך כולן נמצאו חסרות זכות קיום ולא יצאו לפועל. בשנת 1924 החליטו חברי המושבה לסדר בעצמם את תכנית המושבה מתוך ניסיונם וידעת המקום וחילקו את אזור המגורים ל-40 יחידות המסודרות ב-20 מגרשים משני צדדי של הרחוב הראשי, שרוחבו היה 20 מ'. באותם ימים הרחוב הראשי היה כולו חול עמוק, והיה דרך שלא התחברה לעורק תנועה אחר. מאוחר יותר שתלו המתיישבים בגבולותיו שדרת קזוארינות.

בית אבן לאחר ההרס של מאורעות 1921 (הספר כפר מל"ל)

סולחה עם אבן-קישק לאחר מאורעות 1921 (הספר כפר מל"ל)

שומר על סוס מביט אל עבר בתי כפר מל"ל, 1924 (מוזיאון כפר מל"ל)

תכנון בתי המושבה, 1922 (אוספי הארכיון הציוני המרכזי)

י. ר. ש. ל. מ.	י. ר. ש. ל. מ.
הננו מסציאים לבס בזה את רשימת המתיישבים הקבועים במושב עין-חי.	הננו מסציאים לבס בזה את רשימת המתיישבים הקבועים במושב עין-חי.
הנמצאים כבר על המקום, (הנוהרים, עד ארבעים, מחכים להחלפת עבודת הבנין ואז יתיישבו כלם במקום. לע"ע אי אפשר יהיה, כמובן, להוציא בעדס את האשור. המושבה בודאי תהנה לזה.) ואנו מבקשים אתכם שתאשרו מצדכם את הרשימה הזו.	הנמצאים כבר על המקום, (הנוהרים, עד ארבעים, מחכים להחלפת עבודת הבנין ואז יתיישבו כלם במקום. לע"ע אי אפשר יהיה, כמובן, להוציא בעדס את האשור. המושבה בודאי תהנה לזה.) ואנו מבקשים אתכם שתאשרו מצדכם את הרשימה הזו.
אשור זה דרוש לנו כשכיל להחשב באפן יורדי ממושבי עין-חי וע"י כך לקבל את הזכות לחנות את דעתנו בעניינים הכלליים של המושבה ולהשתתף באפן אקטיבי ובזכות הצבעה באספותיה. עכוב מצדכם בנדון זה יכל לגרום לירי כך שלא נוכל להשתתף באספה הכללית של המושבה שחיה הערב או בימים היוהר קרובים וע"י כך לא להשפיע על מהלך עניני המושבה שיוכלו להיות בנודד לאינטרסים שלנו במושב.	אשור זה דרוש לנו כשכיל להחשב באפן יורדי ממושבי עין-חי וע"י כך לקבל את הזכות לחנות את דעתנו בעניינים הכלליים של המושבה ולהשתתף באפן אקטיבי ובזכות הצבעה באספותיה. עכוב מצדכם בנדון זה יכל לגרום לירי כך שלא נוכל להשתתף באספה הכללית של המושבה שחיה הערב או בימים היוהר קרובים וע"י כך לא להשפיע על מהלך עניני המושבה שיוכלו להיות בנודד לאינטרסים שלנו במושב.
רשימת המתיישבים:	רשימת המתיישבים:
1. נרודנר	15. לבקוביץ א.ד.
2. זביגין	16. ולמן א.ד.
3. בלושטין	17. כורשטין
4. יקובסון שמואל	18. נרב יעקב
5. גורביץ א.	19. שטרקר
6. כץ פ.	20. שטרקר עזריאל
7. גולובוב ז.	21. פיש נחן
8. הוכמן אריה.	22. רובינפין שמחה
9. גולובוב נחן	23. גרוסקביץ ז.
10. זילברג מרדכי	24. בוכשטב נ.
11. כוגין נ.	25. בילין אסתר
12. כץ בנימין	26. משה שבב
13. יבלוצניק יצחק	27. נ. שבב
14. בן-יהודה	28. בן-צבי

מכתב ממושב כפר מל"ל להנהלת ההתיישבות הציונית, ובו רשימת 28 המשפחות המתיישבות לאחר הפרעות. אוספי הארכיון הציוני המרכזי.

עין חי (כפר מל"ל)

בין השנים 1922-1928 גרו המתיישבים בצריפים וניסו לעבד את האדמות, זרעו שעורה וחיטה ונטעו כרמים, במקביל בנתה עבדורם הסוכנות היהודית רפתות בטון לפרות וסוסים. מאחר ולרבים מהם לא היה ידע מוקדם בחקלאות, ומאחר שמראשיתה סבלה המושבה מהיעדר מקורות תקציב ומחסור חמור במים, לא הצליחו המתיישבים להתפרנס מענפי המשק וחיפשו מקורות הכנסה אחרים. בכסף שנחסך בעבודות חוץ פיתחו משק חלב שהיה הקבוע היחיד שיכלו להתבסס עליו אבל לא היה מספיק. על אף חוסר היציבות בענפי המשק המושבה המשיכה להתפתח. בשנת 1928 הצטרפו למושבה 16 משפחות נוספות וניטעו פרדסים, אותם הישקו באמצעות מים שהובילו בחביות. בצריפים ישנים השתכנו מזכירות המושבה, בית הספר, גן הילדים, חדר אספות, מרפאה של קופת חולים, צרכנייה ומחסן אספקה. החל משנות ה-30 החל המצב להשתפר, באר חדשה נבנתה ואספקת המים הייתה סבירה, נבנתה הבריכה הראשונה לאגירת מים, הפרדסים החלו להניב פירות, נזרעו גידולי אבטיחים בשטחים נרחבים וגידולים נוספים, נסלל כביש המחבר בין כפר סבא לפתח תקווה ועובר דרך הרחוב הראשי של המושבה, המושבה חוברה לרשת החשמל, נבנה המבנה הציבורי הראשון, שקיבל את הכינוי בית העם, וחלליו שימשו לתכליות רבות (בית ספר, גן ילדים, מזכירות המושבה, אולם תרבות, בית כנסת), בית הספר של כפר מל"ל הפך לבית ספר משותף לילדי העובדים בשרון ונבנה עבורו מבנה חדש בדרום המושבה, נפתחה מחלבה אזורית של "תנובה" ונוסד משק פרחים.

אך במקביל לשיפור המושבה החלה מגמה של צמצום בשטחיה, בשל מכירה או מסירה של קרקעות לצרכי כיסוי חובות, מימון פעולות פיתוח (בעיקר בתחום ההשקאה) ושיתוף פעולה עם האידיאולוגיה של המוסדות לציפוף ההתיישבות באזור, כך שעד שנות ה-40 הוקטנו יחידות המשק מ-65 דונם ל-15 דונם. בשטח אותן הקרקעות הוקמו היישובים רמתיים וירקונה מדרום לה וגבעת ח'ן ממזרח. עם פרוץ מלחמת העצמאות של מדינת ישראל כבר הייתה כפר מל"ל, שביום היווסדה עמדה יחידה בין כפר סבא לפתח תקווה, מוקפת בהתיישבות יהודית מכל צדדיה, כפר סבא, רעננה, מגדאל, רמתיים, ירקונה, רמות השבים וגבעת ח'ן. אחרי המלחמה הציעו המוסדות לחברי המושבה אדמות של אבו-קישק, אך החברים סירבו מאחר והאדמות היו מפוזרות בין היישובים הסובבים והקשו על המשך הפיתוח.

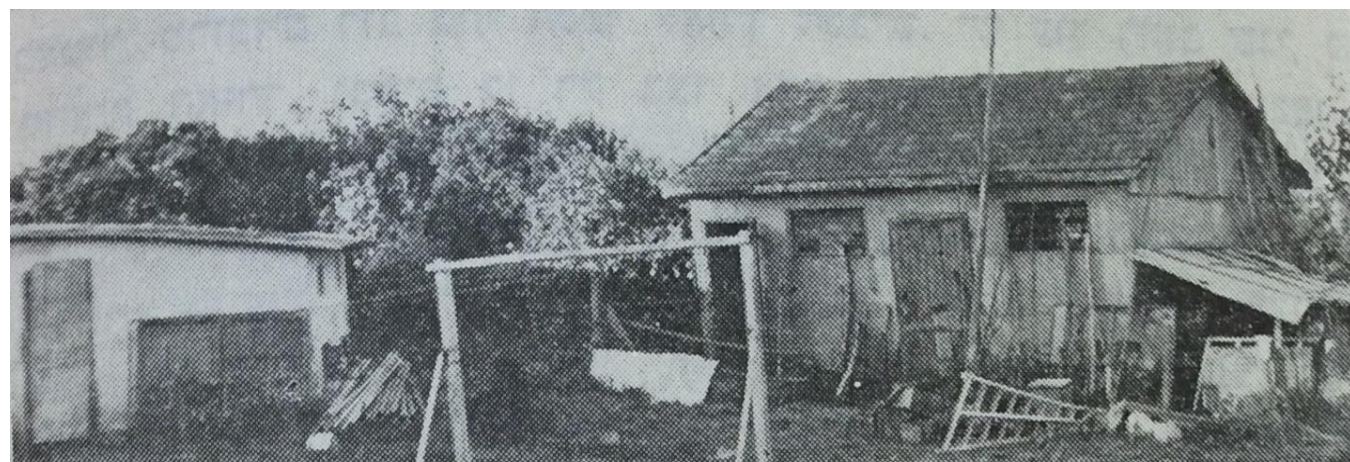
שדרת הקזוארינות (הספר כפר מל"ל)

שני עגלונים על הרחוב הראשי, 1930
(מוזיאון כפר מל"ל)

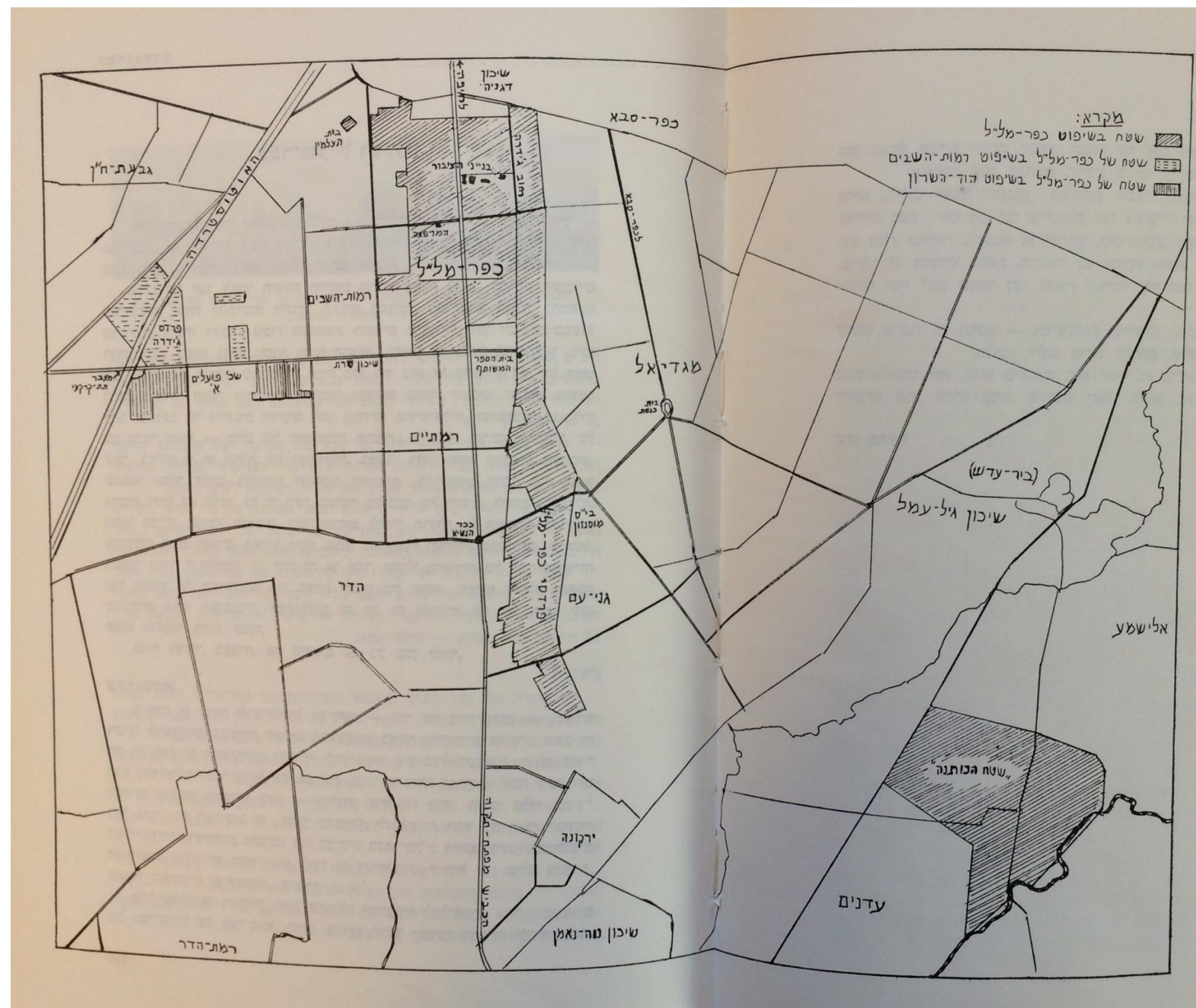

צריף מגורים (הספר כפר מל"ל)

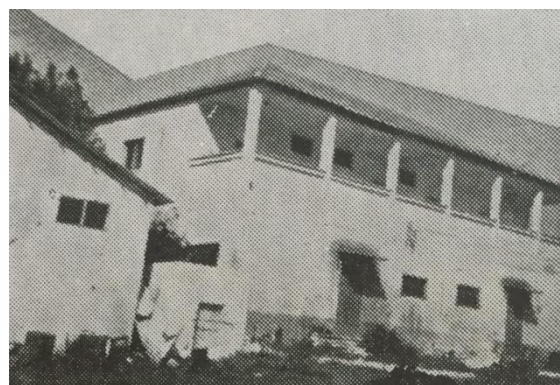
מימין רפת מבטון ומשמאל לולים (הספר כפר מל"ל)

סכמת שטחי כפר מל"ל וגבולות שיפוט, 1972

מתוך הספר כפר מל"ל

מיפוי מבני הציבור בכפר מל"ל

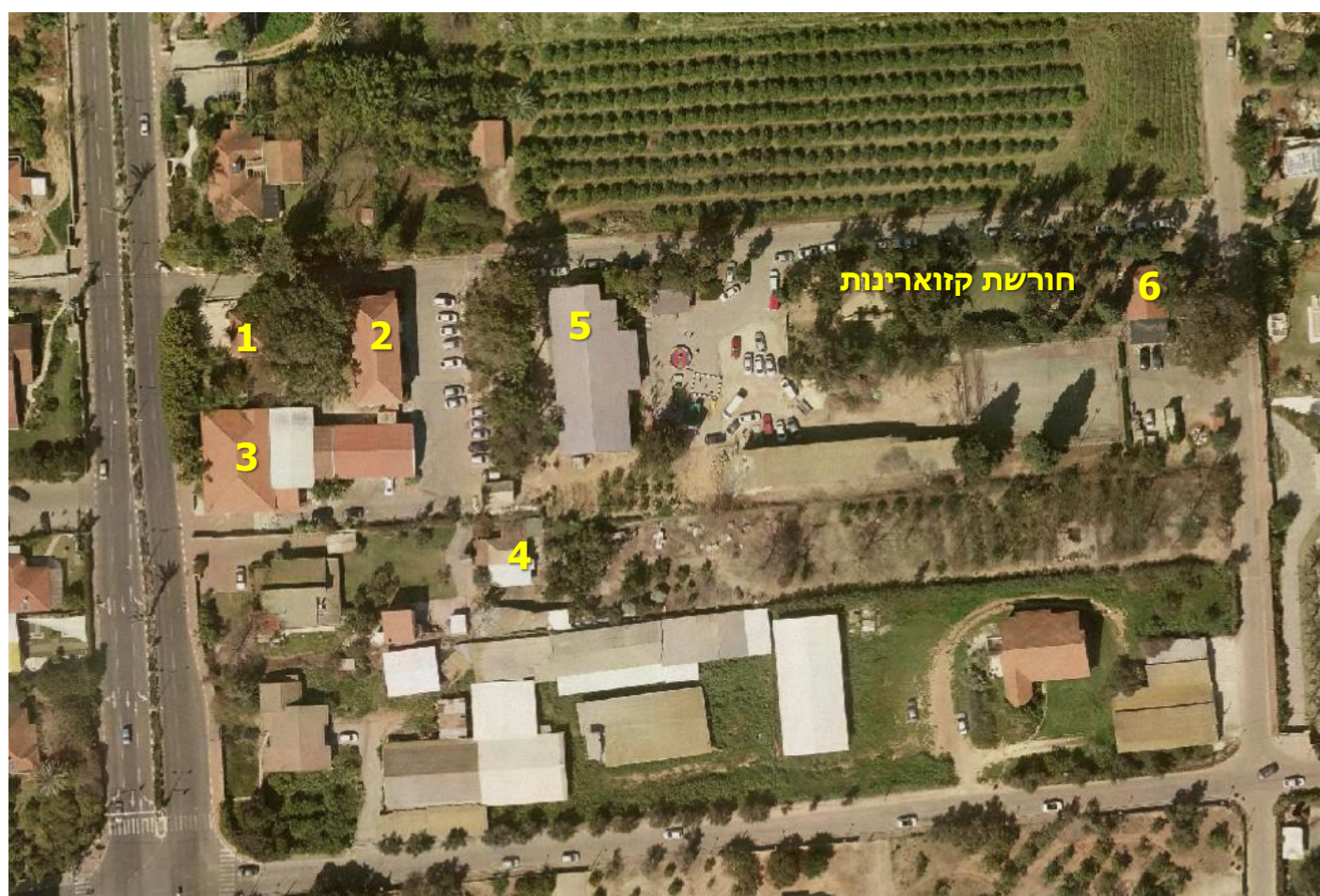
2. בית העם (הספר כפר מל"ל)

5. המחלבה האזורית של "תנובה"

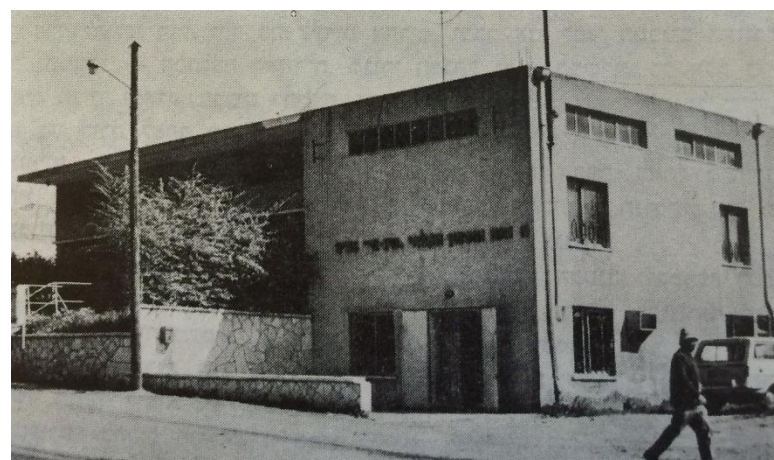
1. בניין המרפאה (הספר כפר מל"ל)

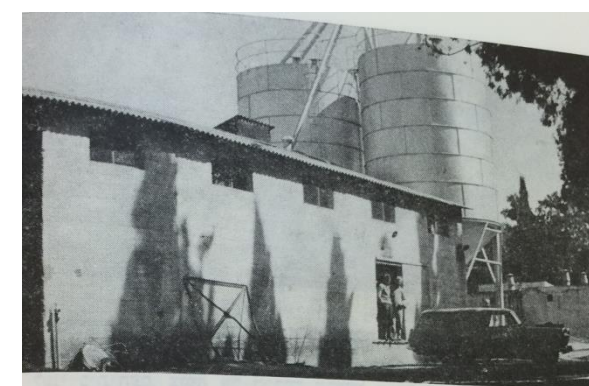
תצ"א 2015 (GIS כפר סבא)

6. מועדון נוער

3. צרכניה, ספריה, בנק

4. מחסן אספקה ואסם

עין חי (כפר מל"ל)

באביב 1949 נעשה חריש עמוק באדמות המושבה והחלו בנטיעת הדרים, שהושלמה ב-1958. בשנת 1962 נסגר בית הספר החקלאי במגדיל ו-420 דונם מאדמותיו הועברו לכפר מל"ל, אותם הפכו המתיישבים למטע כותנה. העברת אדמות זאת הגדילה את שטח היחידות במושבה ל-22-23 דונם. ב-1964 נבנתה מרפאה חדשה בכניסה לרמות השבים ובבניין הישן נחנך "בית יד לבנים" לזכר הנופלים, שתוכנן על ידי אדר' א. חירם שהיה מתכנן מפעלי הנצחה ובתי קברות צבאיים. בשנת 1967 נסלל כביש גהה שחצה את הפרדסים בצדה המערבי של המושבה והפקיע כ-18 דונם מתוכם. בסקר שנערך על ידי משרד החקלאות בדצמבר 1971 נמצא שבכפר מל"ל מתקיימות 57 יחידות משק, המייצרות תוצרת חקלאית באמצעות 420 דונם של מטע כותנה, 630 דונם של מטע הדרים, 17 דונם של מטע אבוקדו וכ-2.9 מיליון יחידות של ביצי מאכל. סך כל התוצרת נאמדה בכ-1 מיליון ל"י. את הפעילות החקלאית במושבה הגדיר הסקר כמצומצמת וקבע שהסיבה לכך היא היקף ייצור קטן ביחידות המשק בשל חוסר אמצעי ייצור. מצב זה נמשך עד היום.

על אף שלאורך כל השנים לא הצליחו מתיישי כפר מל"ל להתפרנס רק מעבודות המשק, כמעט כל המשפחות היושבות על אדמות המושבה הן אותן המשפחות שהקימו אותה. למרות זאת, רובו של דור ההמשך עדיין מתגוררים בכפר מל"ל ובסביבותיו ומתפרנסים מעבודות חוץ אבל גם מעבודות חקלאיות. שני אנשי ציבור ילידי המושבה שלא נשארו לגור בה הם אריאל שרון, ראש הממשלה ה-11 של ישראל ומולי שפירא, שדרן בגל"צ. נכון להיום מונה כפר מל"ל כ-340 תושבים וכולם ממשיכים לחפש דרכים להתאמת משקי המושבה לתמורות שחלו במשק הארצי ובענף החקלאות במטרה להגדיל את ההכנסות ולאפשר את המשך קיומו של כפר מל"ל.

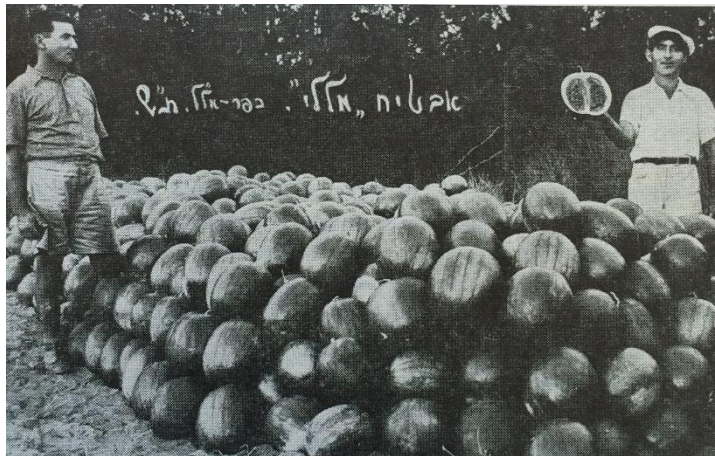
גבולות המושבה היום מצומצמים לשטח המגורים לפי התכנית המקורית, ובנוסף להם שטחים חקלאיים מפוזרים ממזרח, מדרום וממערב. תבנית ההתיישבות נותרה כפי שהייתה, 20 מגרשים מכל אחד מצדי הרחוב הראשי. על תוואי הרחוב הראשי נסלל כביש 402, ציר ראשי בין אזור גוש דן ואזור השרון, ובקטע בין צומת מל"ל לצומת הרחובות משה שרת הוא נקרא רחוב עין חי. סלילת הכביש הובילה לעקירת שדרת הקזוארינות. בנחלות הטיפוסיות אפשר למצוא את צריף העץ ששימש למגורים זמניים ובדרך כלל הוסב למחסן ואת בית הקבע הבנוי אבן בקדמת הנחלה. בשטח החצר האחורי ישנם לולים ורפתות בטון, ובאזורים החקלאיים פרדסים או גידולי כותנה. גם המגרש הציבורי של המושבה והמבנים שהוקמו עליו נשארו במקומם.

מטע אבוקדו (הספר כפר מל"ל)

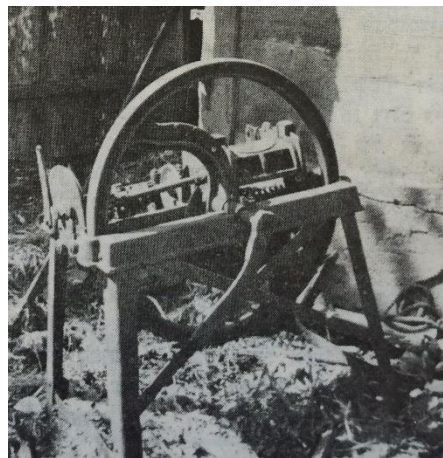
חריש עמוק בכפר מל"ל (הספר כפר מל"ל)

מימין בורשטיין ומשמאל זילברג במטע האבטיחים (הספר כפר מל"ל)

מטע כותנה (הספר כפר מל"ל)

מקצצת יד לקש ולשחת (הספר כפר מל"ל)

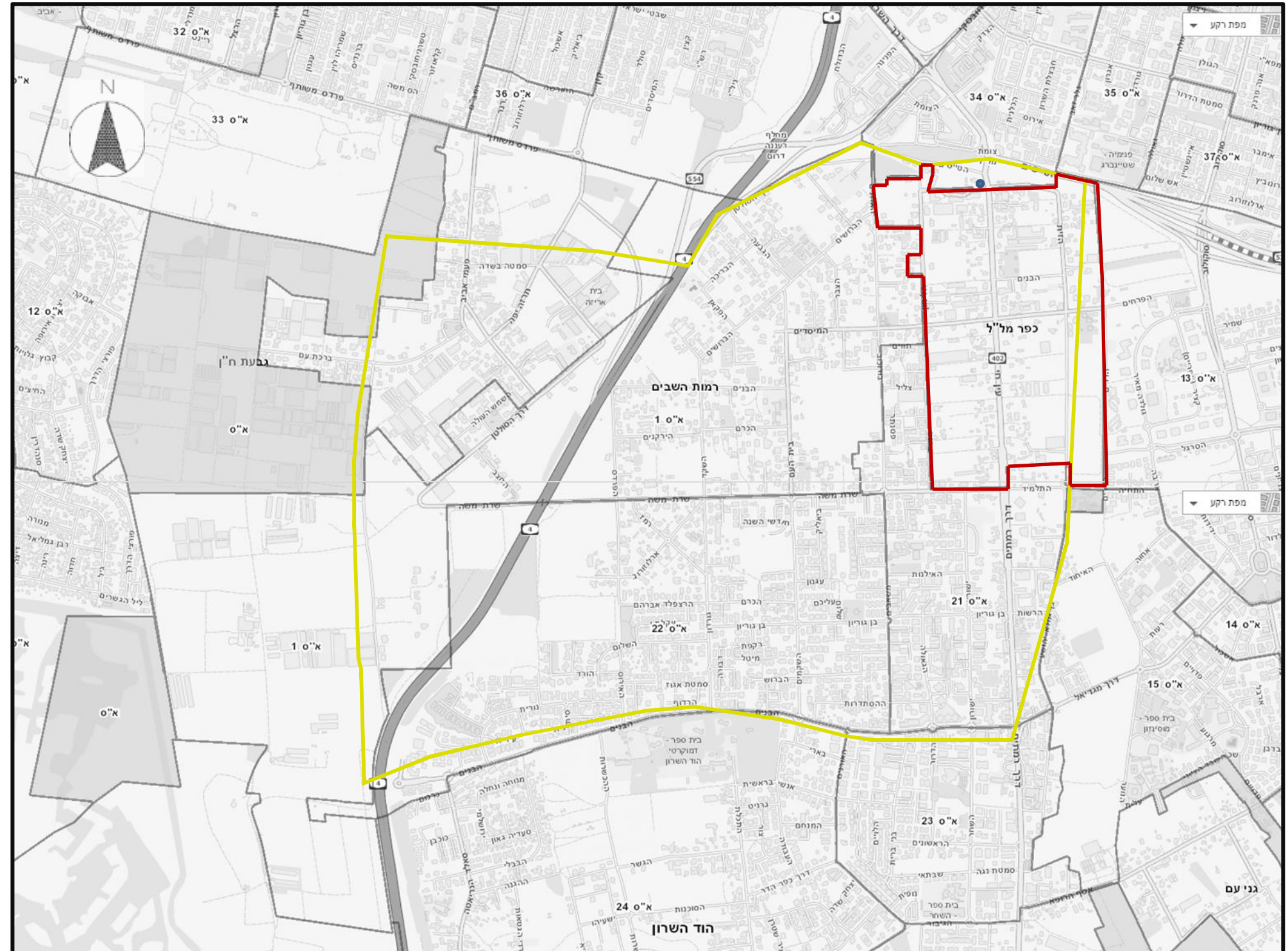
תנור עשוי לבני חמרה לאפייה לחם (הספר כפר מל"ל)

עגלת ביצים בעין חי (הספר כפר מל"ל)

סכמת גבולות עין חי (כפר מל"ל)

- גבולות המושבה 1912
- גבולות המושבה 2016

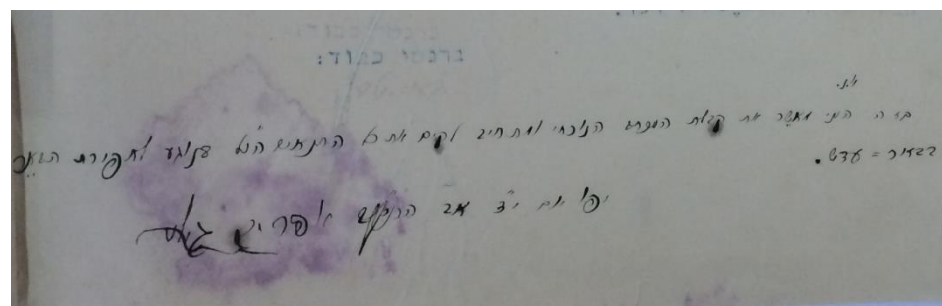
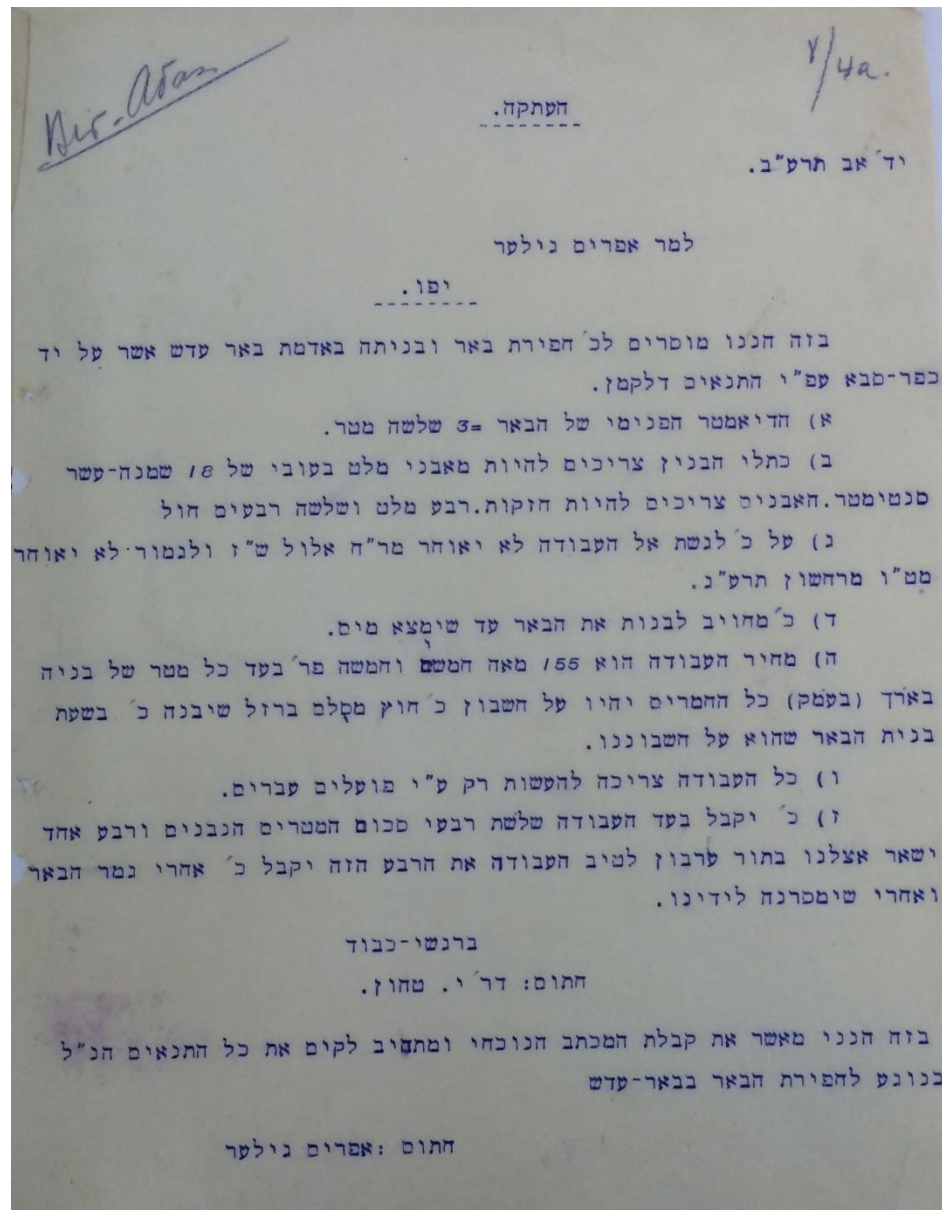

הבאר של עין חי

אחת מפעולות הפיתוח הראשונות שנעשו בעין חי הייתה חפירת באר המים, אבל זאת הסתבכה. ב-28.7.1912 נמסרו עבודות חפירת הבאר לאפרים גלעד (גילר) ממזכרת בתיה. בספטמבר 1912 נבחר המקום הנמוך ביותר, על ידי המשרד הארצישראלי יחד עם ועד המושבה וגילר, לשטח המיועד לחפירת הבאר, והעבודות החלו (נספח 9). באוקטובר 1913 ביקש ועד המושבה מהמשרד הארצישראלי להעביר אליו את תנאי ההתקשרות עם גילר, ולא להתקשר עם אף אחד לביצוע האינסטלציה בלי להתייעץ עם המתיישבים (נספח 1).

בנובמבר 1912 החפירה הגיעה לעומק של 10-11 מ' (נספח 10), וככל שנמשכה התגלה שיש צורך לחפור לעומק רב מהצפוי. באותו חודש כתב דר. ארבר למשרד הארצישראלי שגילר לא שילם עבור אבני המלט שכבר לקח ואלו שהזמין לבניית הבאר (נספח 11). ב-8.12.1912 כתב ועד המושבה למשרד הארצישראלי ששותפו של גילר הפסיק את חפירת הבאר, מאחר וכתוצאה מעומק החפירה נגרמים לו הפסדים, ושיש צורך בשינויים בתנאי החוזה (נספח 12). בהמשך החודש התחיל משא ומתן בעניין החוזה (נספח 13,14) עד שב-26.3.1912 עודכנו מחירי החפירה בחוזה עד לעומק של 65 מ' (נספח 15). במהלך המשא ומתן, בחודש ינואר, פנה גילר למשרד הארצישראלי וביקש ערבון לתשלום עבור אבני המלט (נספח 16).

ב-9.6.1913 כתב הועד למשרד הארצישראלי שגילר פסק מלעבוד פעם נוספת (נספח 17). שלושה שבועות לאחר מכן שילמו לאדם בשם קנטרוביץ' עבור סולם של 20 מ' לבאר (נספח 18). ביוני 1913 פנה המשרד הארצישראלי לגילר בבקשה להסדיר בקניין את הבאר (נספח 19). באוגוסט 1913 מדדו אנשי הועד את הבאר, וקיבלו תשלום עבור המדידה מהמשרד הארצישראלי (נספח 20,21). ב-6.10.1913 כתב ועד המושבה למשרד הארצישראלי שהבאר הגיעה לעומק של 46.5 מ' (נספח 22) ובאותו חודש דווח באסיפה הכללית של עין חי כי הגיעו לעמק השווה עם גילר בענייני כספים והעניין סגור (נספח 4).

החוזה שנחתם עם גילר לעבודות הבא בעין חי, 28.7.1912. אוספי הארכיון הציוני המרכזי.

הבאר של עין חי

בחודשים הראשונים לאחר השלמת חפירת הבאר הותקנה בה משאבה ידנית ואת המים היו מסננים מהפילטר ומעלים בעזרת חבלים ודליים. מי הבאר הספיקו רק לשתייה ולבישול, ולצרכים אחרים המשיכו להוביל מים בחביות מכפר סבא. לפיכך נעשה דחוף הטיפול באינסטלציה. בנובמבר 1913 כתב המשרד הארצישראלי לוועד המושבה כי הוא ישתדל להשיג הלוואה של 4,500 פרנק לייסוד מושב הפועלים, אך על הוועד לקחת בחשבון גם את המושב בתכנון האינסטלציה (נספח 23). ב-3.1.14 כתב הוועד למשרד הארצישראלי כי בכוונתם להמתין לקבלת החלטה באשר למשאבה עד שועד פועלי יהודה יבחר את העולים לקרקע ויחד איתם תקבל החלטה משותפת המתאימה לצרכיהם (נספח 24).

בעקבות המכתב הפנה המשרד הארצישראלי אצבע מאשימה כלפי הוועד על העיכוב בפיתוח המושבה ובהסדרת האינסטלציה. ב-1 במרץ השיב הוועד כי הם מעוניינים לא פחות בהקמת המושבה אבל מאחר ומתגוררים בה רק פועלים ו-2-3 חברים אין ברצונם לקבל החלטה עבור המתיישבים העתידיים ללא התייעצות עמם. כמו כן כתב הוועד כי המצב הכלכלי של המושבה אינו מאפשר פיתוח עד לקבלת הלוואות (נספח 3).

יחד עם זאת עבודות האינסטלציה התחילו ובאפריל וביוני 1914 שולמו חשבונות עבורן (נספחים 25,26,27). ביולי 1914 הגיע מנוע קיטור שאמור היה להקל על שאיבת המים מהבאר (נספח 28). באוגוסט 1914 ביקש ועד המושבה מהארצישראלי הלוואה להשלמת עבודות האינסטלציה (נספח 29) אך נתקל בסירוב (נספח 30). ב-8.9.1914 ביקש הוועד מהמשרד החזר כספים עבור הבאר (נספח 31). לבסוף נשלמו עבודות האינסטלציה ומנוע הקיטור הותקן. הדלק של המנוע היה פחם של עצים שהיו מביאים מקלקיליה. במנוע היה מתקן מיוחד שהיה מפיק גז מהגחלים, וכשהגז היה מגיע לצבע ירוק היו מפעילים את המנוע על ידי סיבוב גלגל התנופה. לאחר התקנת מנוע הקיטור הבאר הייתה מספקת 27-30 קו"ב לשעה, ועם השנים הלכה יעילותו ופחתה עד 4-5 קו"ב לשעה.

במרץ 1916 פנה גילר למשרד הארצישראלי להשלים את התשלום לעבודות הבאר על סך 200 פר' (נספח 32), ולאחר חודשיים קיבל תשובה שהחוב הוא על ועד המושבה וכי על גילר לפנות אליו (נספח 33).

עין-חי בימים ההם

קטעי זכרונות

אדמת עין חי מגוונת מאד, כולה גבעות ועמקים. בהיותנו בעמק אחד לא יכולנו לראות את הנעשה בעמק אחר. רק בעלותנו על גבעה נראה לנו גג-פחים מרחוק. התקרבונו אליו ומצאנו בנין שקירותיו וגגו עשויים פח מגולוון. מבעד לפתח (דלת לא היתה) ראינו יהודים יושבים על האדמה ואוכלים. נכנסנו פנימה — והנה כאן באר בנויה והחלל שלה תופס כמעט את כל הצריף ורק מסביב נשאר שטח ריק ללא רצפה. כאן מתגוררים חברי המושב-העתיד, העובדים לעת-עתה בעבודה שכירה וקבלנית בצורת קואופרטיב וחשבון פרטי לכל חבר בו. מחצלת פרושה על החול משמשת מפה ועליה אוכלים את ארוחת-הערב — מזון יבש, ללא כל תבשיל. כרובינזון בשעתו שמחנו לפגישה עם בני-אדם ונענינו ברצון להזמנתם להצטרף אליהם. הצריף די גדול, אמרו לנו, ויוכל להכיל עוד מספר אנשים. אמנם, אמרו, הבאר אינה נותנת עדיין מים, לא נרכשו עד עתה מוטור ומשאבה, אבל אנו למדנו כבר חסכון — בבוקר אנו מסתפקים בספל מים לרחיצה. את מעט המים ההכרחיים מביאים מכפר-סבא בחבית, וגם עליכם יהיה להתרגל לאורח-חיים זה. כך בונים ישוב עברי בארץ-ישראל.

זכרונותיו של ש.בן צבי.
הספר כפר מל"ל, עמ' 34.

הגרעין התמקם באוהלים ליד הבאר, שהיתה קיימת מלפני המלחמה. עומק הבאר היה 52 מטר. בתוך הבאר התקנו משאבת-יד, ובכל פעם היה יורד מישו, ממלא דליים מים מהפילטר, ובחבל היה מוציא למעלה, וזה שימש רק לשתייה ולבישול לאנשים; ואילו בשביל הסוסים היינו מובילים מים בחביות, מבצה שהיתה קיימת לא רחוק מאתנו. המים היו דלוחים, בצבע חום, ובשביל לנקות אותם השתמשנו בחומר „הלויץ": היו שמים ממנו בתוך החביות, והבוץ היה שוקע, וכך היינו מקבלים מים נקיים.

זכרונותיו של מרדכי זילברג.
הספר כפר מל"ל, עמ' 49.

הבאר של עין חי

במהלך שנות מלחה"ע הראשונה התקלקל המנוע של הבאר, ובדצמבר 1920 פנו המתיישבים לקק"ל בבקשה לתקציב לתיקון (נספח 34). כנראה שבקשתם הראשונה לא נענתה מאחר וביולי 1921 הגישו המתיישבים בקשה חוזרת (נספח 35). ב-1924 הוחלף מנוע הקיטור במנוע דיזל והבאר המשיכה לשמש את המושבה. בשנים שלאחר מכן הוחלף גם מנוע הקיטור במנוע חשמלי עד שבסביבות שנת 1930 פורקה המשאבה והבאר נזנחה. עד אז כבר נוספו בארות נוספות בסביבת המושבה. בדיעבד התברר כי המיקום שנבחר לחפירת הבאר היה מלכתחילה גבוה מדי, אחד הגבוהים במושבה, ובהתייחס להשקעה שנדרשה בחפירה לעומת התפוקה הקטנה נמצאה הבאר לא יעילה.

דו"ח הנדסי שהוכן על ידי ו.זלקינד ב-25.12.1934 וסקר את "מכון המים בכפר מל"ל" (נספח 36) מפרט את מבנה הבאר:

- גובה 72.77 מ' מעל פני השטח
- מידות: עומק 57 מ', קוטר פנימי 3 מ'
- חפירה ידנית
- בנייה בצורת מחפורת, עשויה מבלוקים, מכילה חגורת בטון בגובה 15 מ' מעל רצפת המחפורת
- עובי הרצפה 70 ס"מ
- בתוך המחפורת נמצאות שלוש קדיחות עם מסננים של 3" ו-4" בעומק של 9-7-48 מ'
- ספיקה: 2-27-4 קו"ב לשעה
- מצב המחפורת טוב.

בספרו של שמואל אביצור, "ממציאים ומאמצים", מיוחסת שיטת בניית הבאר מבלוקים של בטון לדניאל ליכטנשטיין, שהיה הראשון שיצר את הבטון ומוצרי הבטון על טהרת תוצרת הארץ. ליכטנשטיין הגיע מפולין לפ"ת והחל, שנה לאחר עלייתו ארצה ב-1910, לייצר בטון במפעל שבנה בפרדסו, שהפך למפעל הייצור הגדול בישראל. בעקבות ניסיונות שערך בפרדס הוא הכניס שינויים מהפכניים בשיטות הבניה בישראל, גם בדרכי חפירה וקידוח בארות. במקום דיפון באבני גזית, וחיפוי בטח מתחת למפלס המים, הנהיג ליכטנשטיין בניה באמצעות בלוקים מעוגלים מבטון, שבאמצעותם ניתן היה לדפן ביתר קלות ומהירות את הבארות. הבאר בעין חי נבנתה מבלוקים אלו, לראשונה, בתהליך דיפון מלמטה כלפי מעלה ולא הפוך כפי שהיה נהוג.

כל כך ירוד כמו עכשיו. יש לנו באר, וכפי שאומרים מומחים — באר טובה, היכולה להספיק 40 מ"מ מים בשעה, יש גם מוטור גדול, יש עוד הרבה דברים, אבל — חסר דבר אחר: חסר שכל זה היה מסודר. אין אני בא להאשים את מי שהוא בשגיאה שעשו בבאר, אין את מי להאשים. ושגיאה בודאי ישנה: במקום שישנן בקעות, שאפשר לחפור בהן באר, אין חופרים על הגבעה הכי גבוהה דוקא, ואם כבר חפרו במקום כזה, צריך למצער להשתדל להוציא מהבאר את המכסימום האפשרי ולא את המינימום, אבל העובדה היא שאין מים להשקאה. נטעו בחורף עצי פרי שונים הדורשים השקאה וברוב עמל ותלאה השקינו אותם, מי פעם במשך הקיץ ומי פעמים. אבל השקאה בשביל ירקות או מעט אספסת בשביל הפרות מאן דכר שמה. והלא רק בקצת רצון, בקצת התענינות ובעזרה מועטה אפשר היה גם אצלנו לסדר שהבאר תספיק מים בשביל ירקות לביתו של כל אחד.

א. מ. גולדמר
הפועל הצעיר, אלול תרפ"ד
(1924), 16—17.

טקסט שכתב גודלמר – מזכיר המושבה, 1924.
הספר כפר מל"ל, עמ' 75.

והתשובה השלילית האחרונה עולה על כולן. זוהי תשובה שאנשי כפר מל"ל לא זכו אפילו לשמוע אותה ועל כל המכ-תבים לא נתקבלה כל תשובה. כפר מל"ל חולם על השקאה גדולה של מאות דונ-מים, ובינתיים מים לשתייה אין במקום במדה מספיקה. ודוקא ישנה באר טובה, עמוקה, עם משאבות, פילטרים, מוטור ועוד. אלא שכל הסדור לא נגמר: המוטור נמצא בסוכה של קרשים שחמתה מרובה מצלתה, המשאבה לגמרי בחוץ, ונוסף לכל זה המוטור עובד בכוח של פחמים כמו בזמן המלחמה, והתנורים בחוץ, באו-פן שמכון המים כולו נמצא גלוי לרוחות בקיץ ולגשמים בחורף. ודוקא הקיץ, שה-עצים כבר גדלו קצת ודורשים השקאה טובה, כשכל אחד שתל מעט ירקות שיס-פיק לו בשביל הבית, דוקא הקיץ נשברה המשאבה וזה שלושה שבועות שאנשי כפר מל"ל מבטלים חצאי ימים בשביל להביא מים לשתייה מהמושבה רעננה.

א. מ. גולדמר

הפועל הצעיר, אב תרפ"ה (1925), 42.

טקסט שכתב גולדמר – מזכיר המושבה, 1925.
הספר כפר מל"ל, עמ' 79.

הבאר של עין חי

בשנת 1941 ניטעה בסביבת הבאר חורשת אורנים שנקראה "גן לאה" על שם אחת מבנות המושבה שהלכה לעולמה בגיל צעיר, וממנה נותר רק עץ אחד. בשנת 1948, לאחר פרוץ מלחמת השחרור, נבנה מבנה בטון מסביב לבאר, ששימש לאחסון נשק. צורת המבנה היא גליל ולו דלת, שני חלונות וגג בולט ובו פתח מלבני. שמותיהם של המתכנן והמבצע לא ידועים. ב-1996 יזם באופן עצמאי דוביק גרודמן, תושב פעיל בכפר מל"ל משנת 1976, שימור של אתר באר המים. השימור תואם עם ועד האגודה של כפר מל"ל, בראשות ארנון ברודנר, וממנו נתקבל גם התקציב. תהליך השימור ארך מספר שבועות ובמהלכו עשה דוביק את הפעולות הבאות:

- פינוי הפסולת שנשארה באתר, אחרי עבודות כביש שבוצעו על ידי מע"צ כשנתיים קודם לכן (1994), באמצעות משאיות
- פירוק מיכל ברזל שהיה מונח בצורה אופקית על הגג
- קילוף הטיח החיצוני והפנימי מקירות המבנה, חיפוי בטיח צמנטי חדש וצביעה
- חידוש הצבע של האלמנטים המקוריים מברזל (קורות, סורגים, משקופים)
- פירוק דלת הכניסה המקורית שהייתה במצב פיזי ירוד, שיחזור הדלת מפח, הוספת מסמרות, צביעה והתקנה מחדש.
- קדיחת חור בקוטר של כסנטימטר ברצפת הבטון שהובילה לגילוי שהרצפה נתמכת על ידי קורות פלדה זהות לאלו שתומכות את תקרת המבנה, וכמו כן לגילוי חלל הבאר
- הובלה של חלקי מנועים ישנים מרחבי הארץ לאתר, והצבתם באופן שממחיש את אופן פעולת המנוע המקורי, מחוץ למבנה ובפנים לו
- יציקת משטח בטון חדש כבסיס לחלקי המנוע שהוצבו מחוץ למבנה, ושימור משטח הבטון הסמוך לו, עליו הוצב המנוע המקורי. הצבת חלקי המנוע שבפנים המבנה על אדני רכבת
- פתיחת פתח בקיר הבטון של המבנה כדי להעביר את הרצועה המחברת בין גלגל התנופה שממוקם בחוץ לגלגל שנמצא בפנים
- בנייה של מתקן שאיבה בפנים המבנה בסמוך לחלקי המנוע, אף הוא לצורך המחשה, העשוי משני עמודים וקושרת ופירוקו לאחר מכן. החלפת המתקן בקורת I, ניצבת לקורות התומכות את התקרה ומרותכת אליהן, שעליה תלוי וו
- חיבור המבנה לחשמל, מיקום גוף תאורה פנימי ופרוז'קטור חיצוני, להארת האתר והמבנה. אספקת החשמל לאתר נותקה מאוחר יותר
- הקמת מערכת השקיה באתר ושתילת דשא וגדר חיה. נטיעה של עצים אחדים
- הנחת שולחן של קק"ל וספסל מאדני רכבת באתר
- הכנת שלט המספר את סיפור הבאר ומיקומו על גבי חזית המבנה.

לאחר שהסתיימו עבודות השימור של דוביק, הוסיפה המועצה לשימור אתרים שלט בכניסה לאתר, וזו הייתה ההתערבות האחרונה שנעשתה בבאר הראשונה של עין חי.

השלט שמספר את סיפור הבאר.

שימור בעין חי (כפר מל"ל)

שימור מבנה הבאר היה רק תחילתו של תהליך, שגם להמשכו אחראי דוביק גרודמן. כחלק מפרויקט אישי ערך דוביק מחקר מעמיק על ההיסטוריה של כפר מל"ל, תוך שהוא נעזר במסמכים שנמצאים בארכיון הציוני המרכזי. כאשר הכין דוביק אלבום עם תמונות המושבה מתקופת המנדט, גילה בהן בריכה לאגירת מים שלא ידע על קיומה, והלך לחפש את מיקומה בשטחי המושבה. בראיון שנערך איתו ב-2012 אמר דוביק:

"אני חי בכפר מל"ל כבר משנות ה-80 ומימי לא ראיתי את הבריכה הזאת. חשבתי שאם התצלום הזה לא מכאן, זה מטיל בספק את אמינות שאר התצלומים שהיו באותה חבילה. בשבילי זה היה פרויקט אישי שבו רציתי ללמוד על תולדות היישוב, ויצאתי לחפש את הבריכה. ליד באר המים הראשונה נתקלתי במבנה מכוסה ענפים ושיחים גבוהים.

"לקחתי מסור והתחלתי לחתוך את הענפים והקוצים. זה לקח זמן, אבל בסופו של דבר גיליתי את הבריכה וזיהיתי אותה לפי המבנה בה היא בנויה והפסים שיש לאורכה. התקשרתי באותו רגע לראש ועד היישוב בזמנו, ארנון ברודנר ז"ל, ושאלתי אותו כמה בריכות מים יש בכפר מל"ל. הוא אמר שיש רק אחת. זה מדהים, כי הוא ידע הכל על היישוב, והנה אני מוצא בריכה נוספת שמסתבר שהיא היא הבריכה הראשונה של הכפר מל"ל" (<http://www.mynet.co.il/articles/0,7340,L-4239123,00.html>).

תהליך השימור שהחל ב-1996 במבנה באר המים, ועבר דרך גילוי הבריכה ב-2004, הסתיים ב-2012 עם הקמת המוזיאון המוקדש לראשית ההתיישבות בכפר מל"ל במבנה בית העם לשעבר. במהלך שנים אלו הוצבו שלטים על נקודות ציון היסטוריות בשטח המושבה וחלקן זכו לטיפול נוסף: חירבת אל חייא, מבנה באר המים, בית העם שהפך למוזיאון, מבנה המחלבה האזורית של "תנובה" שהפך חלק מהמוזיאון, בריכת המים וחורשת האלונים העתיקים המקיפה אותה, צריפי הראשונים, מועדון הנוער, גן לאה ועוד. בנוסף, לכפר מל"ל יש אתר אינטרנט ובו מידע רב באשר לתולדות המושבה (<http://kfarmalal.co.il/>).

סיפורה של חירבת אל-חייא

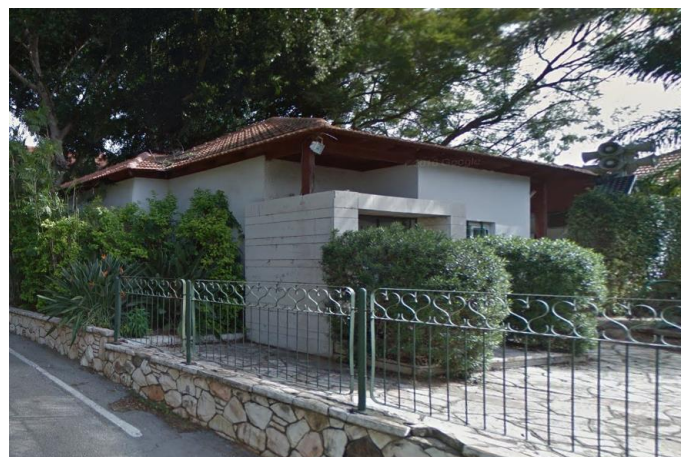
שילוט הכוונה אל חירבת אל-חייא

מבנה המוזיאון, פינה צפון מערבית

מבנה המוזיאון, חזית מזרחית

"בית יד לבנים", פינה צפון מערבית

"בית יד לבנים", חזית מזרחית

עגלה המוצבת בסמוך לאחד מצריפי הראשונים

אחד מצריפי הראשונים, מדרום למבנה המוזיאון

אחד מצריפי הראשונים, מבט מבפנים

אחד מצריפי הראשונים, מבט מבחוץ

סיפורה של חורשת האלונים העתיקים

בריכת המים הראשונה לאחר טיפול

שילוט הכוונה לבריכת המים

בריכת המים הראשונה עם גילוייה, 2004

סיפורו של גן לאה

מבנה המחלבה האזורית של "תנובה" לאחר טיפול

שילוט המספר את סיפורו של המועדון

מבנה מועדון הנוער

שימור בעין חי (כפר מל"ל)

המוקדים המספרים את תולדות המושבה מפוזרים באזורים שונים, כאשר המרכזי מבניהם הוא המגרש הציבורי. עבודות התשתיות האינטנסיביות מצפון וממזרח לאתר באר המים, הנמשכות גם היום, הפכו אותו למנותק מסביבתו מבחינת נראות וגישה, על אף עבודות השימור שהושקעו בו. גורמים נוספים שהובילו לניתוק הם מיקומו בפניה הצפונית של המושבה, הכביש הראשי שמפריד אותו מהמגרש הציבורי, והיותו בשטח שיפוט נפרד של כפר סבא. בסיטואציה דומה נמצאים גם בריכת המים הראשונה וחורשת האלונים.

במידה ותוכן תכנית שימור כוללת למושבה, מומלץ שתתייחס, בנוסף על ההיבט הפיזי של כל אחד מהמוקדים ההיסטוריים, ליצירת מרחב קריא המחובר ביניהם, כמו גם לדרכי הגישה המובילות אליהם ויצרות רצף.

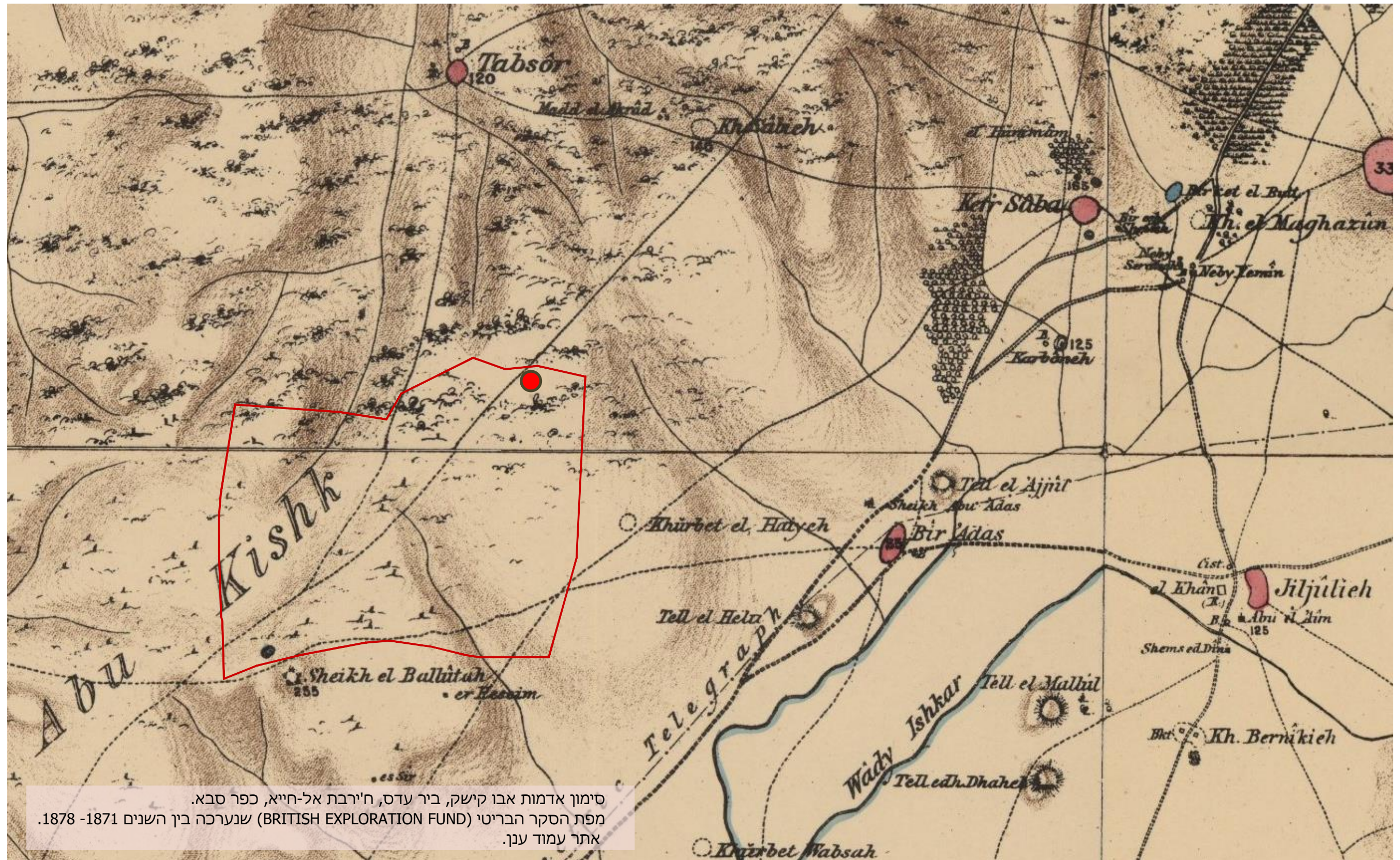
מיפוי מוקדים היסטוריים בכפר מל"ל, על רקע תצ"א מ-2015 (GIS כפר סבא)

כניסה ושלט הכוונה לאתר באר המים מכיוון צפון בכביש 402.

מבט מכיוון מזרח לאתר באר המים.

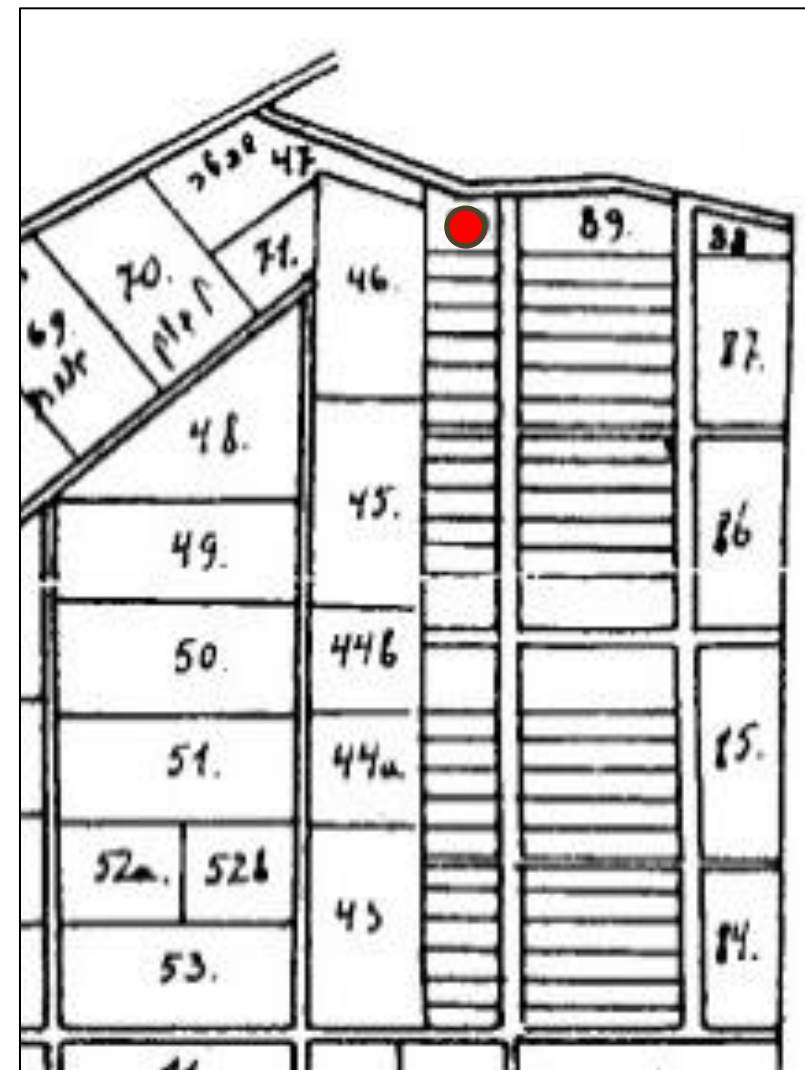

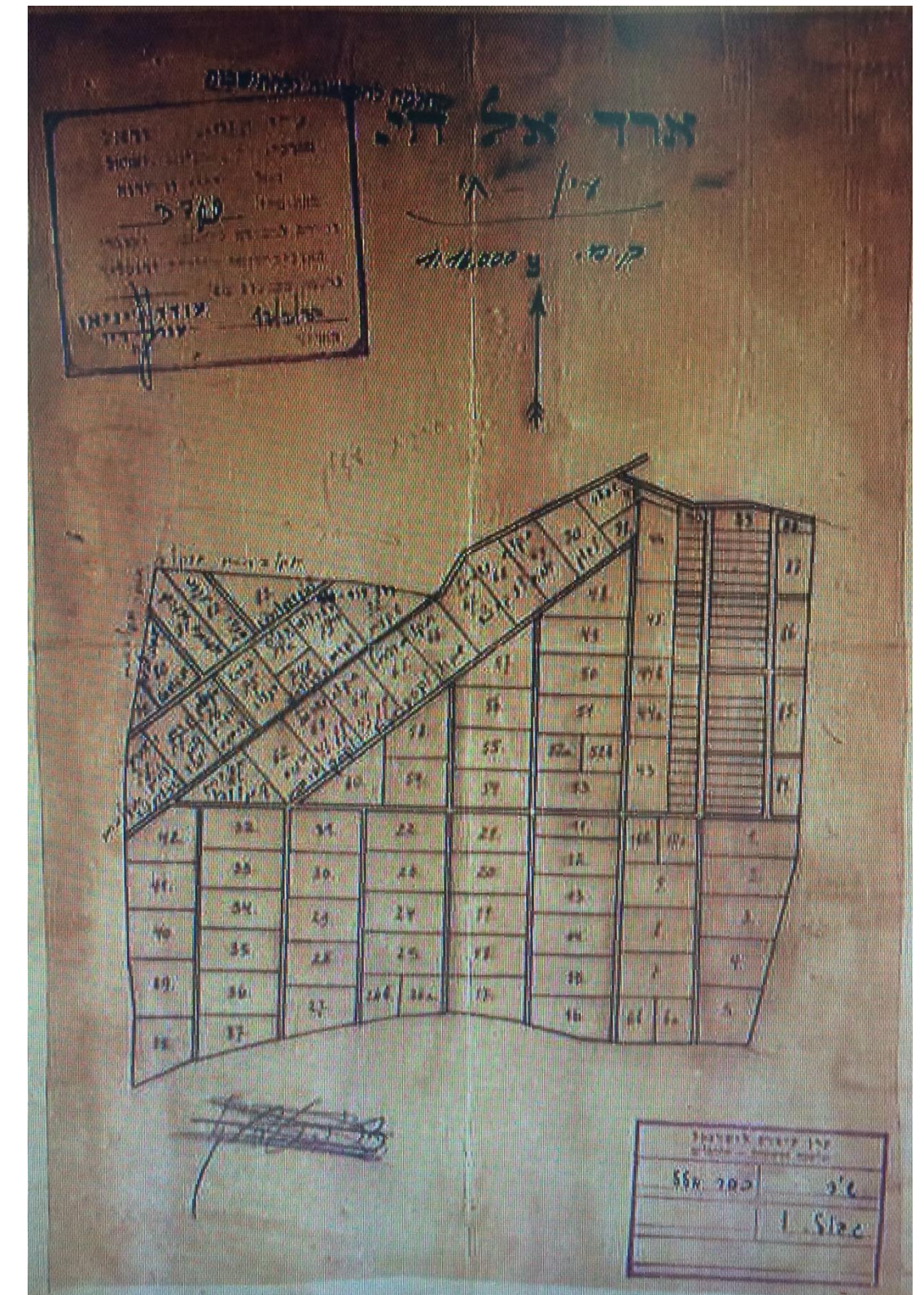
תצ"א, 17.1.1918, אדמות עין חי בצפון-מערב.
אתר חיל האוויר הבווארי.

קטע מתוך תצ"א, 17.1.1918.
בצילום ניתן לראות את באר המים.
אתר חיל האוויר הבווארי.

● מיקום באר המים, בחלקה המסומנת במספר 90.

מפת חלוקה לחלקות של שטח הכפר כולל מספריהן. סימון החלקות שבבעלות קק"ל באדמת עין חי וציון גודל כל חלקה ומגרש. כן מצוינים שמות המתיישבים וסוגי הגידולים בשדות. מספור השדות, קנ"מ 1:16,000. קק"ל, 1914. אוספי הארכיון הציוני המרכזי המרכזי.

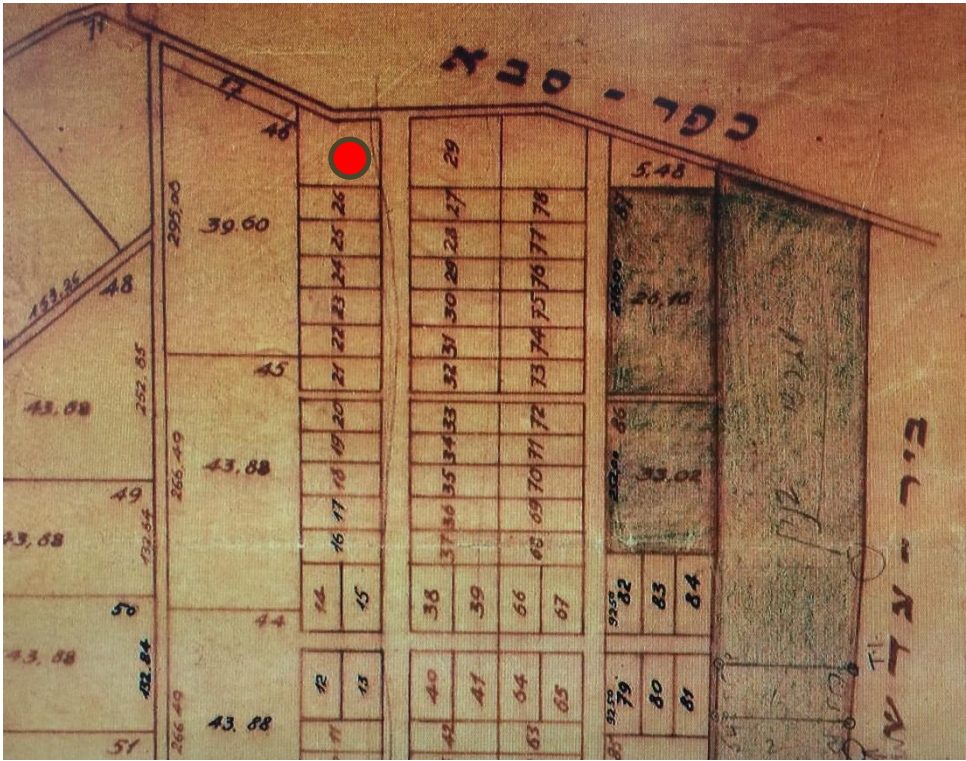
● מיקום באר המים, בחלקה המסומנת במספר 90.

מפת חלוקת שטח הכפר לחלקות ולמגרשים, סימון השטח הבנוי והחקלאי, קנ"מ 1:4,000.
קק"ל, 1919.
אוספי הארכיון הציוני המרכזי המרכזי.

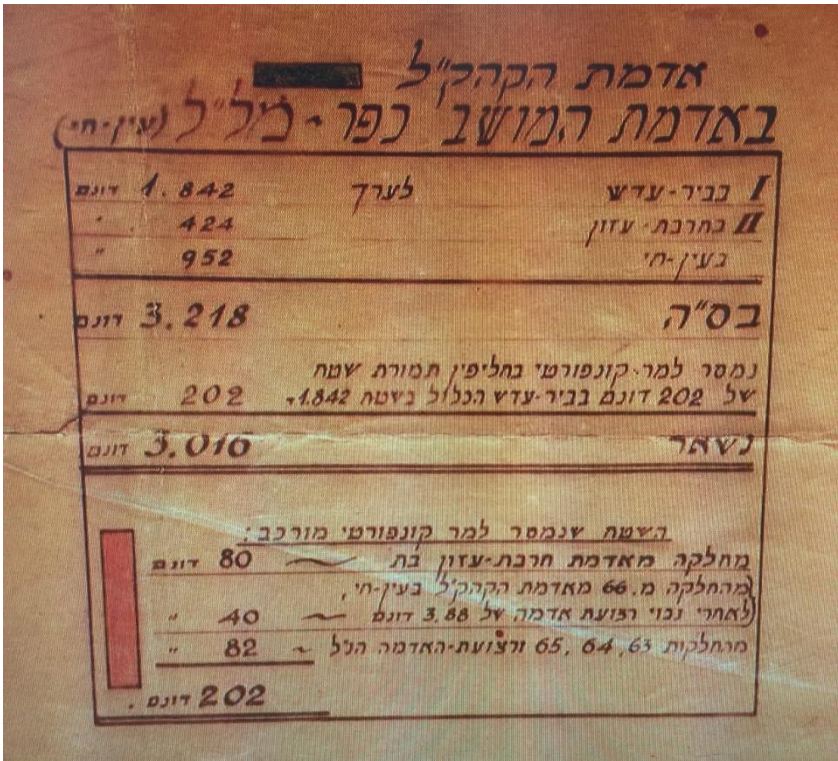
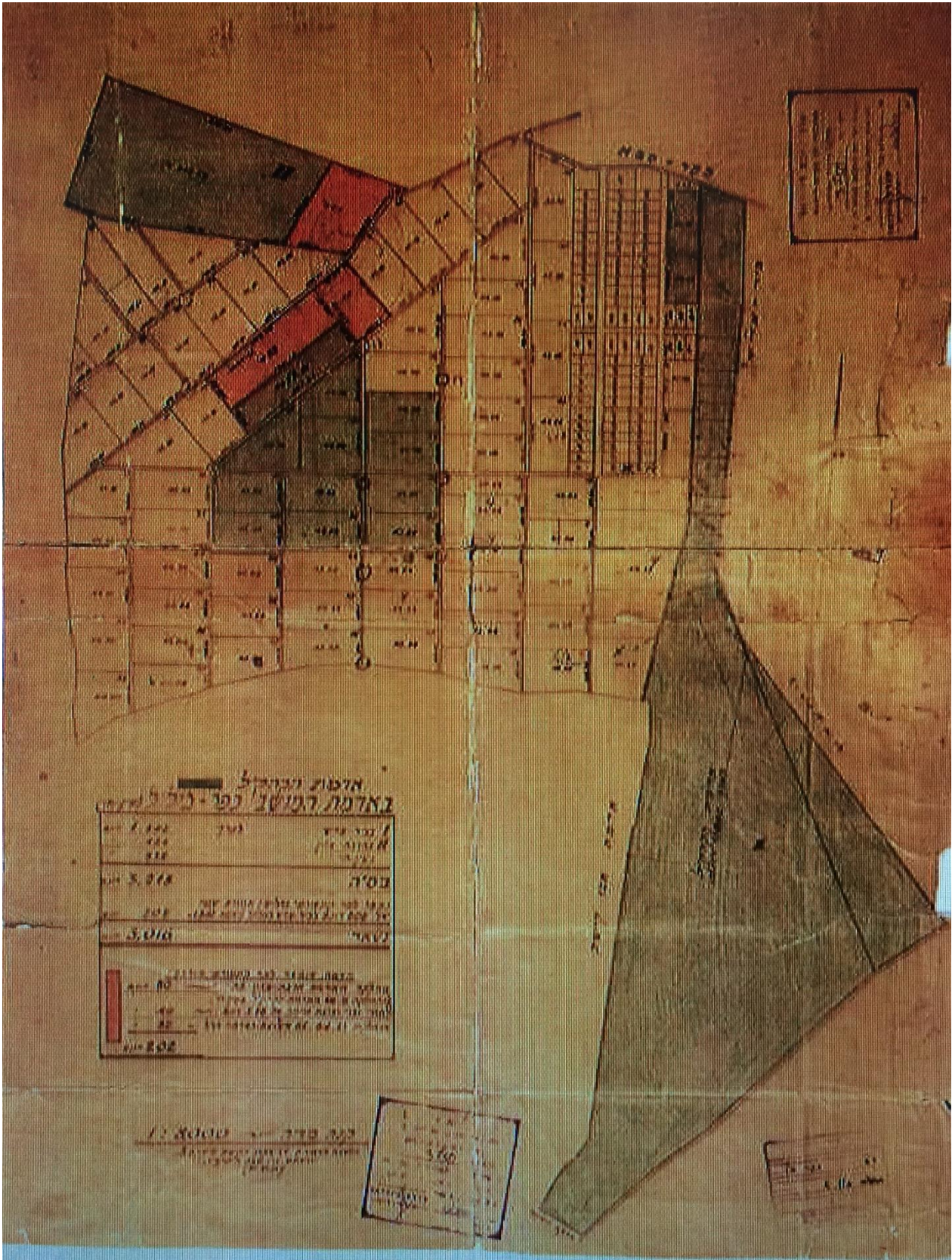

עורכי תיק התיעוד: אדר' אורי פדן
אדר' איילת פינסקי

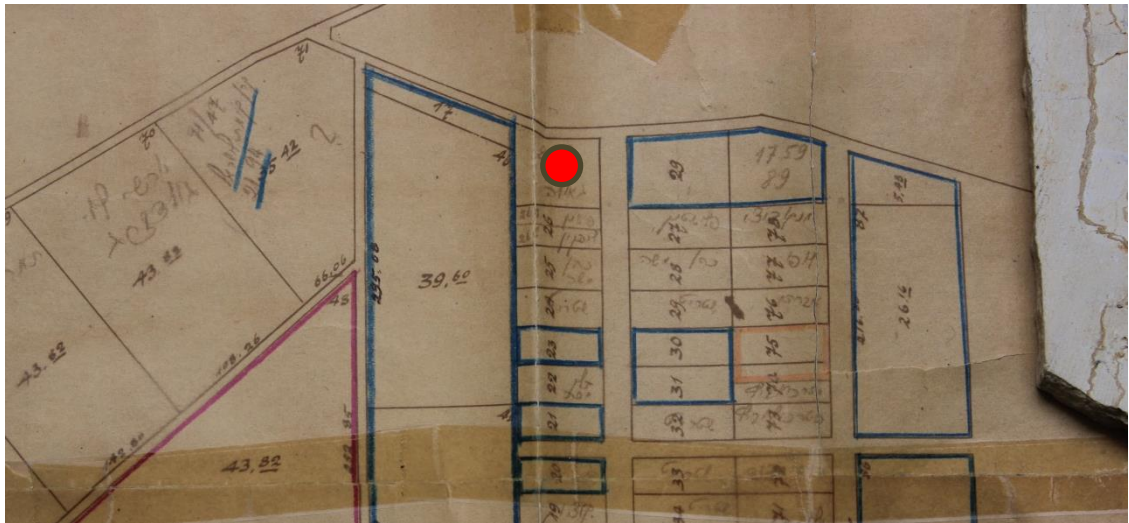
באר מים, עין חי

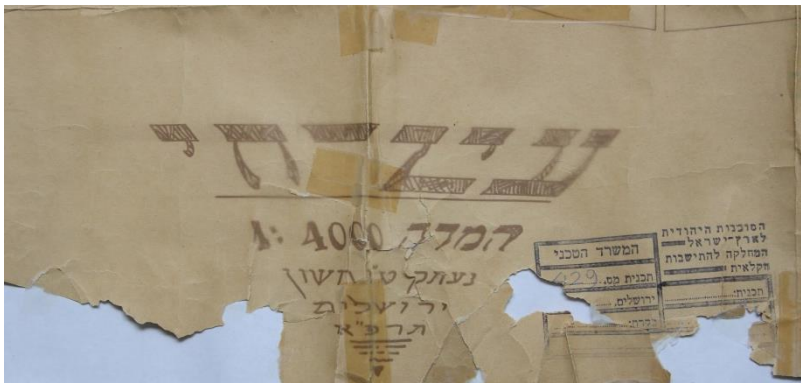
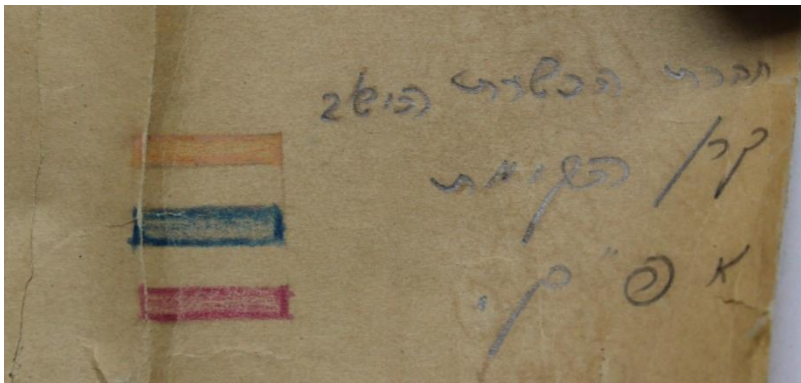
● מיקום באר המים, בחלקה המסומנת במספר 90.

מפת סימון אדמות קק"ל וטבלת שטחים.
קק"ל 1926.
אוספי הארכיון הציוני המרכזי המרכזי.

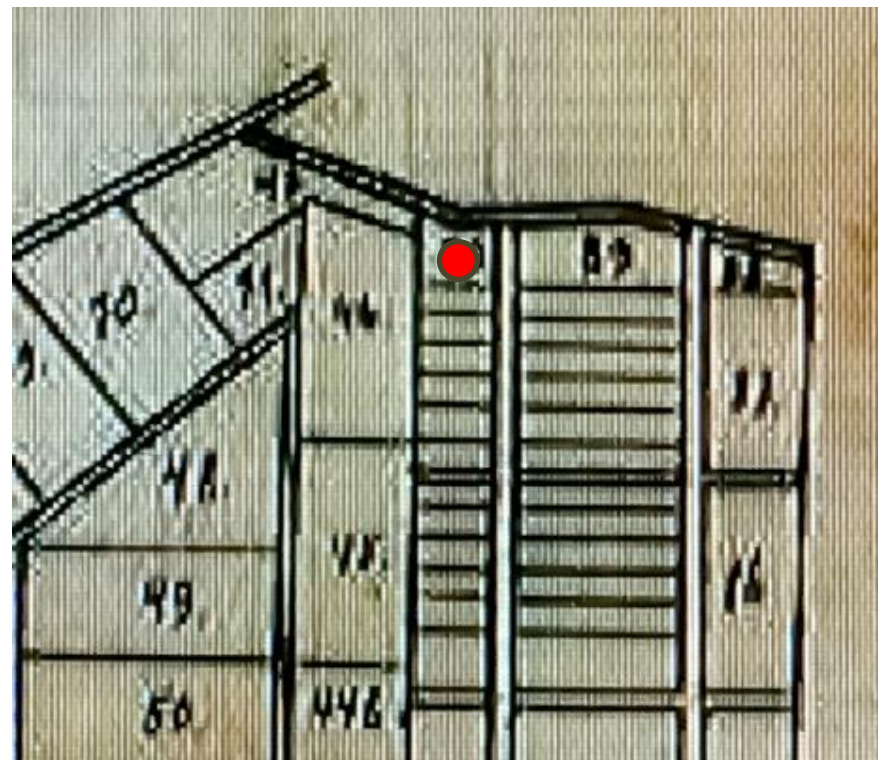

● מיקום באר המים, בחלקה המסומנת במספר 90 ורשומה על שם חברת"גאולה".

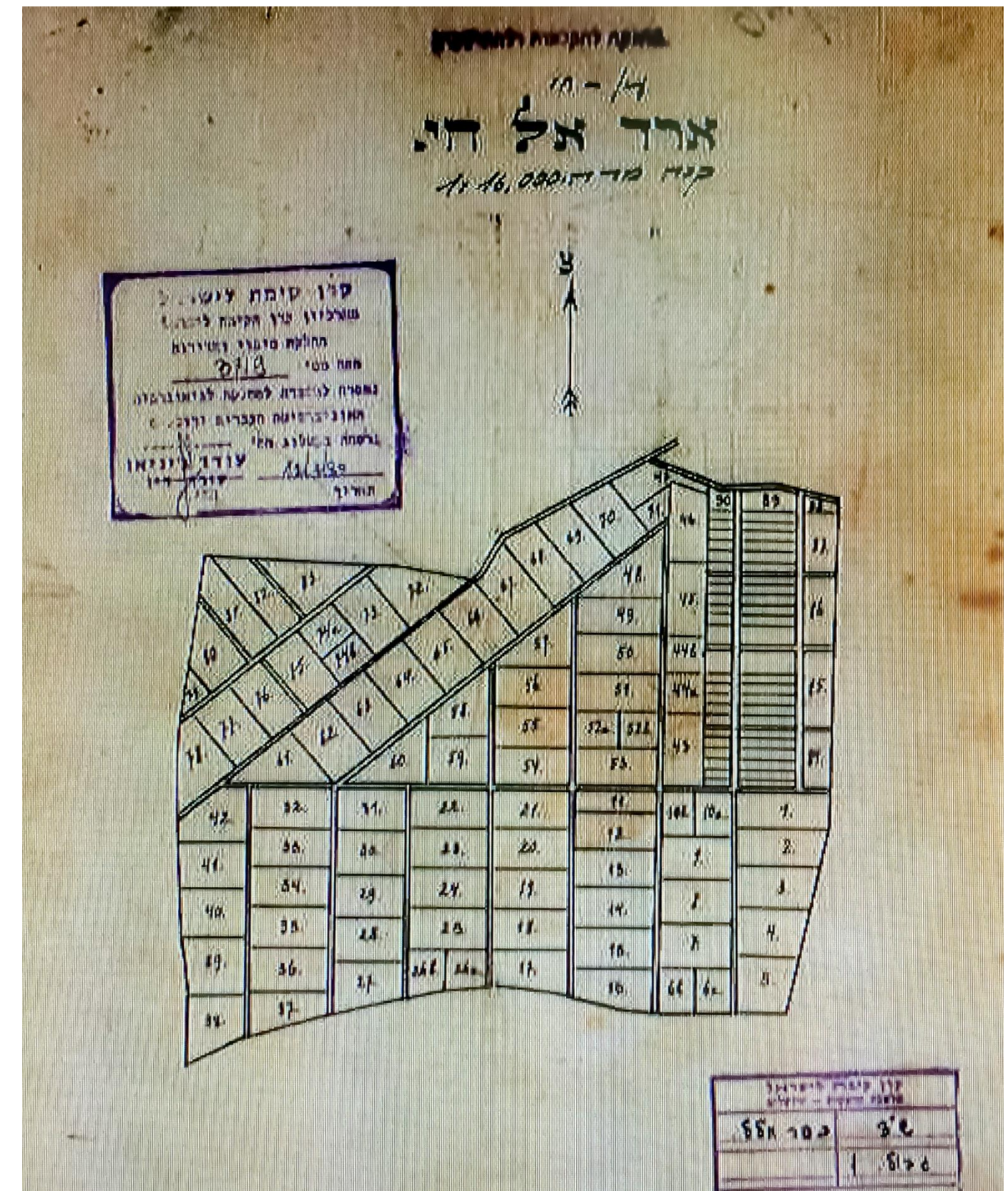
מפת סימון חלקות ובעלויות.
קק"ל, 1926.
אוספי הארכיון הציוני המרכזי המרכזי.

● מיקום באר המים.

מפת חלוקה לחלקות של שטח הכפר כולל ציון מספרי החלקות , קנ"מ 1:16,000.
קק"ל, 1930.
אוספי הארכיון הציוני המרכזי המרכזי.

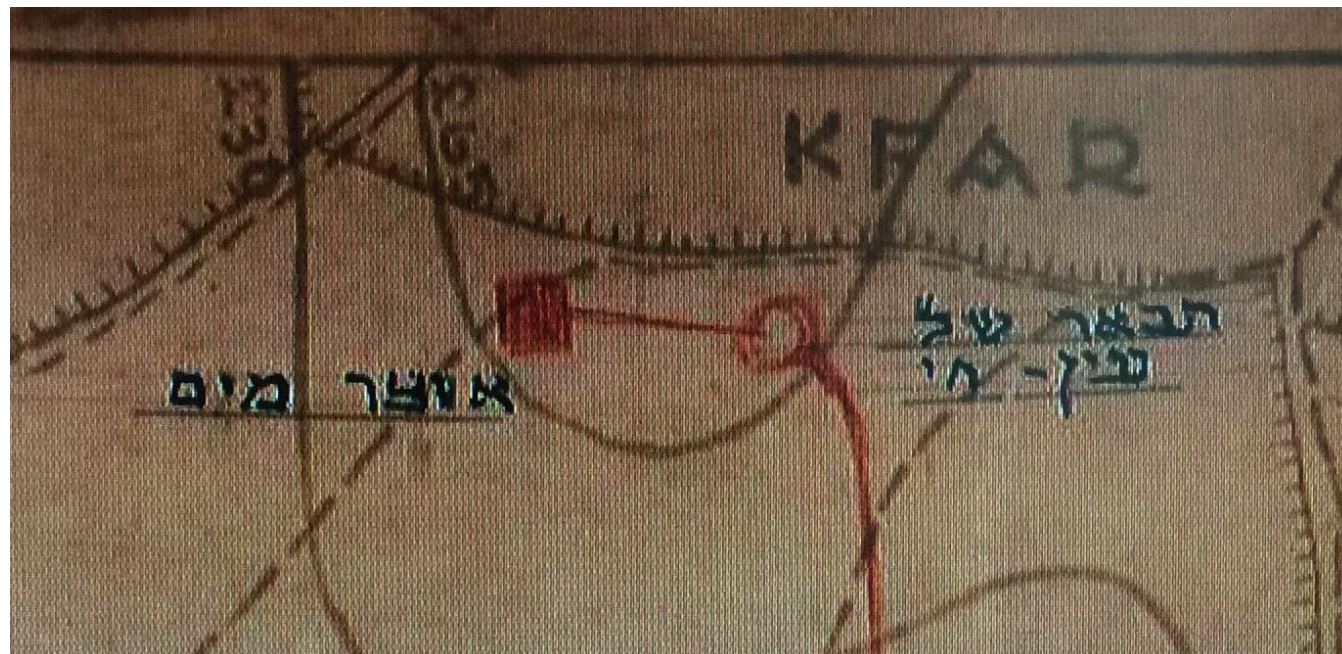
עורכי תיק התיעוד: אדר' אורי פדן
אדר' איילת פינסקי

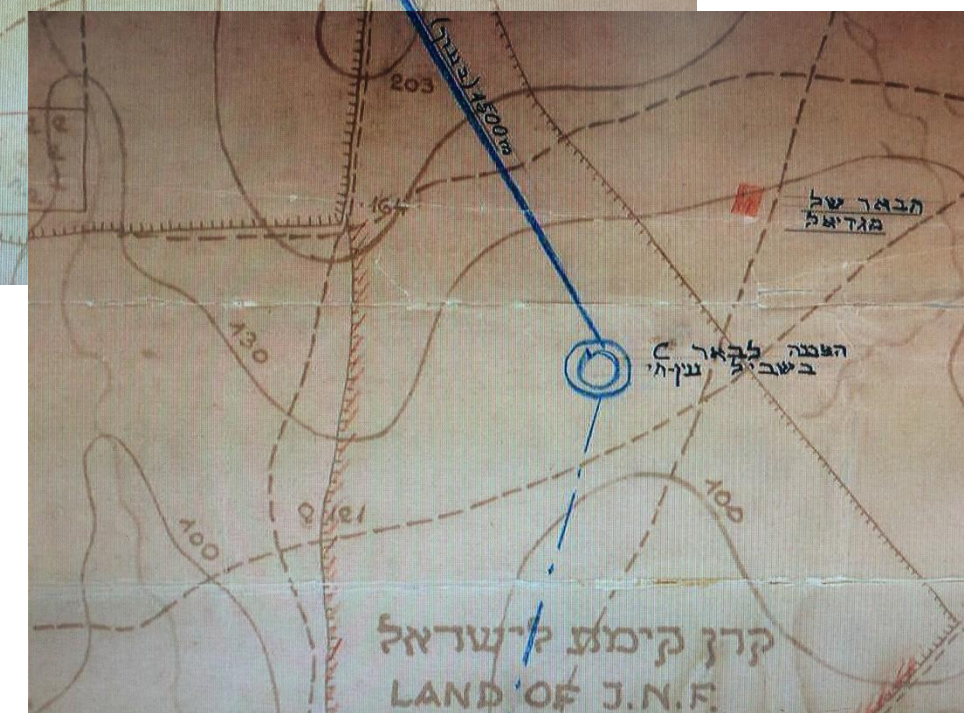
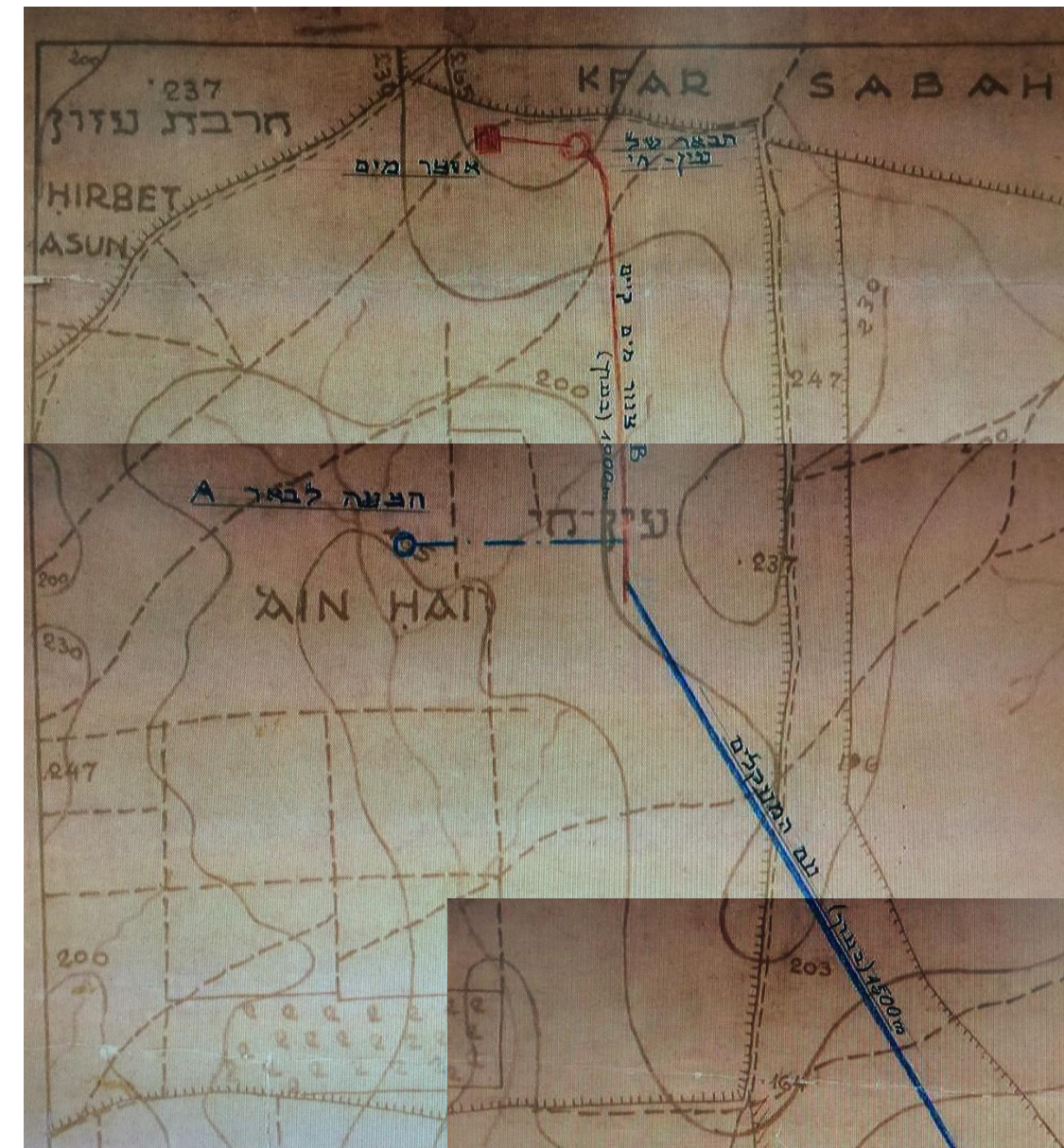
מפת סימון גבולות היישובים באזור כפר סבא, קנ"מ 1:20,000.
ללא שם מתכנן, 1930.
אוספי הארכיון הציוני המרכזי המרכזי.

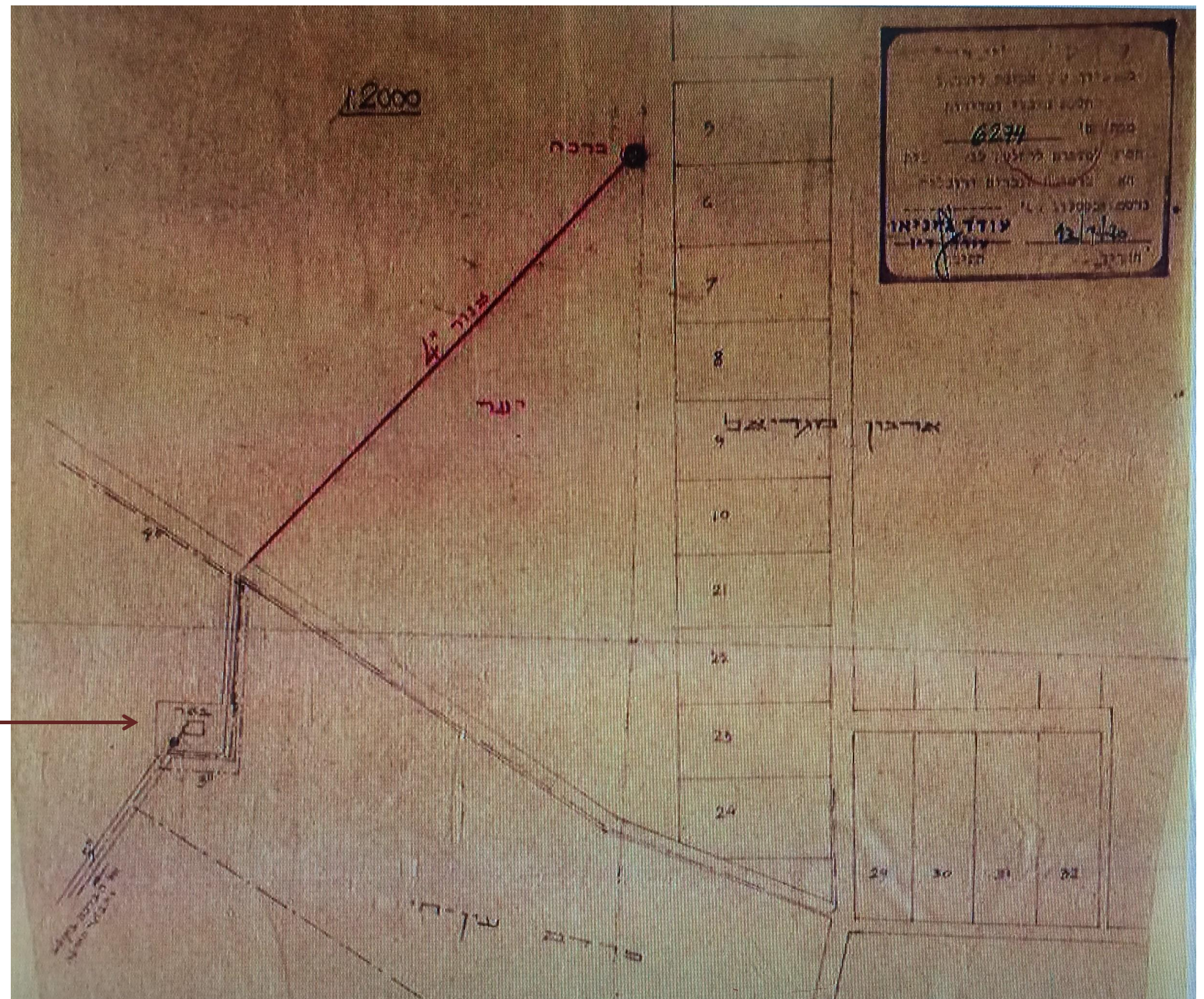
מפת סקר קרקעות, סימון גבולות יישובים, קנ"מ 1:20,000.
Survey of Palestine, 1930.
אוספי הארכיון הציוני המרכזי המרכזי.

סימון מיקום הבאר של עין חי ואוצר המים.

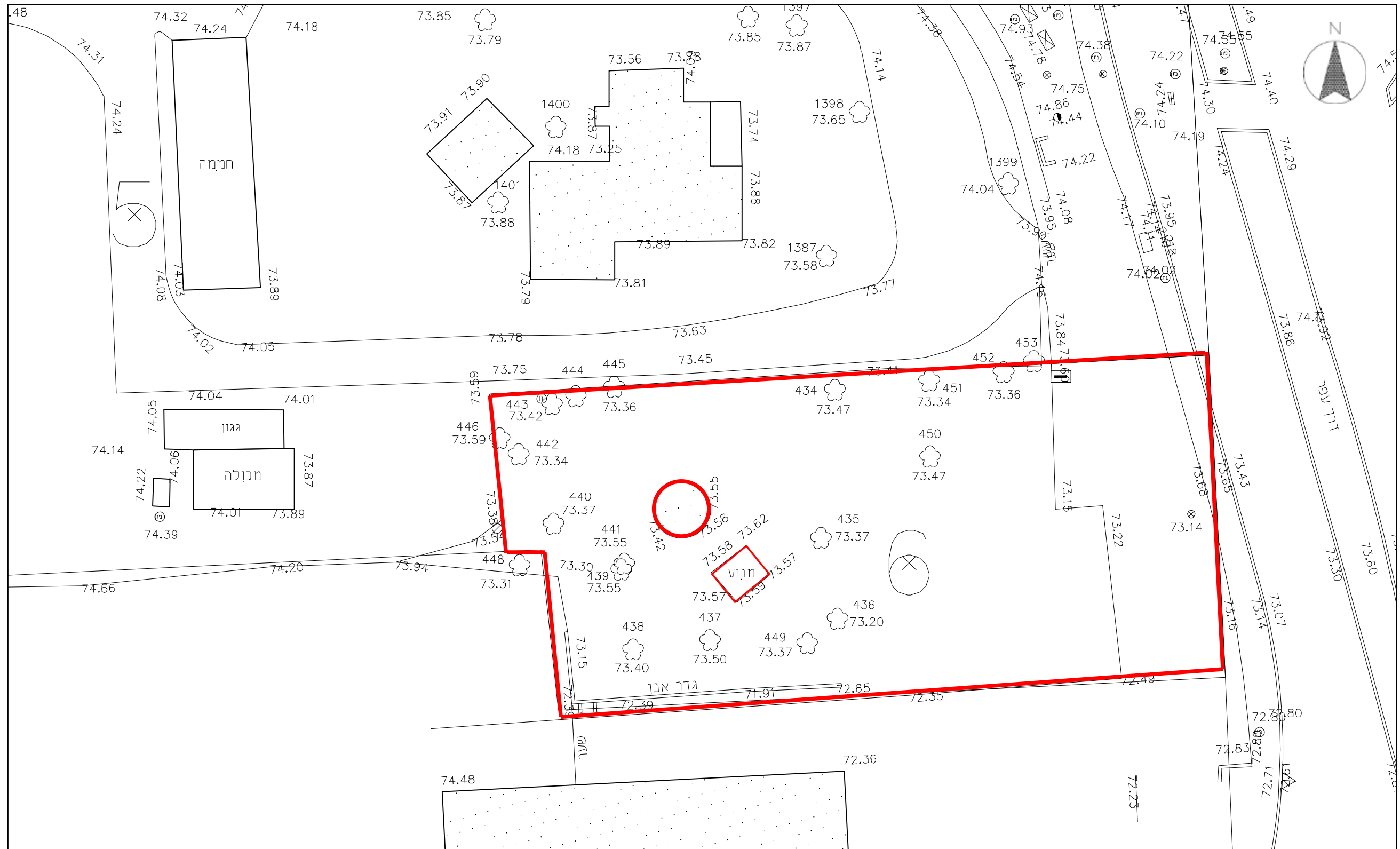
מפת סימון תוואי צנרת להעברת "אוצר מים" שנמצא בעין חי עד לפתח תקווה, קטע צפוני, קב"מ 1:10,000. קק"ל, שנה לא ידועה. אוספי הארכיון הציוני המרכזי המרכזי.

סימון באר המים של עין חי

מפת סימון תוואי צינור להובלת מים מהבאר בשטחי פרדס עין חי אל הברכה באדמות הישוב ארגון מגדיאל, קנ"מ 1:2,000.
קק"ל, שנה לא ידועה.
אוספי הארכיון הציוני המרכזי.

פרק 4
מצב קיים

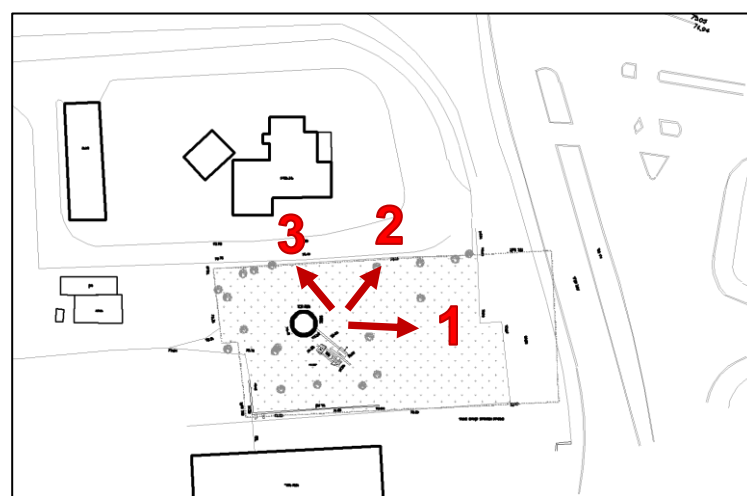

1

© כל הצילומים בתיק תיעוד זה נעשו על ידי עורכי התיק אלא אם צוין אחרת.

3

2

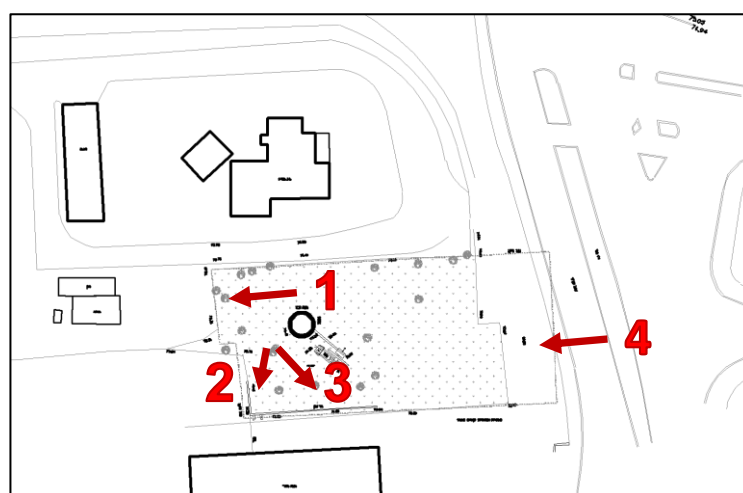

4

1

שלט של המועצה לשימור אתרים.

3

2

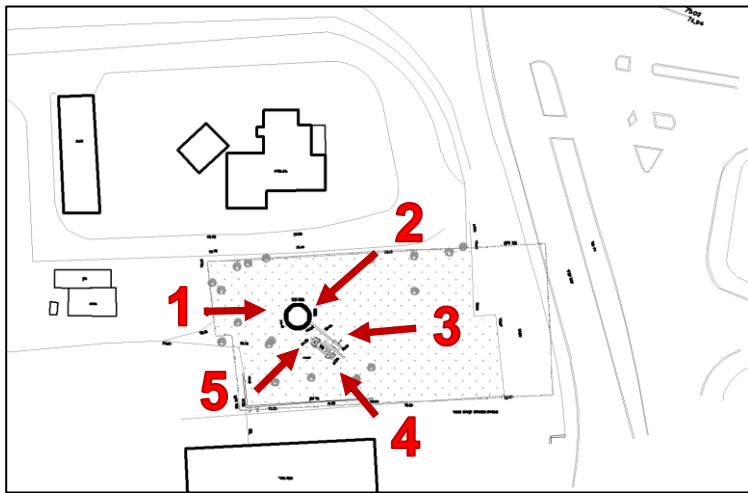
3

2

1

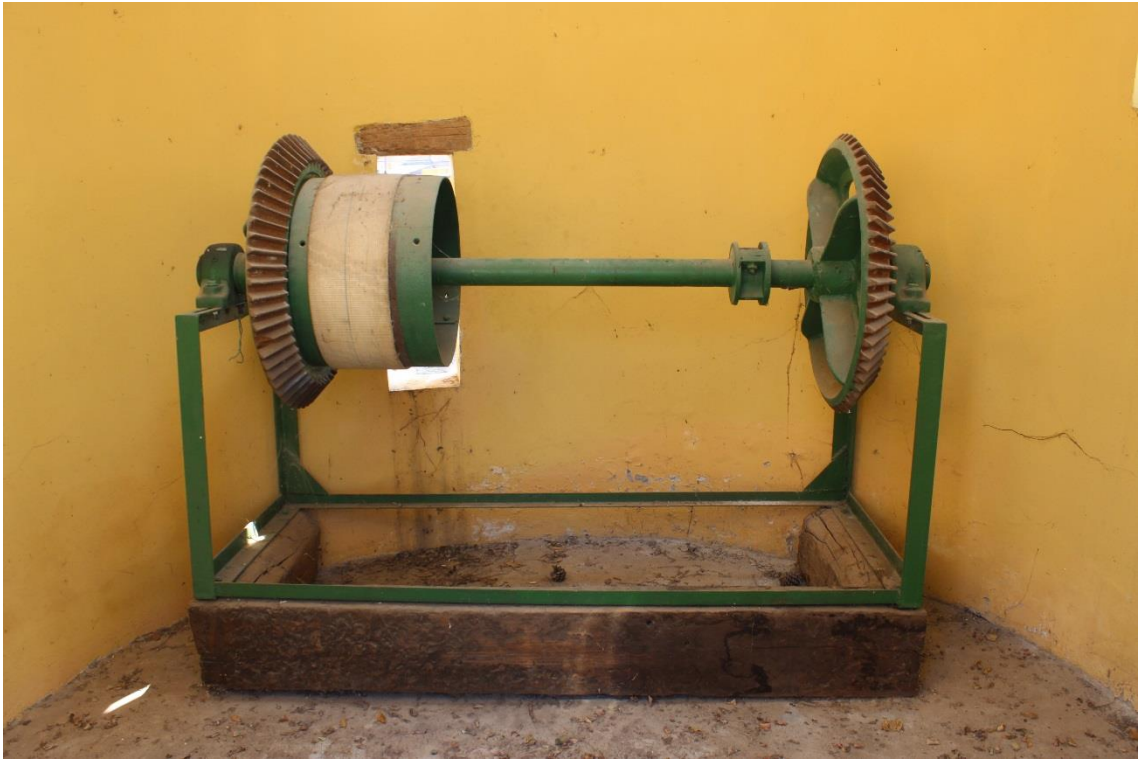
5

4

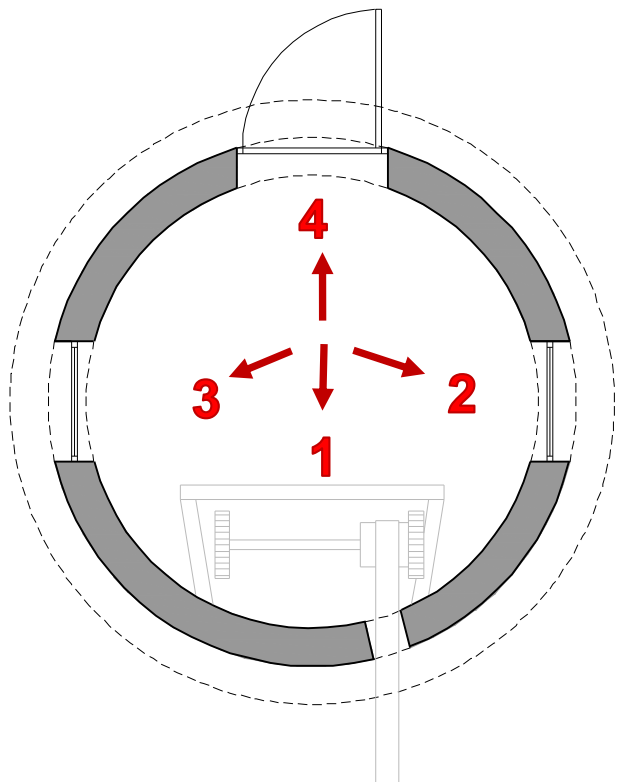
3

2

1

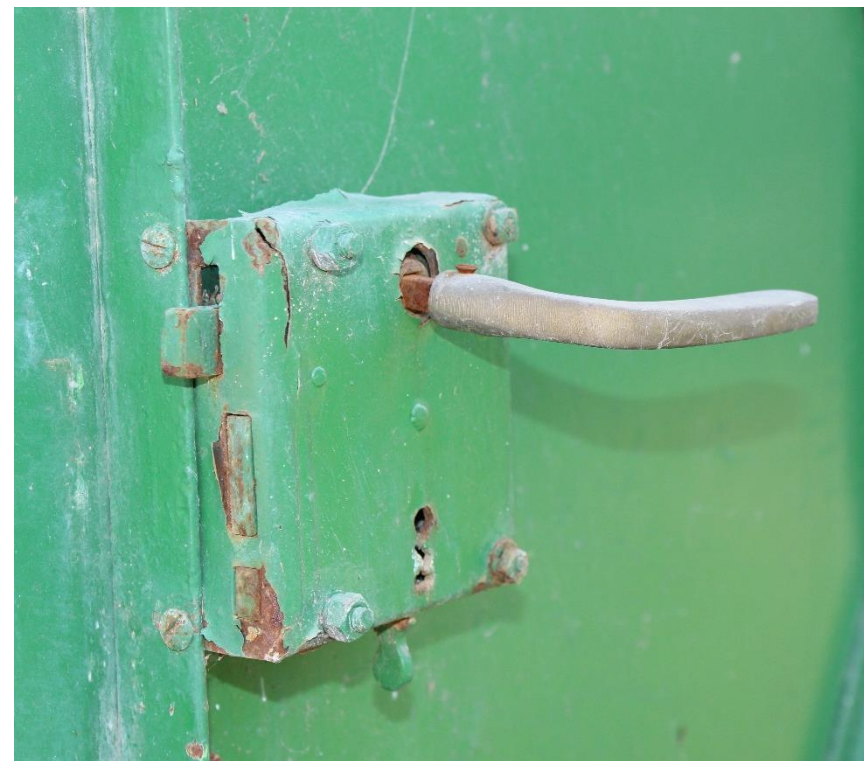
5 (פתח בתקרה)

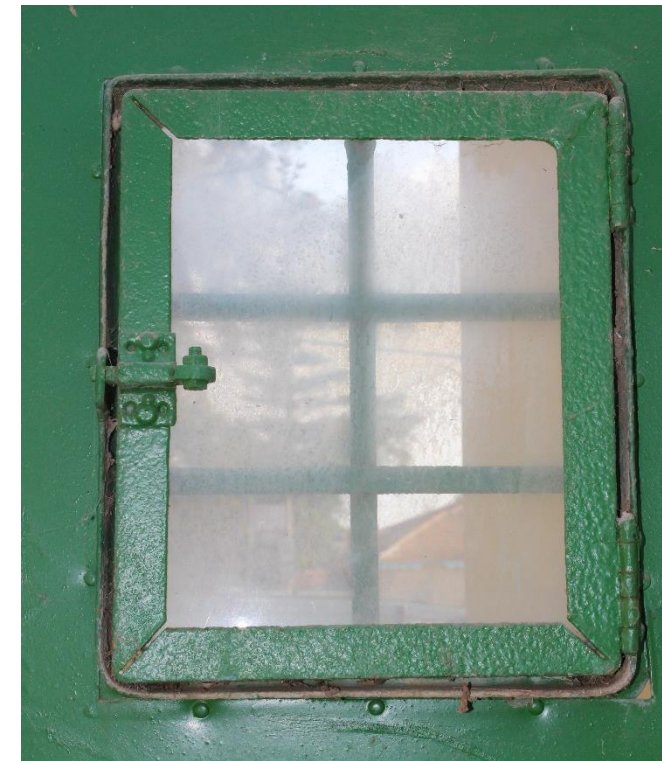
4

מסמרות בצידה הפנימי של הדלת

ידית ומנעול בצידה הפנימי של הדלת

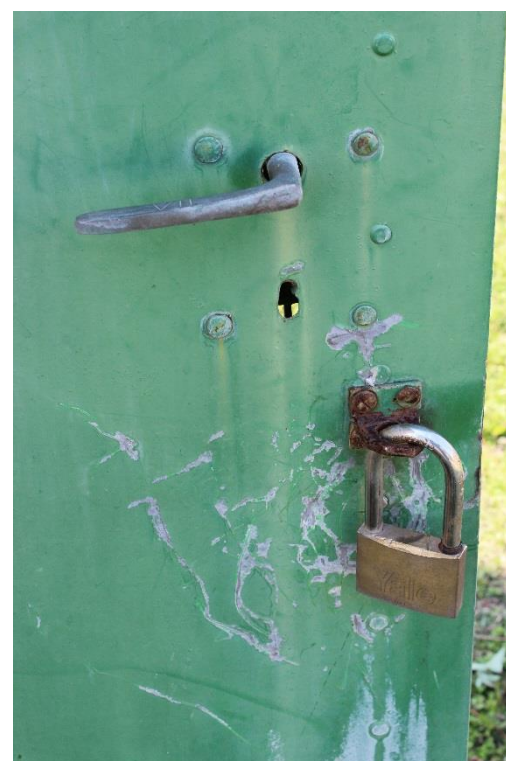
חלון בצידה הפנימי של הדלת

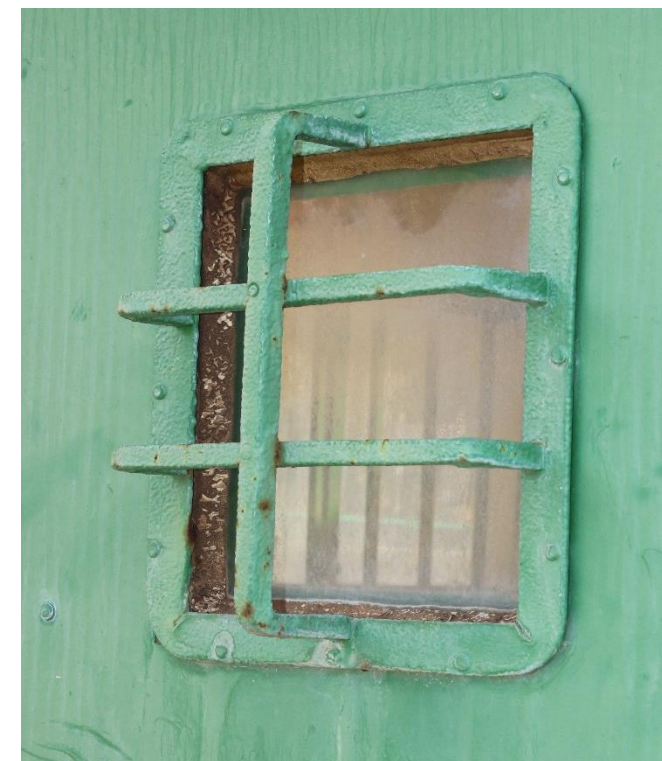
דלת מצידה הפנימי

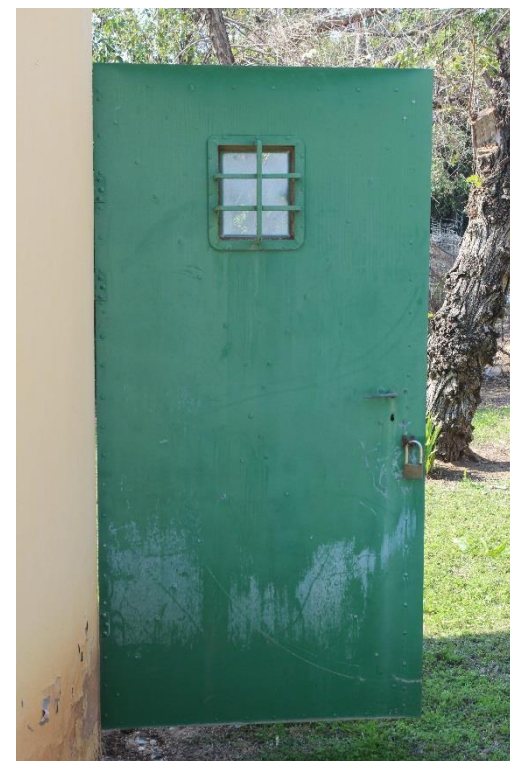
צירים בצידה החיצוני של הדלת

ידית ומנעול בצידה החיצוני של הדלת

חלון בצידה החיצוני של הדלת

דלת מצידה החיצוני

פתח מהשימור שנעשה ב-1996

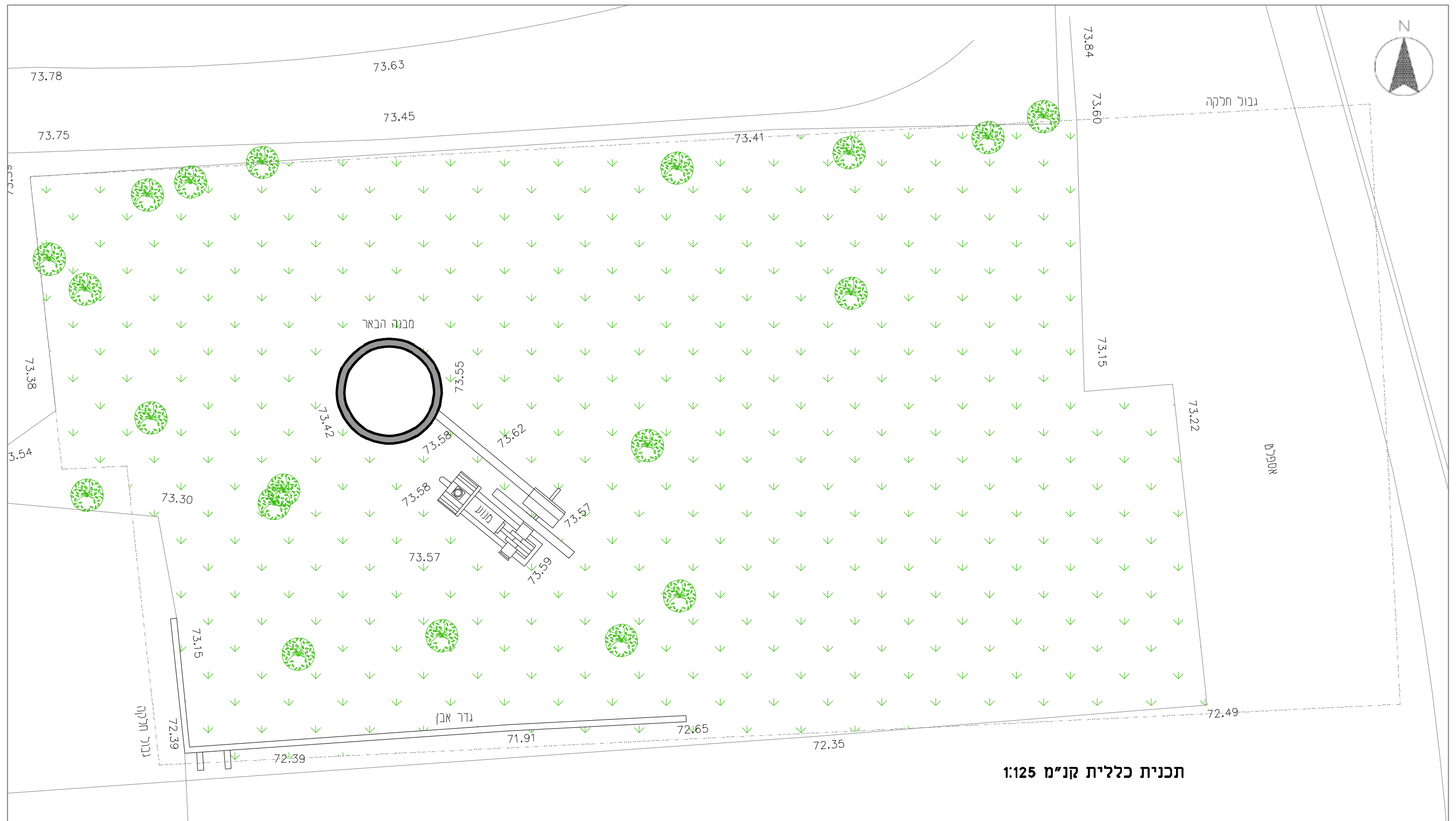
קורת I בחזיתות החיצוניות

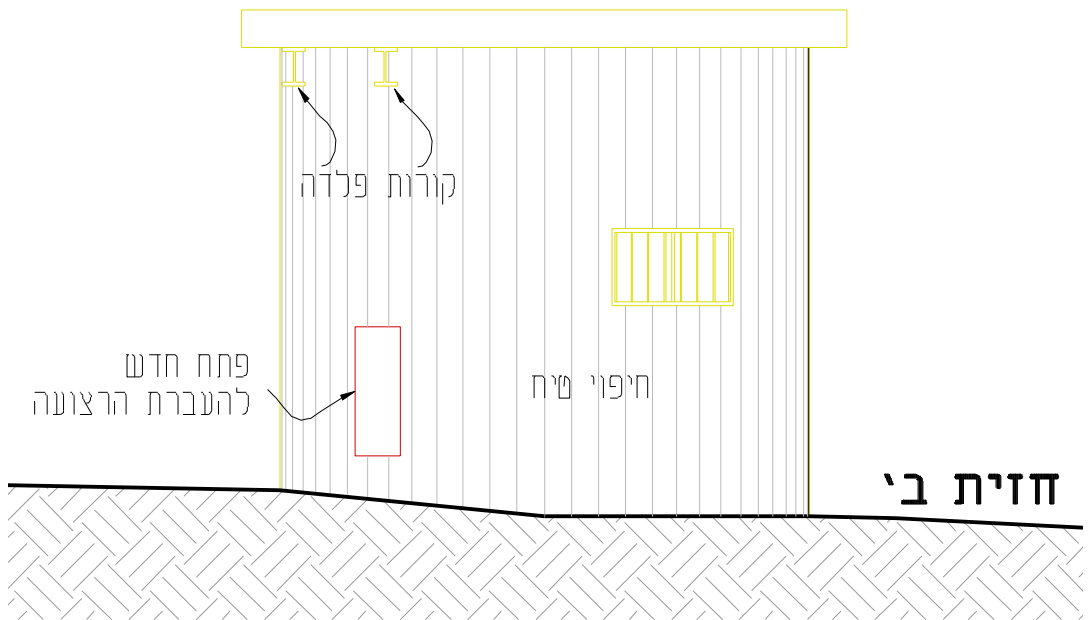
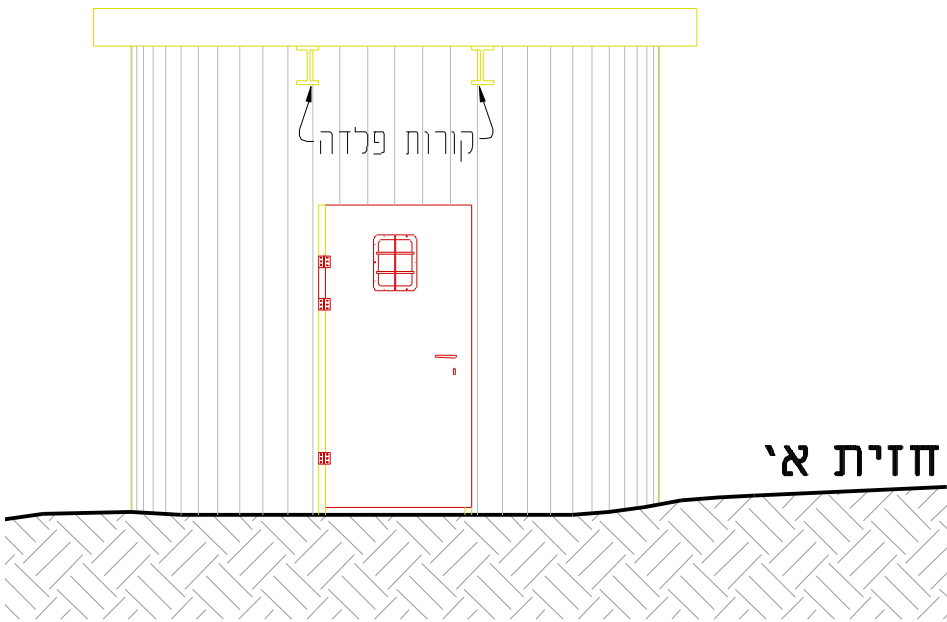
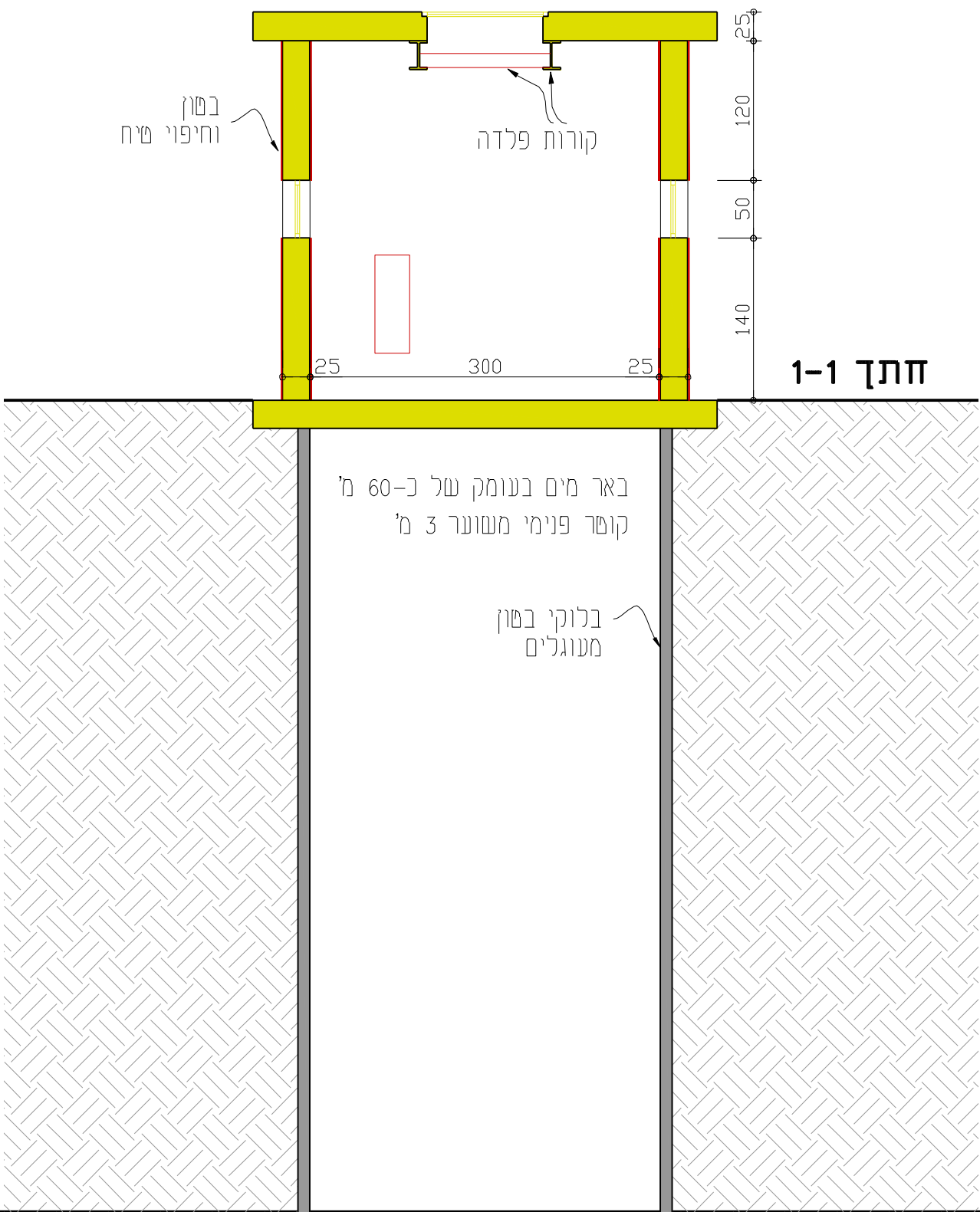

חלון מצידו הפנימי

חלון מצידו החיצוני

* השרטוטים מבוססים על מדידה במקום של עורכי תיק התייעוד וייתכנו בהם סטיות

פרק 5
הערכת אתר

ערך היסטורי ותרבותי:

הבאר עליה נכתב בתיק זה הייתה הבאר הראשונה של עין חי. ייסודה של עין חי הוא חלק מההיסטוריה של אנשי העלייה השנייה שהגיעו לארץ ישראל לא רק במטרה ליישב אותה אלא גם במטרה לעבוד בה. באותה תקופה נוצרו מושגים חדשים כמו כיבוש העבודה, פועל עברי והגנה עצמית, וקמים מושבי הפועלים הראשונים, ביניהם עין חי. התהפוכות שעברה המושבה משנת היווסדה ועד שהתייצבה שלובות בהיסטוריה של מאורעות ארץ ישראל שקדמו לקום המדינה. לחפירת הבאר יש קשר להתפתחות ענף גידול המטעים באזור כפר סבא ופתח תקווה בתחילת המאה ה-20.

ערך אדריכלי ואסתטי:

המבנה שהוקם מעל הבאר הוא העדות לקיומה משנת 1948. מדובר בבנייה פונקציונאלית של מבנה הנדסי, שזכתה להערכה רבה בקרב אסכולת הסגנון הבינלאומי מכיוון שהיא ביטאה את השקפת עולמה: "הצורה היא תולדה של הפונקציה". ואכן, צורתו של המבנה פשוטה וסביר שנבחרה על מנת להתאים לצורת הבאר שמתחתיה. חומרי הבניה הם בטון, ברזל וזכוכית ואופן השימוש בהם בסיסי בלבד, נטול תוספות וקישוטים.

ערך אורבני וסביבתי:

נכון להיום האתר אינו נצפה ואף אינו נגיש מהכביש הראשי, כביש עין חי. כמו כן אין קשר בינו לבין האתרים ההיסטוריים האחרים במושבה.

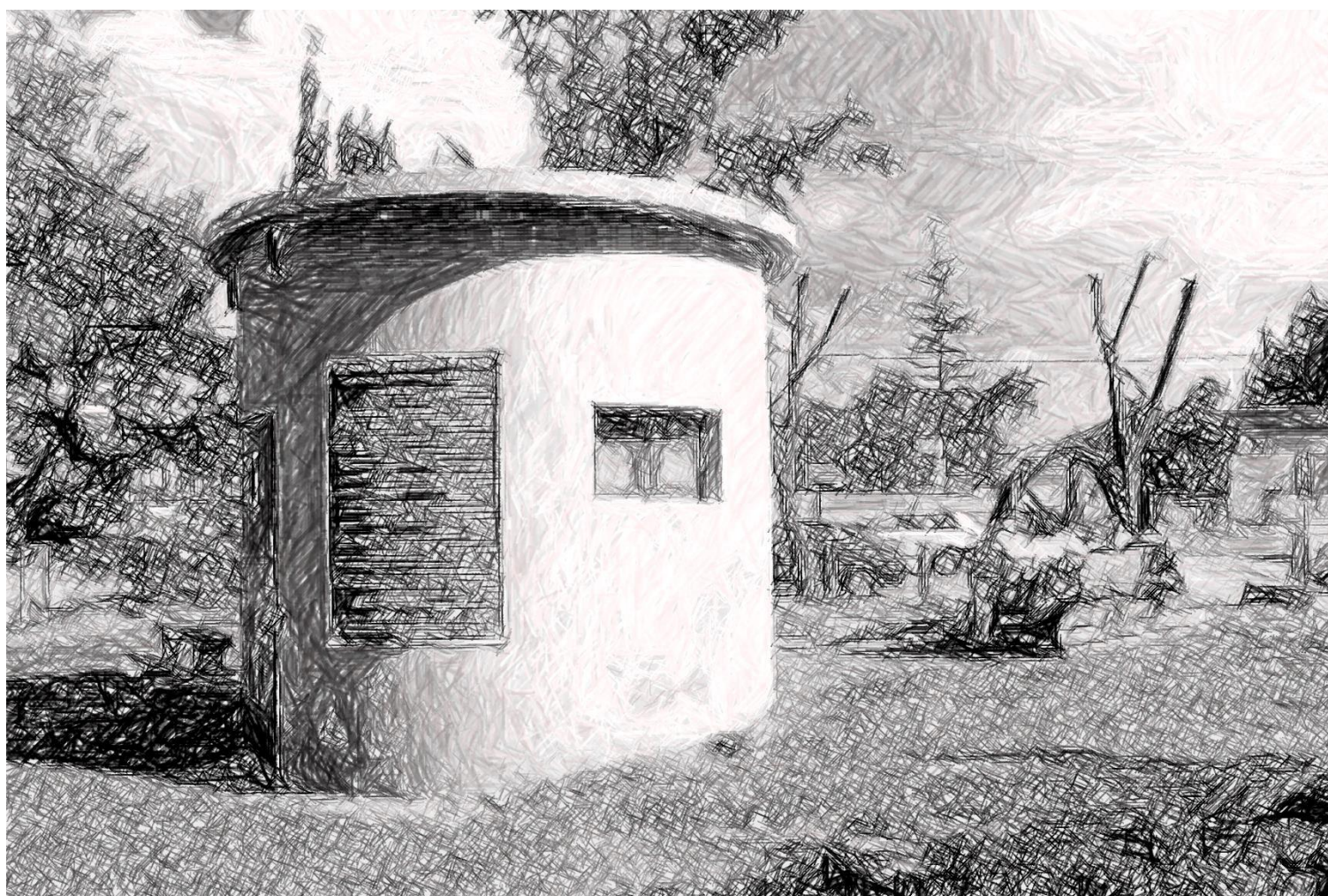
ערך נופי:

סביב הבאר חורשה שהייתה חלק מיערות האלונים שכיסו את האזור ומהווה את אחת העדויות האחרונות ליער זה.

המלצות לשימור:

מההיבט הפיזי מצבו של המבנה טוב, אם כי ניתן לשפר את חזותו: הסדרת הפתח שנפתח בשימור של 1996, ניקוי האלמנטים מברזל וצביעה כללית. כמו כן ניתן לשקול פתיחת פתח ברצפת הבטון לגילוי הבאר ושכבות הבניה התת קרקעיות וסגירתו בזכוכית קבועה. בכל מקרה כדאי להזמין סקר פיזי הנדסי ממהנדס בניין מתחום השימור לבדיקת מצב ההשתמרות של המבנה וכתיבת חוות דעת.

מההיבט הרחב יותר, מומלץ להסדיר הכוונה וגישה לאתר ולחדש את מערכת החשמל והתאורה בסביבת המבנה, בתוכו ובעומק הבאר (אם תתאפשר הגישה אליה). בנוסף מומלץ ליצור חיבור בין האתר לבין האתרים ההיסטוריים האחרים בסביבתו ובמושבה ולעגן מבחינה סטטוטורית את כל ההיבטים הקשורים לשימור האתר.

אדר' אורי פדן

רחוב קפלן 17, תל אביב

טלפון – 03-5229757

פקס – 03-5243697

מייל – padan@013.net.il

הכשרות:

- השתלמות בשימור מבנים ICCROM ROMA
- ארכיטקטורה, B.ARCH בהצטיינות 2000 טכניון, חיפה

אדריכל שימור ניסיון:

כיום יועץ עירוני ליחידת השימור פתח תקווה.

כיום אחראי על מתחם שנלר מטעם עיריית ירושלים.

אדריכל שימור בפרויקטים שונים, ביניהם:

- חצר סרגיי - ירושלים
- ביהכ"נ "תפארת ישראל" - העיר העתיקה ירושלים
- ביהכ"נ הגדול - ת"א
- מלון אלישבע - טבריה
- בית הדפוס – פתח תקווה.
- הכנה ואישור של כחמישים תיקי תיעוד בכל הארץ.
- יועץ עירוני עד 2010 ליחידת השימור ירושלים.
- הכנת נהלי היחידה בתוך העירייה ומחוצה לה.
- הכנת הנוהל העירוני לתיקי תיעוד.
- ליווי נושא התב"עות השכונתיות נחלאות דרום, מע"ר מזרח.
- ליווי תב"עות נקודתיות.
- אחראי שימור שכונות מרכז העיר החילונית.
- טיפול בתיקים מורכבים.
- הכנת – TOR לכרטסת השימור.

פרק 7

מקורות וביבליוגרפיה

ספרות

1. כץ יוסף (1987). גאולה תתנו לארץ : חברת "גאולה" לרכישת קרקעות 1902-1914. ירושלים: יד יצחק בן צבי.
2. זיו יהודה (1988). ארץ נידחת - לארץ נושבת. תל אביב: משרד הבטחון – ההוצאה לאור.
3. אביצור מירה (1995). בדרך מהמושבה למושב, מושבות הפועלים בתקופת העלייה השנייה (1904-1914). רמת גן: עבודה במסגרת לימודי תואר מוסמך במחלקה לגיאוגרפיה של אוניברסיטת בר-אילן.
4. מרגלית יוסף (1972). כפר מל"ל – יובל פלוס. כפר מל"ל: הוצאה לאור מטעם כפר מל"ל.
5. עמית ערית (1998). המאבק על הקרקע : מדיניות קרקעית בארץ-ישראל בתקופת המנדט. ירושלים: מחקרים בגיאוגרפיה של ארץ ישראל, חוברת ט"ו, עמ' 151-178, המחלקה לגיאוגרפיה באוניברסיטה העברית בירושלים.

ארכיונים

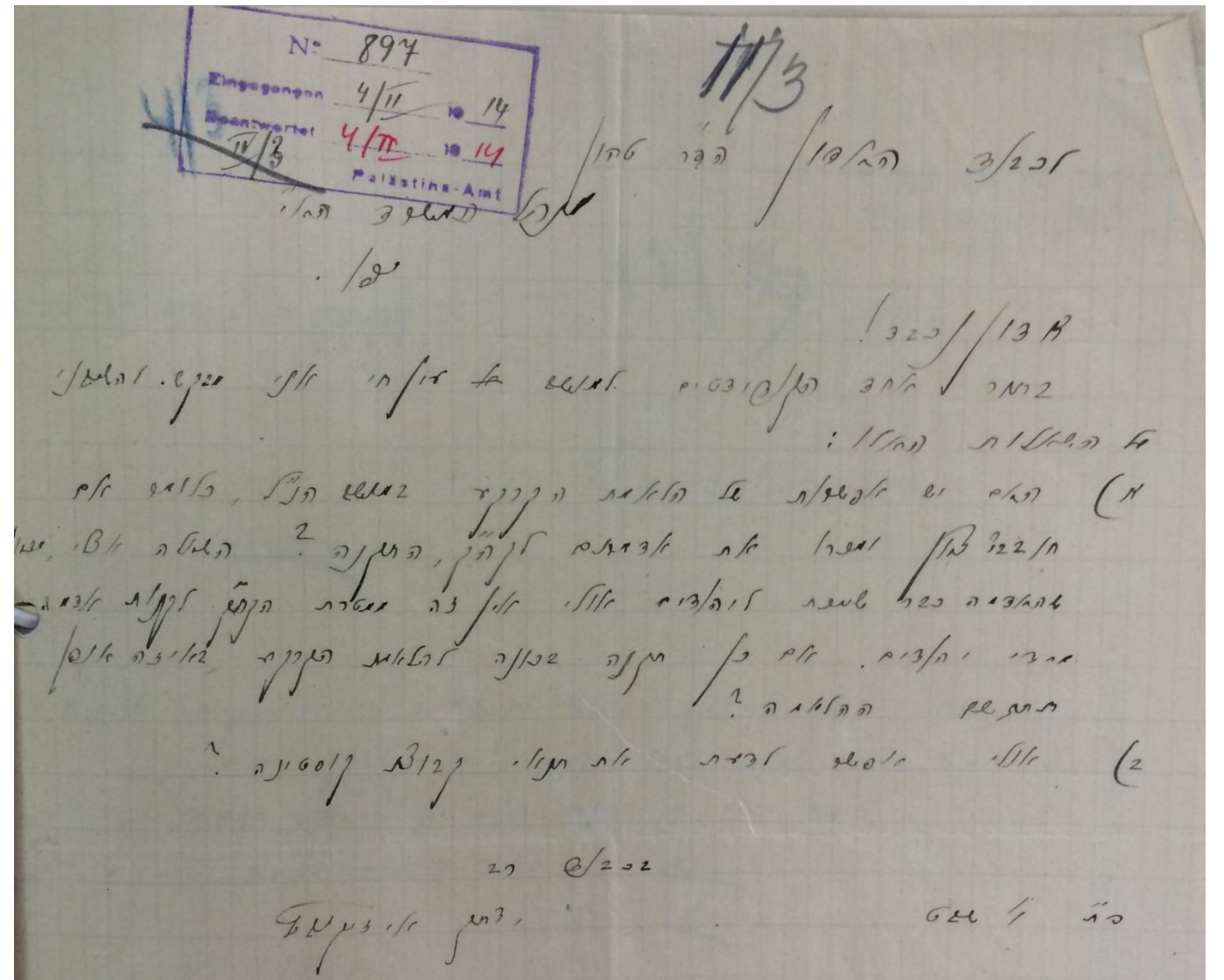
1. הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים
2. ארכיון קק"ל, ירושלים

אינטרנט

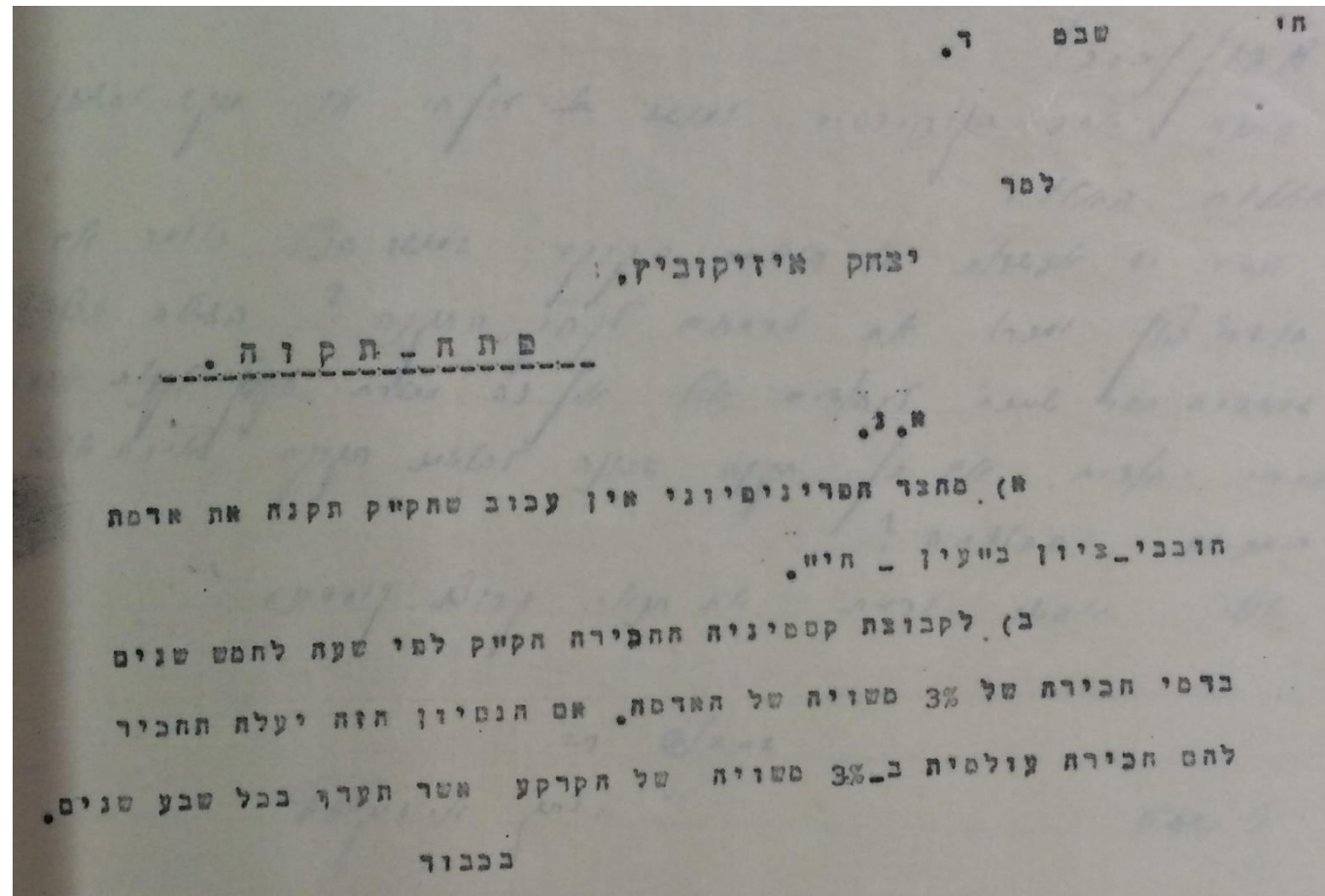
1. אתר האינטרנט של עיריית כפר סבא <http://www.ks-water.co.il/gis/>
2. אתר רשות מקרקעי ישראל, תכנון מקרקעין, מאגר תוכניות בנין עיר <http://www.land.gov.il/IturTabot2/ta1.aspx>
3. אתר חיל האוויר הבווארי <http://www.gda-old.bayern.de/findmittel/ead/index.php?fb=478>
4. מפות ישראל <http://www.govmap.gov.il/>
5. עמוד ענן, מפת הסקר הבריטי <http://amudanan.co.il/>

[illegible]

נספח 5

נספח 6

26.11.14

ד שבט

למר

יצחק איזיקוביץ,

מתת-תקוה

בדבר הלאמת הקרקע של מושב המועלים בעין-חי.

קבלנו את מכתבו מכ"ג דנ"א. בנהיגים היו מה חבריו, ובמח
מסרו לו, כי ועד חובבי-ציון קבל על-עצמו ליכוד את המושב
הנ"ל ולכסוף על חשבוננו את כל הצרכים ליכודו.

בדבר הלאמת הקרקע טוב, כי יגיש מושב-המועלים הצעה
מפורטת: אי שהמושב של המועלים מתחייב עתה למכור את כל
המושב, לאחר שישלמו את החובות לחובבי-ציון בטשך הזמן
המוגבל, לרשות הקרן-הקיימת לצמיתות, והחברים יכניסו מדי
שנה בשנה סכום מכוס בתור דמי-חכירה. אי, כמו הצעת חבריו,
שחקרן הקיימת מקבלת מיד לרשותה את המושב ומשלמת לו עד חו"צ
את התשלומין השנתיים אשר תקבל מכם (אם ועד חו"צ יככים לכך).

אי בפינה אומץ אחר. את הצעותיכם נביט להנחלת הקרן-הקיימת
לישראל.

בכבוד

[illegible]

במה נקראו ה' אלהים

אז נבדוק

10

Nr. 4628
Eingegangen 3-9 19 12
Beantwortet _____ 19 ____
Palästina-Amt

[illegible]

הנהגתו

Amel M. M.

מה מילה זו לאו, וי

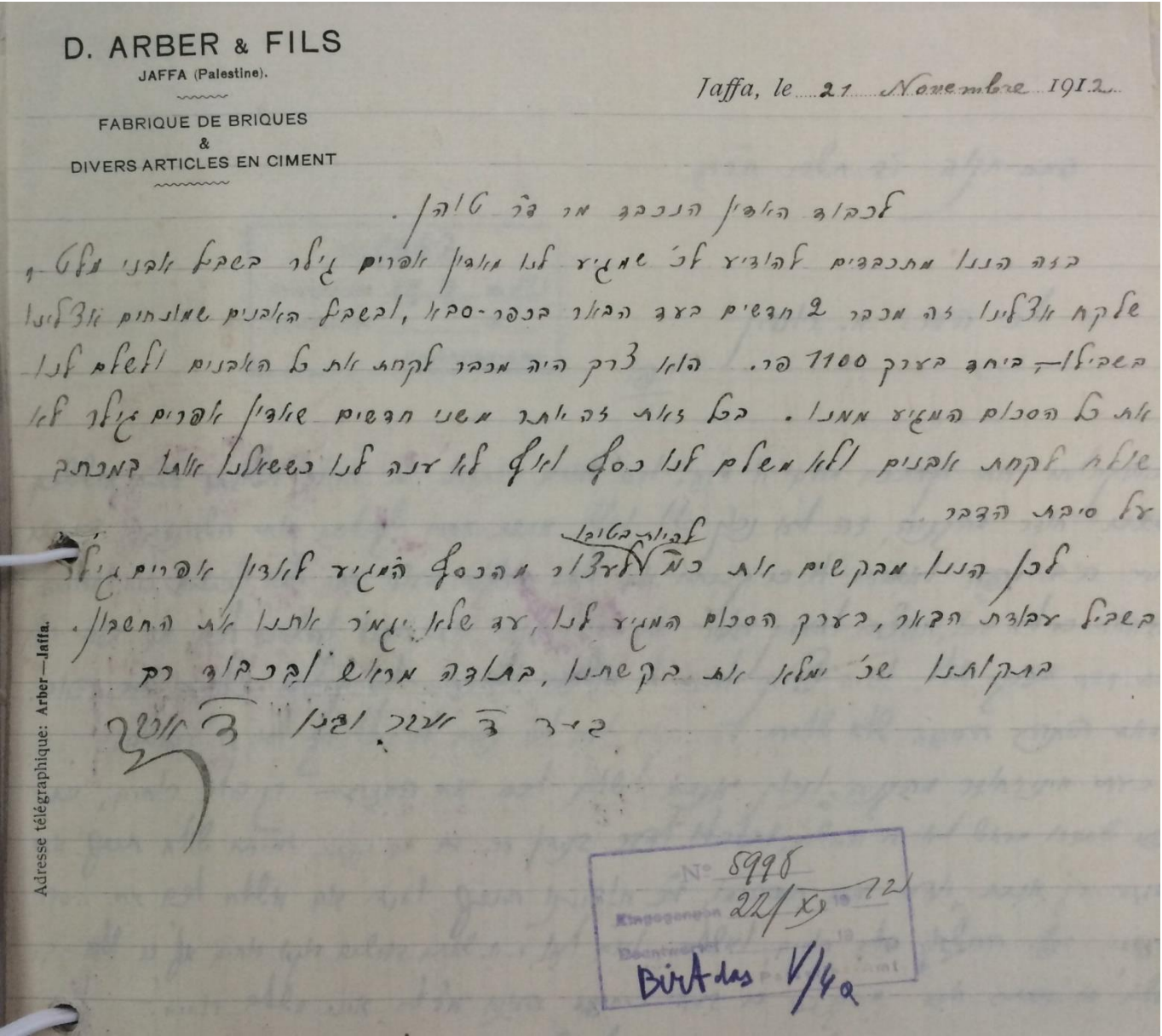
51 פאלד 3 טאג - פאלד 1

[illegible]

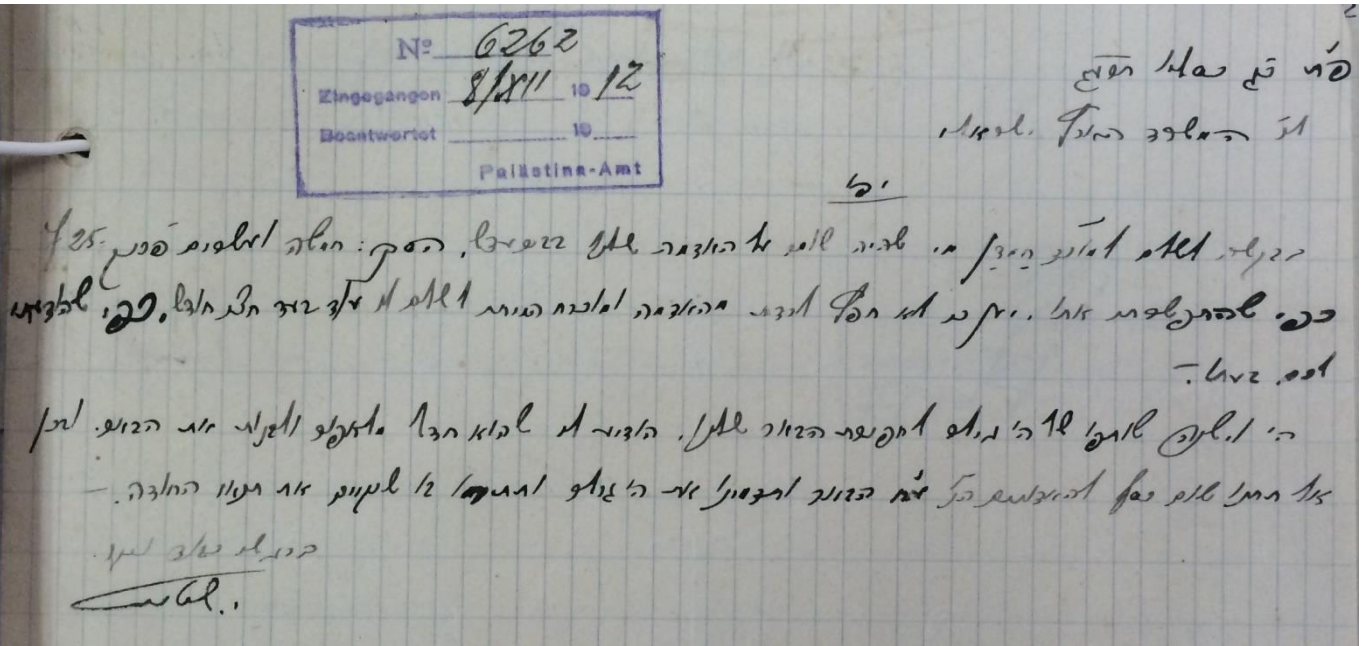
2018 02 12

Conc al

נספח 11

נספח 12

[illegible][illegible]

[illegible]

יז אד"ט ג

לטר

אחרים בילר

עקרון.

=====

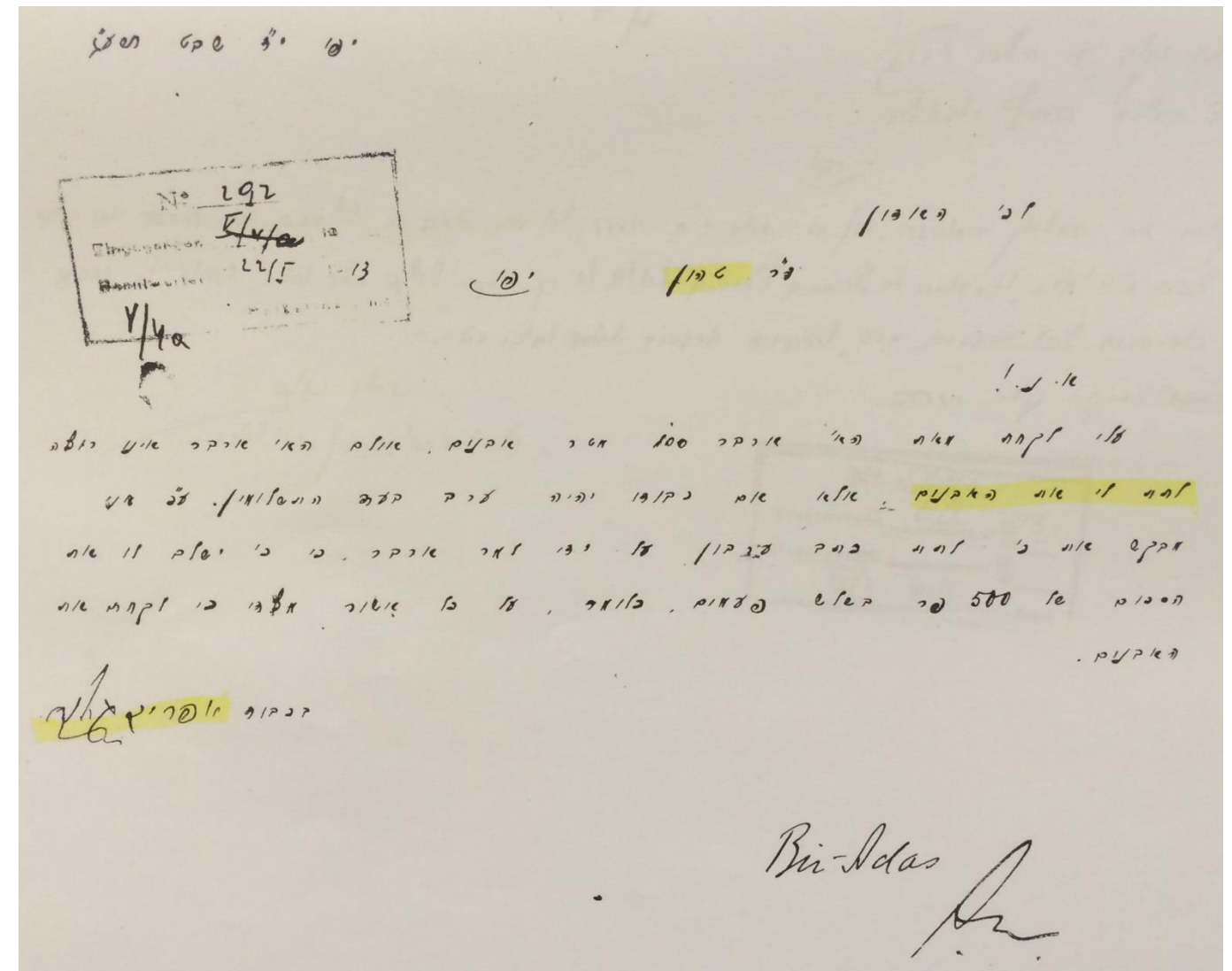
(א) **מלוצים לחוזה** מנעטח'בינו ובין ב' בי"ד אב תרע"ב בדבר פירת הבאר בעין-חי (באר-עדס) **זאכנו מוסיפים** בזה לשעוף ה' בנוגע למחיה העבודה את הפרטים האלה:

עד	מטר בעומק (לפי החוזה הנ"ל)	מ"ט	עד	מטר בעומק
155	מ"ט	40	מטר בעומק	מ"ט
185	"	45	"	מ"ט
200	"	50	"	מ"ט
225	"	55	"	מ"ט
250	"	60	"	מ"ט
275	"	65	"	מ"ט
300	"	70	"	מ"ט

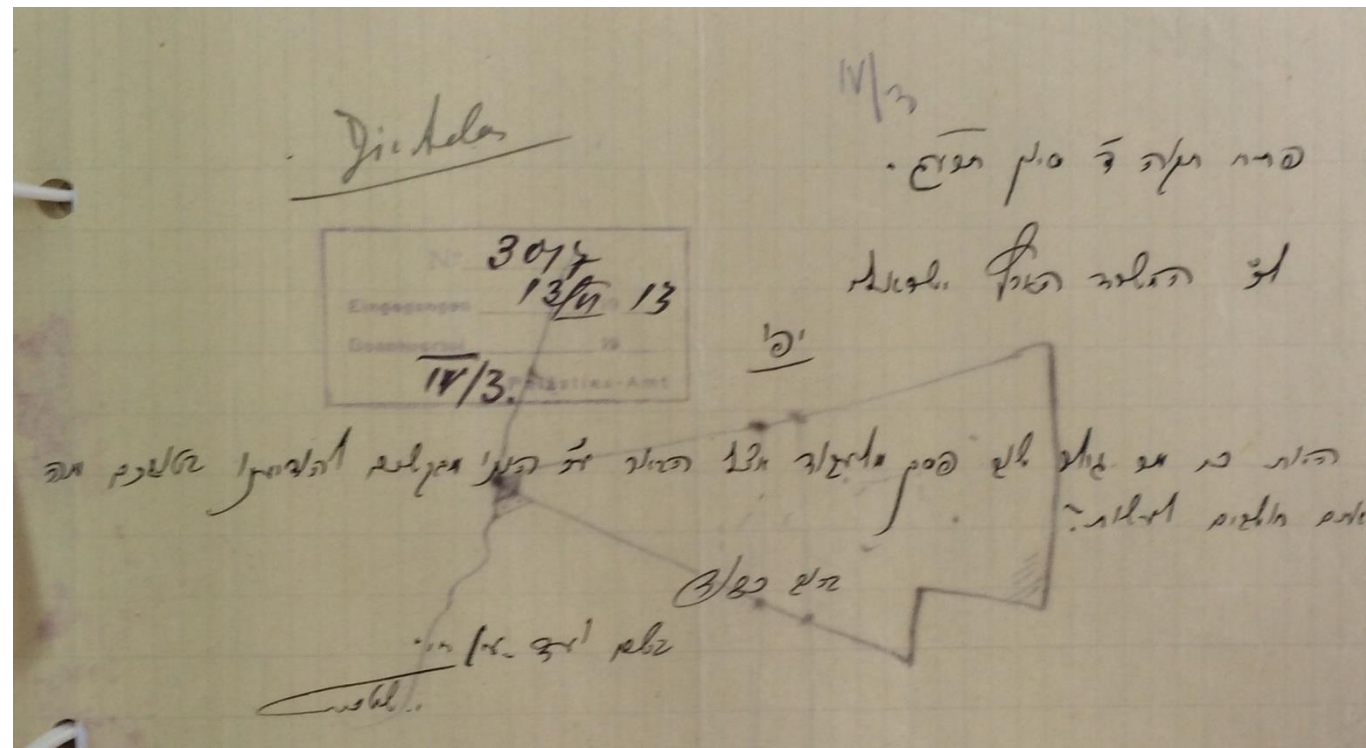
(ב) התוספת אשר כתבנו לחוזה בי"ג אבת שנה זו בטלה היא וטבולתה יבין לה שור חוקה.

בכבוד

נספח 16

נספח 17

נספח 20

31
 31

16

מלצר (כח/ל) שרה יחי' ח'י

ה'תרע"ב: אברהם יצחק בן יצחק - 90 שנה.

135 - 45 = 90

ה' תש"ח האצלה, מסורה א' חזקת חזקת חזקת

הדיוק " " ממש / כנסת אלה . זכר 350

• 14350 20

[illegible]

22 3/202

10/11/1911

Cur Al.

GEPRÜFT

ZU ZAHLEN

נספח 22

הנה נאמר כי אלה הם
המקומות אשר יבנו בהם

101

[illegible]

הקדש הוצעו להם אנשים ישרים / והפסד אנשים לזה אחרי מטר.

זו ספר הנקרא על חברה.

2/22 2/22

משה בן יוסף

Nº 5895
6/A 13.
v/v. Argentina-Amst

נספח 21

1000 1111 2222

אברהם פרידמאן 51

יפן

הולך הולך הולך

אחלק השמירה: השמירה דצדק ואוהל צדק סעודה 135.

המלכה: ומה דכיס מ' אגלסות להניח בנתיבך. 16-

156- " הבית הירוק: בית המדרש של חסידי סלוצק, ירושלים.

7/27 : 7/27

25

אחרי המעשה:

10000 - 1/4 1/4 1/4 1/4

[illegible]

[illegible]

25.11.15
ד
כה
ועד המושבה עין-חי,
לידי מר י. שנייד,
מתח-תקוח
=====

בדבר מושב המועלים בעין-חי.
בית המושב שהיה למר שנייד במשך שנים רבות, נהנה להודיעכם, כי נשחל
לדשג את החלואה בכך של 4500 מרגל למטרת יסוד המושב למועלים. עליב
אסא, בגשחכם אל העכטלעיה של המים, לחבוא בחטובן גם את המושב של
המועלים. תשובה מוחלטת בלידון זה נמצוא לכם אחרי שובו של ד"ר
רוטין (הוא יבוא, למי חטובנו, אחרי ש ארבעה-חמשה שבועות).

בכבוד

• 3750 / 10,1 i 10/11 mo

Mar, 1960 31

101

[illegible]

£1500 = 1000 l. n. l. & 1/2

2/27 מנחם קצות י"ח האוניברסיטה 12/27 מנחם

3/20 2/02

"א/מ"ה שלח 30/10/82

ms B.

GEBUCHT
FOL. 90

פירא זקלה יא וואו מעדד.

15 המלך המורד ילמוד יפה

מנהל אגף חינוך, משרד החינוך, תל אביב

ל. 300 = עמ' וז'א' ע"ה : פ"ד וז'

۳/۵ ربع

~~metel.~~ "11" / 17, 18, 19, 20, 21, 22

Nov, 1801.

62/100

GEPRÜFT
ZU ZAHLEN

ZU ZAHLEN

ועד המושבה "עין חי"
בפתח תקוה, אצל יפו, א"י.

פתח תקוה, יום מ למדש ה תרע"ג

Archie & Helen St

10

כלל של חצי פולג'ט ו-1/5 של חצי פולג'ט : 200 = 200 פולג'ט

3/102

Amel. 11. 11/12. 22/12. 31/12

מקבלים לזכרון סוף חשבון מאתו 200 ש"ח. ר. א. חצין וחבריו ג'ניאטור.
דוד יערי

ועד המושבה "עין חי"
בפתח תקוה, אצל יפו, א"י.

פתח תקוה, יום / לחדש / תר

51 ה'תש"ב. 2/22/52
ה'תש"ב. 2/22/52
ה'תש"ב. 2/22/52

יב'

דבר, אין מקום וז' לאור שלם חסדים אלו הולך בזה, למטה מן החיות

קבלת הכנסת הפה יחד האחד ממנו דה הידי (1) 1616 שנת - 558 ע

4 50 - 312

108

היה זה להמליץ בשביל המכור שבו התיידיה, ואותו זקנים אבסל זכרם אבסל'ה מהאגודה
ואז בשביל המכנס. את הסך הכול, מ'קצת המכנס. רבוי שלא נאמר או סבא, האונס, אבסל'
המכנס למח' או.

3/20/22

ה'תש"ח / כ"ח אלול

[illegible]

14.8.20
אלול ד
למר
ב. יפה,
יפו

עין-חי

חננו ממציאים בזה לב' העתקה ממכתבו של מר
משה אליונו. כפי אשר יראה, מבקש ועד עין-חי, כי
גלוה לו 1000 מר' החומרים לציונות, למען יוכלו
לבנות לבנין הטוב. אנחנו ענינו לו בשלילה, בכל-ואת
הפענו לשמוע את דעת ב', אולי יצטרך לעשות איזה דבר
למנוחתם.
בכבוד
לוטא : העתקה ממכתב

נספח 31

[illegible]

נספח 32

2/10/11 = 307/1

Ad No. 2585

13. MRZ. 1916

וכרז הארץ / 14.3.16

דֵּה נכבד!

נשאתם חידוש לי אדואר צין חי סק 200
שהוא מלא פתח וכיכר לבדו נקטות
זרה בראשית התחום הראשון הבטל
אנו גם בן האבס, וצאצא המע להבטל
ומתוך לי אדואר סק דהו צל בן נא לחסו
הנפל אלאכז האט וצד נאשה.

יקה המע כי כרזו לא יצא את הדבר
ויחן סק דהו אלאכז.

העלז ו/פנוי ליצור

נספח 33

2/10/11 = 307/11

3338

למר פטריוס גילר

עקרון

ט' תמוז תרע"ו
(14.5.16)

קבלנו את טכתנו בדבר חזון חגיגת לו טחטושבה עין-חי.
לעצרכו, לא נוסל אנחנו לעשות בזה כלום, מי אין אנחנו
נושאים בחובות הטושבה, ועל כ' אמור למכות לוטד-טחטושבה
בעין-חי.

טחטושבה

ה ע ת ה

ד' סבת חרם"א.
15.12.20

מ.168.

לכבוד

ה ג

א.נ.

תלשכת הראשיה של הקרן הקיימת לישראל,

הנדון: חקון ושכלול חבאר בכפר-מל' (עין-חי) :

חרינו לחודיעכם בזה, כי בישיבת הועד לעניני הקרק"ל בא"י מיום
כ"ו ט"ז (7.12.20) בחשבתפות האי די-לימה, תחלם להציע לכם :

להקציב לחקון ושכלול חבאר בכפר-מל' על אדמת הקרן הקיימת שך
"650 לי"ם, בחנאי, שועד-המוטבה בכפר-מל' ישתתף בעבודה בסכום של
"300 לי"ם."

וחנה ועד-המוטבה חודיע לנו, כי הוא מסכים להשתתף בסך "300
לי"ם וימציאו לנו בשעה שנגש לעבודה.

חבאר בכפר-מל' חשיבותה מרבה בקשר עם התפתחות מושב-הפועלים
החולך ונבנה סם על אדמת הקק"ק בשכנות ה המוטבה. במקום הזה עובדת כבר
ששנה שנים קבוצה פועלים אשר עבדה כל הזמן אח אדמת "חובבי-ציון" שעברה
בעה לקק"ק. הפועלים האלה, במספר של 18 איש, מקבלים כעת תלואה של 1750
לי"ם מהחשדרות הציונית, ע"י הסחלקה לחקלאות ולהתישבות, לבניה 3 בחים
ולצרכים אחרים. להם, כמו לוועד-המוטבה, אי-אפשר יהיה לווססך את עבודתם
אם לא יפדרו מקדש אח חבאר, שתחיקם עוד מלפני המלחמה ונתקלקלה במשך שנות
המלחמה. נחוצ עכסיו לחקנה באפן יסודי ולשכללה, למען לא יהיה דרוש לשנב
ולחקנה לעתים קרובות. חחקון חזה יעלה ל-950 לי"ם בערך. אנו חושבים
כי חקון כזה נבנם בגדר החשבחות היסודיות, שתק"ק צריכה לקבל עליה בנוגע
לקרקעות חסיכות לה; ועבור זכות חטוט במים ע"י הנשבי המוטבה ישתתף הועד
בהוצאות בשליס לערך.

אנו מציעים איפוא לכם להקציב בחקדם אח חסך "650 לי"ם למטרה הנ"ל
בכדי שאפשר יהיה לגשת לעבודה בלי דחוי.

בשם
הועד לעניני הקרן הקיימת לישראל
בארץ-ישראל
מ.168.

נ"י יאא/חב.

ן הקימת לישראל
ישראל

ד' סבת חרם"א.
(29.7.21.)

מ.766.

לכבוד

ה ג

א.נ.

תלשכת הראשיה של הקרן הקיימת לישראל,

הנדון: עין-חי (כפר-מל' "):

בחשובה על מכתבכם מכ"ח סיון ש"ו (1.7.21.) מספר פרו.קא.
1122, בנדון הנ"ל, חרינו+ לחודיעכם:

בפרוט חסימן 1, בסום החוות הקיימות בחור מושבים קבועים
של חסעיה אי, התישבות חקלאית באמצעי קרן-היסוד על אדמת הקק"ק -
אחא חסעיה - אני מציע לכם אח עין-חי בחור מושב קבוע (דף 12 של
חאכסמפלר העברי של טרמי החבניה). בין שאר הדברים - אני מציע
להקציב כשביל הסמקת-חמים בעין-חי, סך "600 לי"ם, במחשבה תחלה
שהקק"ק תסכים להקציב אח חטכום הנדקש למטרה זו.

חאכסמפלר עברי של טרמי תחקציב הנ"ל שלחחי לכם לפני
ימים אחרים (ע"י הסחלקה להתישבות).

בכבוד רב,
Glc.

בחוברת הייתה מורכבת משאבה, שבתחתלה הייתה נותנת 27 שטח/שעה.
במשך הזמן כמוה המים הוקטנה עד 4-6 מ³/שעה. בשנת 1926
פרקו את המשאבה והדלו להשתמש בכבאי וזו

באג 2 $\frac{2}{3}$ של $0''$ (הוא נמצא ב- $\frac{2}{3}$ של $0''$)

הגובה הניאורתי - היאז: מטר 54,7. המזר נחפרה בשנת 1931
(9' קבוצה השדה) בצורת משהות מטר 36,5 מטר 3,5 ϕ וקריתת
מטר 63,5 - 12" לחוף הקריתת הובנס מסנן 8".

בשנת 1933 העמידו את רצפת הספורה על מטר אחד.

פני המים נמצאים כעת בעומק של 172 מטר מתחת הרצפה.

לפי דברי אנשי הכפר נחנה קבוצת "השדה" ערבות על שנה, שהבאר
חובל להספיק לא פחות מ־80 מ"מ/שנה.

במשך שנהיים לא השתמשו בקדיתה ומסגן ורק בשנת 1933 הרביבו משאבה plunger מס. 16 של wagner (בעלם 3 בובנות).

מחיר המשאבה יחד עם מניע חשמלי (40 כ.ס.) 560 ל"א + 25 ל"א.
הוצאות הרכבה והובלה.

לפי חנאי התזמנה המטענה היחה צריכה להספיק 80 מ"ס/שעה לגובה של 96 מטר.

מתחילת העבודה נחנה המשאבה רק 62 מ"ס/שעה - בנופילת פני המים - 9.0 - 8.0 מטר.

היות ונשמעו דמיון חזקו במחשבה, פעמים הצטרפו להקמין את
מספר סיבוביה:

(a) $\frac{35}{28}$
 אז היחס כמות המים - $55 \frac{\text{מ}^3}{\text{שעה}}$
 נפילת פני המים - $8,0 - 7,5$ מטר ולאחר שבועיים - $9,0$ מטר.
 הדפיקות לא נחשקו.

אזי הקסינו אח מספר הסכומים בפעם שניה:

(ב) $\frac{28}{19}$

נחשב לה בחזק המים = 45 מ³/שעה
נפילת פני המים = 9.0 סמ"ר
לאחר שנוי זה נפסקו הדמיקות.

דעת אנשי המקום והמנהל. המיעוט שלהם היתה שנחמם המסגן שבמשך
שנתיים שלא השתמשו בנאר.

בכדי להציל את המצב התקשרו אנשי ברעננה שקדחה (חתם הסוכנות של מר זיסמן) באכילתם קדיחה חדשה באותה התמסורת. צורתה: מסר 62,5 - 12".

לפי האיגרות מציה שקבלתי ממר זימן השכמות האחרונות בקריית
 יו ת"ו:

58	-	52	מסר - חול לבן דק
59.5	-	58	" - " אבן לבנה, קצה חרוטה עם חול לבן לא מדבק.

72/4438

• D • 1 2 7 • 3 1 0

לסר . וילנצ'וק
מאה מר . וילק'ינד

הנדרון: מבין חמ"ס בכפר מל'ל.

ביום 25/12/34 בקרתי בכפר מל"ל ובדקתי את מבון המים שלהם.

תאריך כלל I

ברשות הכפר יש שלש בארות.

א. הנמצאת בתוך הפרדים, בכיוון לארגון מדיאל.
ב. ישנה, הנמצאת בקרבת לרבות המים. אין משמשים יותר כבאר זו.
ג. חדשה, הנמצאת בתוך הכפר, בכיוון לעין חת.

8782

נבנתה בשנת 1928, בצורת מחפורה סלע 18/3,5 מטר. הובא מבילה
שמי קריתות:

Ø 12" - " " 53 75

בתוך שתי הקדירות האלה מסודרים מסוננים, האורך של המסנן
החדש, שתוכנס בשנת 1932, 43,5 מטר.

במלך המלכות נמצא חסד מלכות

		Wagner של Plunger	(1
Amag, Hilpert, Pegnitzhuette	מאמח צנטריפוגלית-הורזלנסליה		(2

שחי המסמכות הנ"ל, שהיו צריכות להספיק 75 מ"ס/שעה, נוחות
עבשיו רק 65 מ"ס/שעה.

לפי דעתו של המנהל זימן יכולה הבאר להספיק יותר מים (עד 100 מ³/שעה). אנשי הכפר חושבים בעה על העמק הבאר והחלפת המכונות. לשם זה אין הם רוצים לבקש הלוואה מבנק המרכז.

הבאר הזאת מחוברת על ידי צנורות "5 ו"4 עם הרשת הכללית של הכפר.

2782

נבנתה לפני הרבה שנים ונמצאת בגובה גיאודטי מסר $72,77 \pm 0$
היא בנויה בצורה מחפורה של: מסר $57,0 \times$ מסר $3,0$.

בחוץ המחפורה נמצאות שלש קדירות עם ממננים של 4" ו-3" ~
בעומק של 48"-9" מטר.

המחפורה בנויה מבלוקים ומכילה חגורה בטון בגובה של 15 סמ"ר
(תתל מרצפת המחפורה).

עלובי תרצפה הי"א: 70 מ'מ. מצבה של המתפוררת טוב.